

**Aktualizacja nr 14 z dnia 7 maja 2018 r.
do Wojewódzkiego Planu Działania Systemu
Państwowe Ratownictwo Medyczne
dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

Zatwierdzam

Wojewoda Kujawsko-Pomorski

.....

BYDGOSZCZ 2018

Niniejszy Wojewódzki Plan Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne opracowano na podstawie ustawy z dnia 8 września 2006r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2195), ustawy z dnia 22 października 2010r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 219, poz. 1443) oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2014r. w sprawie wojewódzkiego planu działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne oraz kryteriów kalkulacji kosztów działalności zespołów ratownictwa medycznego (Dz. U. z 2014r, poz. 1902).

Art. 18 i 19 ustawy z dnia 8 września 2006r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (zwanej dalej ustawą o PRM) stanowią, iż organami administracji rządowej właściwymi w zakresie wykonywania zadań systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne jest minister właściwy do spraw zdrowia, który sprawuje nadzór nad systemem na terenie kraju oraz wojewoda, którego zadaniem jest planowanie, organizowanie, koordynowanie systemu oraz nadzór nad systemem na terenie województwa.

Zgodnie z zapisami art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 października 2010r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw, niniejszy „Wojewódzki plan działania systemu PRM” obowiązuje wraz z aktualizacjami, które stanowią jego integralną część, od dnia 1 lipca 2011r.

Przy opracowywaniu korzystano z danych uzyskanych od jednostek samorządu terytorialnego, wydziału zdrowia K-P UW, SPZOZ LPR w Warszawie i podmiotów leczniczych.

ARKUSZ UZGODNIENÍ PLANU

Lp	Wyszczególnienie	Data	Pieczęć i podpis	Uwagi
1	Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Bydgoszczy			
2	Komendant Wojskowego Obwodu Profilaktyczno-Leczniczego w Bydgoszczy			
3	Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu			
4	Komendant Wojewódzki Policji w Bydgoszczy			

Opis zmian i aktualizacji, strony:

- aktualizuje się treść, Część I – Charakterystyka potencjalnych zagrożeń dla życia i zdrowia (str. 6 – 133);
- aktualizuje się treść, Część II - Informacje o liczbie i rozmieszczeniu na obszarze województwa jednostek systemu oraz centrów urazowych, jednostek organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego (str. 134 - 321).
- aktualizuje się treść, Część III - Kalkulacja kosztów działalności zespołów ratownictwa medycznego (str. 322 – 330);
- aktualizuje się treść, Część IV - Planowanie na lata 2018 – 2019 nowych jednostek systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (str. 331 - 341);

I. ARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ DLA ŻYCIA I ZDROWIA

1. Sieć komunikacyjna.

a) charakterystyka województwa kujawsko-pomorskiego i mapy

Województwo Kujawsko-Pomorskie położone jest w centralnej części Polski, w dolnym biegu Wisły, pomiędzy Pojezierzem Pomorskim i Mazurskim. Województwo zajmuje 10 miejsce w kraju zarówno pod względem zajmowanej powierzchni (17 972 km²), jak i zamieszkującej je ludności (2,1 mln).

Na tle innych województw Rzeczypospolitej Polskiej, województwo kujawsko-pomorskie wyróżnia się niekorzystną sytuacją na rynku pracy. Zajmuje ono trzecie miejsce wśród województw o najwyższym udziale osób bezrobotnych w regionie. W styczniu 2013r. stopa bezrobocia w województwie wynosiła aż 18,9%, czyli o prawie 5% więcej niż wynosi średnia dla całej Polski.

Ważną rolę w gospodarce województwa odgrywa rolnictwo, opierające się na korzystnych dla jego rozwoju warunkach przyrodniczych, zwłaszcza dużym udziale procentowym gruntów ornych (57%). Sektorem kujawsko-pomorskiej gospodarki o dużo mniejszym znaczeniu jest przemysł, którego produkcja stanowi zaledwie 4,5% produkcji przemysłu całego kraju. Obejmuje on głównie przemysł spożywczy, chemiczny, celulozowo-papierniczy i elektromaszynowy. Co ciekawe, Kujawy i Pomorze charakteryzują się ponadprzeciętnym rozwojem odnawialnych źródeł energii, głównie elektrowni wiatrowych.

Osoby chcące podjąć pracę w województwie kujawsko pomorskim powinny się liczyć z faktem, że ze względu na duże bezrobocie występujące w regionie, poszukiwania mogą potrwać nawet parę miesięcy. Pod względem zatrudnienia najwięcej możliwości dają główne miasta województwa, czyli Bydgoszcz i Toruń.

Województwo Kujawsko-Pomorskie powstało z dawnego województwa bydgoskiego, toruńskiego i włocławskiego. Geograficznie, leży ono w centralnej Polsce, pomiędzy Pojezierzem Mazurskim i Pomorskim. Województwo kujawsko-pomorskie jest jednym z dwóch województw Polski, które posiadają dwie stolice. Siedziba wojewody oraz większości urzędów administracji państwowej została ustanowiona w Bydgoszczy, natomiast siedziba sejmiku wojewódzkiego oraz organów administracji samorządowej w Toruniu. Liczba ludności województwa to blisko 2,1 miliona, a zajmowana przez nie powierzchnia to 17 972 km².

Województwo Kujawsko-Pomorskie dzieli się na 23 powiaty (w tym 4 miasta na prawach powiatu), a te z kolei na 144 gminy, z których ponad połowę stanowią gminy wiejskie.

W województwie znajdują się 52 miasta, skupiające blisko 61% mieszkańców regionu. Pod względem liczby mieszkańców, największymi miastami są: Bydgoszcz, zamieszkała przez ponad 363 tysiące mieszkańców, Toruń (blisko 200 tys. mieszkańców), Włocławek (ok. 116 tys. mieszkańców) i Grudziądz (98 tysięcy mieszkańców).

Region kujawsko-pomorski, dzięki pięknu naturalnego krajobrazu oraz licznym lasom i jeziorom, należy do najbardziej urokliwych w kraju, a duży udział gruntów ornych w strukturze powierzchniowej województwa sprawia, że bardzo istotną rolę w rozwoju gospodarczym województwa odgrywa tam rolnictwo. Pod względem wartości produkcji towarowej z 1 ha użytków rolnych gospodarka rolna kujawsko-pomorskiego znajduje się na drugim miejscu w kraju. Przemysł reprezentowany jest tam głównie przez przemysł spożywczy, włókienniczy, chemiczny i elektromaszynowy.

Głównymi ośrodkami gospodarczymi województwa są miasta: Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Grudziądz i Inowrocław, a podstawą rozwoju gospodarczego tego regionu jest Bydgosko-Toruński Okręg Przemysłowy. Na terenie województwa swą działalność prowadzi 185 tys. podmiotów gospodarczych, co stanowi 4,6% ogółu podmiotów w kraju. Większość z przedsiębiorstw i firm funkcjonuje na terenie miast. Do największych zakładów pracy w województwie kujawsko pomorskim należą: Polski Cukier, Grupa TZMO S.A., Mondi Świecie S.A., Grupa Polomarket, Zakłady Tłuszczowe Kruszwica, Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz, Jutrzenka, GK Lewiatan i Anwil S.A., a także Zakłady Chemiczne Zachem w Bydgoszczy, Cereal Partners Poland Toruń-Pacific i Chemirol Mogilno. W regionie swoje fabryki lub spółki posiadają także krajowe i międzynarodowe koncerny, zaliczane do firm o największych przychodach, m.in. Enea, Telefonika Kable, Unilever, MLEKPOL, Can-Pack, Pilkington, Grupa Atlas, Schenker, Grupa Boryszew, OSM Łowicz, Jabil Global Services, Teleplan i Bonduelle.

Województwo kujawsko-pomorskie na tle innych województw odznacza się dosyć dwojaką postacią. Poza podwójnym członem nazwy własnej, województwo kujawsko-pomorskie posiada ponadto dwie stolice, to znaczy dwa ośrodki kulturalne, ekonomiczne oraz przemysłowe. Dwojakość województwa jest wynikiem zmian, jakie nastąpiły w 1999 roku, doprowadzając do połączenia dwóch zupełnie odmiennych krain geograficznych oraz historycznych. Powierzchnia województwa rozciąga się na obszarze 17 969 km². Liczba ludności województwa przekracza 2 mln. W skład województwa wchodzi 19 powiatów, 4 miasta posiadające prawa powiatowe oraz 144 gminy.

Do najważniejszych aglomeracji miejskich województwa kujawsko-pomorskiego należą Bydgoszcz oraz Toruń. Siedzibą wojewody jest Bydgoszcz. Bydgoszcz to główny ośrodek

o charakterze kulturalno – rekreacyjnym. Toruń zaś, przez wielu mylnie uważany za największe miasto tego regionu, jest siedzibą samorządu województwa.

Toruń jest głównym ośrodkiem akademickim. Na całym świecie zyskał sławę ze względu na wspaniałą architekturę gotycką, a także ze względu na postać Mikołaja Kopernika, który właśnie w Toruniu spędził swoją młodość.

Do kolejnych większych aglomeracji województwa kujawsko-pomorskiego należą Grudziądz, Włocławek oraz Inowrocław. Miasta te poza swoim stosunkowo dużym obszarem i wysokim wskaźnikiem demograficznym, przyciągają do siebie ludzi poszukujących pracy. Województwo kujawsko pomorskie na tle innych regionów charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem bezrobocia, dlatego też emigracja mieszkańców do innych województw plasuje się na dosyć wysokim poziomie. Ludność, która jednak wybiera życie w tym województwie, preferuje życie w mieście, dlatego też wskaźnik urbanizacji wynosi ponad 60%.

Rys. 1. Podział administracyjny województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_wojew%C3%B3dztwa_kujawsko-pomorskiego

Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na 144 gminy, które tworzą 19 powiatów ziemskich i 4 powiaty grodzkie (Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń i Włocławek). Siedziba Wojewody znajduje się w Bydgoszczy, a Marszałka i Sejmiku Wojewódzkiego w Toruniu.

Liczba jednostek administracyjnych:

- powiaty grodzkie: 4;
- powiaty ziemskie: 19.

RAZEM POWIATY: 23

- gminy miejskie: 17;

- gminy miejsko-wiejskie: 35;
- gminy wiejskie: 92.

RAZEM GMINY:144

– miasta: 52.

Poniżej znajduje się szczegółowy podział województwa kujawsko-pomorskiego na jednostki urbanistyczne. Zostały zastosowane następujące oznaczenia:

- 1) gminy miejskie** (tylko miasto) są oznaczone dwiema gwiazdkami (**) (*np. Bydgoszcz*), gminy wiejskie (tylko gmina) nie są oznaczone (*np. gmina Grudziądz lub gmina Inowrocław*).
- 2) gminy miejsko-wiejskie** (miasto i gmina) są oznaczone jedną gwiazdką (*) (*np. Świecie + gmina Świecie*),
- 3) gminy wiejskie** (tylko gmina) nie są oznaczone (*np. gmina Grudziądz lub gmina Inowrocław*).

- powiaty grodzkie:
 - miasta: **Bydgoszcz****, **Grudziądz****, **Toruń**** i **Włocławek****.
 - *Bydgoszcz jest siedzibą wojewody, a Toruń siedzibą sejmiku wojewódzkiego*
- aleksandrowski => Aleksandrów Kujawski:
 - miasta: Aleksandrów Kujawski**, Ciechocinek** i Nieszawa**.
 - gminy: Aleksandrów Kujawski, Bądkowo, Koneck, Raciążek, Waganiec i Zakrzewo.
- brodnicki => Brodnica:
 - miasta: Brodnica**, Górzno* i Jabłonowo Pomorskie*.
 - gminy: Bartniczka, Bobrowo, Brodnica, Brzozie, Górzno*, Jabłonowo Pomorskie*, Osiek, Świedziebnia i Zbiczno.
- bydgoski => Bydgoszcz:
 - miasta: Koronowo* i Solec Kujawski*.
 - gminy: Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Koronowo*, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Sicienko i Solec Kujawski*.
- chełmiński => Chełmno:
 - miasto: Chełmno**.
 - gminy: Chełmno, Kijewo Królewskie, Lisewo, Papowo Biskupie, Stolno i Unisław.
- golubsko-dobrzyński => Golub-Dobrzyń:
 - miasta: Golub-Dobrzyń** i Kowalewo Pomorskie*.

- gminy: Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie*, Radomin i Zbójno.
- grudziądzki => Grudziądz :
 - miasta: Łasin* i Radzyń Chełmiński*.
 - gminy: Grudziądz, Gruta, Łasin*, Radzyń Chełmiński*, Rogóźno, Świecie nad Osą.
- inowrocławski => Inowrocław:
 - miasta: Inowrocław**, Gniewkowo*, Janikowo*, Kruszwica* i Pakość*.
 - gminy: Dąbrowa Biskupia, Gniewkowo*, Inowrocław, Janikowo*, Kruszwica*, Pakość*, Rojewo i Złotniki Kujawskie
- lipnowski => Lipno:
 - miasta: Dobrzyń nad Wisłą*, Lipno** i Skepe*.
 - gminy: Bobrowniki, Chrostkowo, Dobrzyń nad Wisłą*, Kikół, Lipno, Skepe*, Tłuchowo i Wielgie.
- mogileński => Mogilno:
 - miasta: Mogilno* i Strzelno*.
 - gminy: Dąbrowa, Jeziora Wielkie, Mogilno* i Strzelno*.
- nakielski => Nakło nad Notecią:
 - miasta: Kcynia*, Mrocza*, Nakło nad Notecią* i Szubin*.
 - gminy: Kcynia*, Mrocza*, Nakło nad Notecią*, Sadki i Szubin*.
- radziejowski => Radziejów:
 - miasta: Piotrków Kujawski* i Radziejów**.
 - gminy: Bytoń, Dobrze, Osiecin, Piotrków Kujawski*, Radziejów i Topólka.
- rypiński => Rypin:
 - miasto: Rypin**.
 - gminy: Brzuze, Rogowo, Rypin, Skrwilno i Wąpielsk.
- sępoleński => Sępólno Krajeńskie:
 - miasta: Kamień Krajeński*, Sępólno Krajeńskie* i Więcbork*.
 - gminy: Kamień Krajeński*, Sępólno Krajeńskie*, Sośno i Więcbork*.
- świecki => Świecie:
 - miasta: Nowe* i Świecie*.
 - gminy: Bukowiec, Dragacz, Drzycim, Jezewo, Lniano, Nowe*, Osie, Pruszcz, Świecie*, Świekatowo i Warlubie.
 -

- toruński => Toruń:
 - miasto: Chełmża**.
 - gminy: Chełmża, Czernikowo, Lubicz (s. Lubicz Dolny), Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka.
- tucholski => Tuchola:
 - miasto: Tuchola*.
 - gminy: Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo, Śliwice i Tuchola*.
- wąbrzeski => Wąbrzeźno:
 - miasto: Wąbrzeźno**.
 - gminy: Dębowa Łąka, Książki, Płużnica i Wąbrzeźno.
- włocławski => Włocławek:
 - miasta: Brześć Kujawski*, Chodecz*, Izbica Kujawska*, Kowal**, Lubień Kujawski* i Lubraniec*.
 - gminy: Baruchowo, Boniewo, Brześć Kujawski*, Choceń, Chodecz*, Fabianki, Izbica Kujawska*, Kowal, Lubanie, Lubień Kujawski*, Lubraniec* i Włocławek.
- żniński => Żnin:
 - miasta: Barcin*, Janowiec Wielkopolski*, Łabiszyn* i Żnin*.
 - gminy: Barcin*, Gąsawa, Janowiec Wielkopolski*, Łabiszyn*, Rogowo i Żnin*.

Tabl. 1. Ludność według miejsca zamieszkania i płci w podziale na powiaty ewództwa kujawsko-pomorskiego – stan w dniu 31.03.2017 r.

Powiat	Powierzchnia (km²)	Liczba ludności (tys.)	Gęstość zaludnienia (osób/km²)	Ludność w wieku produ- kcyjnym	Ludność miejska (%)	Zalesienie (% pow.)
 aleksandrowski	475	55,347	117,0	34 964	45,2	7,2
 brodnicki	1040	78,630	76,0	49 676	43,2	21,4
 Bydgoszcz	176	353,938	2011,2	221 523	100	27,2
 bydgoski	1395	114,418	82,0	72 190	24,2	40,7
 chełmiński	527	52,256	99,0	33 530	38,9	6,8
 golubsko- dobrzyński	613	45,250	74,0	28 851	37,7	19,8
 Grudziądz	57,8	95,964	1661,4	60 472	100	20,1
 grudziądzki	728	40,364	55,0	25 583	13,1	14,4
 inowrocławski	1225	162,011	132,0	104 900	64,7	10,2
 lipnowski	1016	66,575	66	42 573	30,8	22,2
 mogileński	675	46,197	68,0	29 543	38,8	16,1
 nakielski	1120	86,774	77,0	55 541	43,4	23,0
 radziejowski	607	41,169	68,0	26 445	24,6	4,7
 rypiński	586	44,219	75,0	27 951	37,5	19,4
 sępoleński	791	41,392	52,0	26 119	42,7	24,5

 Świecki	1474	99,661	68,0	63 819	32,4	35,5
 Toruń	115,7	202,521	1750,1	128 584	100	23,9
 toruński	1230	104,477	85,0	65 735	14,6	34,0
 tucholski	1075	48,416	45	30 620	28,8	48,5
 wąbrzeski	502	34,752	69,0	22 074	39,9	8,2
 Włocławek	84,3	112,483	1334,0	71 077	100	24,5
 włocławski	1474	86,605	59,0	55 420	20,1	18,3
 żniński	985	70,528	72,0	44 465	43	16,9

Miasta

Na terenie województwa są 52 miasta, w których mieszka 61% mieszkańców regionu. Największym miastem jest Bydgoszcz skupiająca 18% ludności regionu, w tym 29% ludności miejskiej. Następnie Toruń (10% ludności regionu), Włocławek, Grudziądz i Inowrocław. Grupę miast średniej wielkości tworzy 16 ośrodków liczących od 10 do 30 tys. mieszkańców. Pod względem wielkości wyróżniają się tu: Brodnica, Świecie i Chełmno. Pozostałe miasta pełnią funkcję ośrodków centralnych o znaczeniu ponadlokalnym. Grupę miast małych tworzy 30 ośrodków. Są one bardzo zróżnicowane, znajdują się wśród nich zarówno miasta o funkcjach miast średnich, jak też bardzo małe miasteczka, liczące poniżej 3 tys. mieszkańców.

Bydgoszcz i Toruń to dwa główne regionalne ośrodki przemysłu, biznesu, nauki, kultury, sztuki, działalności badawczo-rozwojowej, a także siedziba władz lokalnych i kluczowych organizacji gospodarczych. Obszar Bydgoszczy i Torunia wraz z powiatami ziemskimi (tzw. aglomeracja bydgosko-toruńska) skupia 41% ludności województwa, ponad połowę podmiotów gospodarczych, a także zdecydowaną większość potencjału kulturalnego i szkolnictwa wyższego. Potencjał społeczno-gospodarczy aglomeracji lokuje ją na 6 – 7 miejscu wśród krajowych ośrodków regionalnych.

b) sieć komunikacyjna

Województwo kujawsko-pomorskie zajmuje miejsce w pierwszej piątce województw gęstości sieci kolejowej. I trzecie pod względem gęstości sieci drogowej. Dodatkowo władze wojewódzkie oraz włodarze miast zabiegają o kolejne inwestycje rozwijające siatkę komunikacyjną regionu.

Na Kujawach i Pomorzu jest blisko 17 tys. km dróg o twardej nawierzchni (dane na koniec 2015 roku). Dawało to 94,4 km/100 km². Jednak według najnowszych danych Głównego Urzędu Statystycznego gęstość sieci drogowej w tym regionie to 148,7 km/100 km². Stawia to województwo na trzecim miejscu w kraju zaraz za Małopolską oraz Śląskiem. Jak podaje Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego – kierowcom służy tam 1168 mostów i wiaduktów oraz 23 tunele i przejścia podziemne. W regionie jeździ w sumie półtora miliona pojazdów, w tym 1,1 miliona samochodów osobowych. Duża jest też tam liczba motocykli (39 na 1 tys. ludności – 2. miejsce) i motorowerów (40 na 1 tys. ludności. 3 miejsce).

W Kujawsko-Pomorskiem eksploatowanych jest 1,2 tys. km linii kolejowych, z których blisko połowa to linie zelektryfikowane. Daje to, wspólnie z województwem pomorskim, piątą pozycję w rankingu pod względem gęstości linii kolejowych – województwo jest w pierwszej piątce województw jeśli chodzi o gęstość sieci kolejowej (6,7 km/100 km²), a także w krajowej czołówce pod względem liczby obsługiwanych linii komunikacji autobusowej i liczby korzystających z nich pasażerów.

Przedsiębiorstwa z regionu prowadzące regularną działalność w ruchu krajowym i międzynarodowym obsługują 1679 linii o łącznej długości prawie 82 tys. km. Ilość pasażerów, którzy skorzystali w ubiegłym roku z ich usług to prawie 47 mln pasażerów. Daje to województwu drugie miejsce w zestawieniu regionów całego kraju.

Transport drogowy

Kujawsko-Pomorskie posiada doskonałe, strategiczne położenie w sercu Europy, w centralnej części Polski. Sąsiaduje z pięcioma województwami: mazowieckim (Warszawa), warmińsko-mazurskim (Olsztyn), wielkopolskim (Poznań), pomorskim (Gdańsk), łódzkim (Łódź). Tu krzyżują się najważniejsze szlaki transportowe, w tym te w ramach **transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T**. Województwo leży w Paneuropejskim Korytarzu Transportowym nr VI (Bałtyk-Adriatyk), który łączy

Skandynawię przez Polskę z Południem Europy (Gdańsk - Toruń - Warszawa - Katowice - Żylna - Brno - Bratysława - Wiedeń - Graz - Klagenfurt - Triest - Wenecja - Bolonia).

Doskonała lokalizacja Kujaw i Pomorza gwarantuje dogodny dostęp do najważniejszych, zarówno polskich jaki i europejskich, rynków i dostawców.

MAPY: sieć drogowa w Polsce w ramach TEN-T, sieć kolejowa w Polsce w ramach TEN-T, porty lotnicze w Polsce w ramach TEN-T (źródło: www.ec.europa.eu)

Transport drogowy

Rys. 2 sieć autostrad i dróg szybkiego ruchu

--- sieć autostrad

--- drogi szybkiego ruchu.

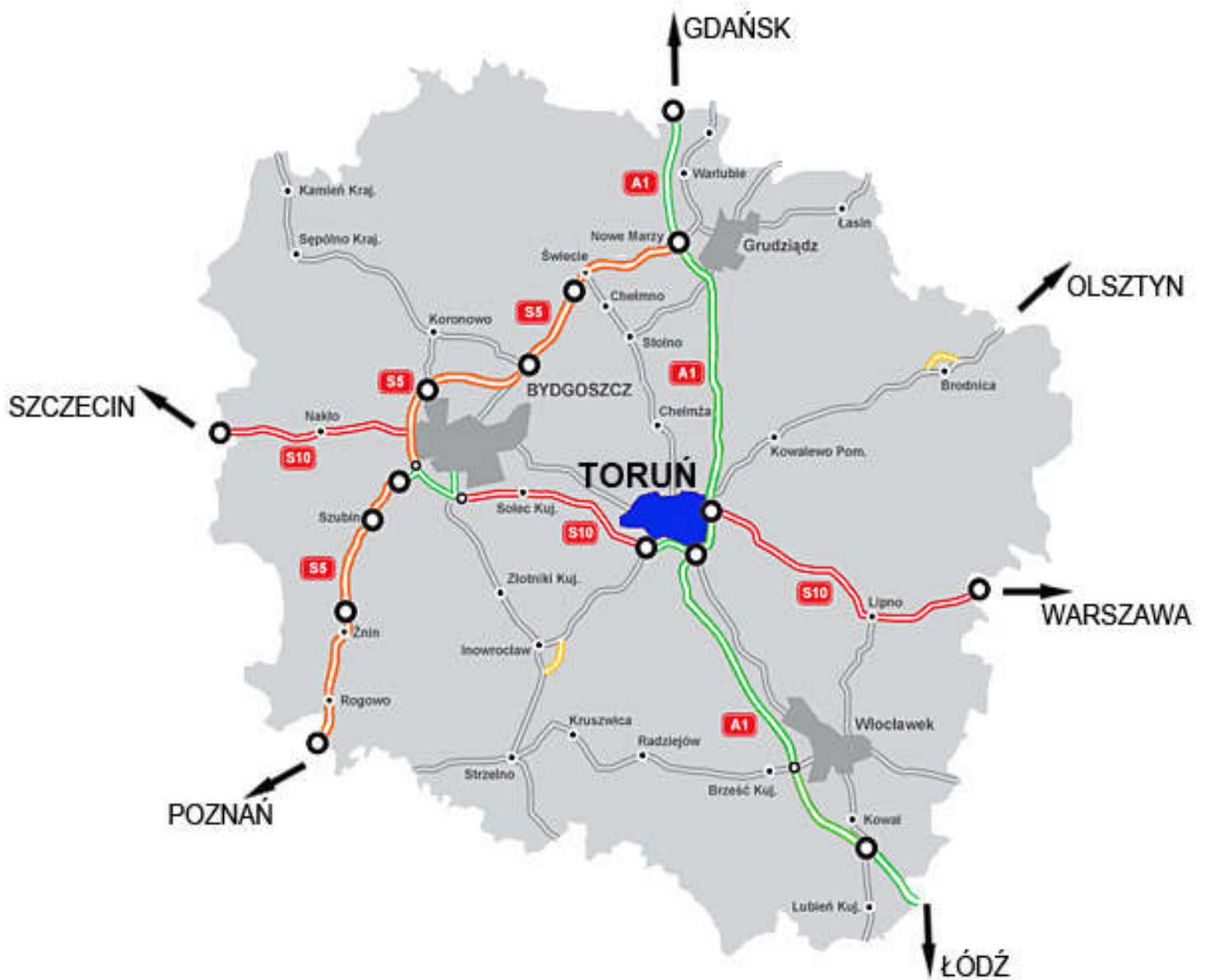
W Kujawsko-Pomorskiem zbiegają się:

- będąca osią Paneuropejskiego Korytarza Transportowego nr VI **autostrada A1 (E75)** (Gdańsk – Toruń – Katowice – Gorzyczki – kierunek: Republika Czeska),
- stanowiąca odgałęzienie korytarza transportowego nr VI, oznaczona jako korytarz VI A, **droga krajowa nr 5 (E-261)**(Grudziądz - Świecie - Bydgoszcz - Poznań - Wrocław: kierunek Republika Czeska), wiodąca do korytarza nr II,
- **droga krajowa nr 10** (Warszawa – Toruń – Bydgoszcz – Szczecin – kierunek: Niemcy),
- **droga krajowa nr 15** (Trzebnica - Krotoszyn - Inowrocław - Toruń - Brodnica - Ostróda),
- **droga krajowa nr 80** (Bydgoszcz - Toruń - Lubicz).

W kierunku równoleżnikowym przebiega **droga krajowa nr 10**, docelowo **droga ekspresowa S10**, łącząca **Warszawę, Toruń, Bydgoszcz i Szczecin**.

Drogi krajowe przebiegające przez teren województwa

- **E75 A1 1** (Gdańsk – Nowe Marzy – Toruń – Włocławek – Łódź – Katowice – Cieszyn/Gorzyczki granica państwa z Czechami)
- **E261 S5 5** (Nowe Marzy – Świecie – Bydgoszcz – Poznań – Wrocław – Lubawka granica państwa z Czechami)
- **S10 10** (Lubieszyn granica państwa z Niemcami – Szczecin – Stargard Szczeciński – Piła – Bydgoszcz – Toruń – Lipno – Płońsk)
- **15** (Trzebnica – Jarocin – Gniezno – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Ostróda)
- **S16 16** (Dolna Grupa – Grudziądz – Łasin – Iława – Olsztyn – Ełk – Augustów – Ogrodniki granica państwa z Litwą)
- **25** (Bobolice – Człuchów – Bydgoszcz – Inowrocław – Konin – Kalisz – Gęsia Górka)
- **55** (Stolno – Grudziądz – Kwidzyn – Malbork – Nowy Dwór Gdański)
- **56** (Trzeciewiec – Koronowo)
- **62** (Strzelno – Włocławek – Płock – Nowy Dwór Mazowiecki – Siemiatycze)
- **67** (Lipno – Włocławek)
- **80** (Pawłówek – Bydgoszcz – Zławieś Wielka – Toruń – Lubicz)
- **91** (Gdańsk – Tczew – Gniew – Świecie – Toruń – Włocławek – ... – Kowal – Łódź – Częstochowa)

Legenda

	autostrady i drogi ekspresowe w użytkowaniu
	autostrady i drogi ekspresowe w realizacji
	autostrady i drogi ekspresowe w przetargu
	autostrady i drogi ekspresowe w przygotowaniu
	numery autostrad i dróg ekspresowych

Rys. 3. Drogi województwa

Tabela 2 Wykaz dróg wojewódzkich

Wykaz dróg administrowanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy			
Nr drogi	Nazwa drogi	Długość	RDW
189	Jastrowie – Złotów – Więcbork	16,896	Tuchola
200	Stacja Kolejowa Cierpice – Droga Nr 10	0,784	Toruń
204	Stacja Kolejowa Solec Kujawski – Droga Nr 249	0,600	Inowrocław
207	(Droga Nr 402) Lubień – Dragacz – Michale – Grudziądz (Droga Nr 16)	3,411	Żołądowo
214	Łeba – Lębork – Sierakowice – Puzdrowo – Kościerzyna – Warlubie	11,351	Żołądowo
217	Stacja Kolejowa Warlubie – Droga Nr 1	0,785	Żołądowo
223	Droga Nr 80 – Droga Nr 10 (przejście przez Bydgoszcz)	4,000	Tuchola
237	Czersk – Tuchola – Gostycyn – Mąkowsko	40,399	Tuchola
238	Osie – Warlubie (Droga Nr 214)	19,232	Żołądowo
239	Błądzim – Lniano – Drzycim – Świecie	34,259	Żołądowo
240	Chojnice – Tuchola – Świecie	54,621	Tuchola, Żołądowo
241	Tuchola – Sępólno Krajeńskie – Więcbork – Nakło nad Notecią – Wągrowiec – Rogoźno	94,039	Tuchola
242	Więcbork – Łobżenica – Falmierowo	8,012	Tuchola
243	Mrocza – Koronowo /Droga 25/	27,184	Tuchola
244	Kamieniec – Wojnowo – Gogolinek – Bożenkowo – Strzelce Dolne	37,297	Tuchola
245	(Droga Nr 5) Gruczno – Głogówko Królewskie – Chełmno (Droga Nr 1)	15,042	Żołądowo
246	Paterek – Samokłeski Małe – Szubin – Łabiszyn – Złotniki Kujawskie – Gniewkowo – Dąbrowa Biskupia	86,669	Tuchola, Inowrocław
247	Kcynia – Szubin	15,707	Tuchola
248	Zbrachlin – Topólno – Borówno	5,381	Żołądowo
249	(Droga Nr 80) Czarnowo – rz. Wisła – Solec Kujawski – Droga Nr 10	5,147	Toruń
250	Suchatówka – Służewo	13,631	Toruń
251	Kaliska – Damasławek – Żnin – Barcin – Pakość – Inowrocław	54,394	Inowrocław
252	Inowrocław – Zakrzewo – Rózinowo	54,744	Inowrocław
253	Łabiszyn – Murczyn	13,242	Inowrocław
254	Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo	53,814	Inowrocław
255	Pakość – Broniewice – Strzelno	22,915	Inowrocław

256	Trzeciewiec (Droga Nr 5) – Włóki – Bydgoszcz	11,290	Żołędowo
258	Droga Nr 1 – rz. Wisła – Silno – Osiek – Obrowo	15,266	Toruń
262	Kwieciszewo – Gębice – Orchowo – Szyszłowo	8,725	Inowrocław
265	Brześć Kujawski – Kowal – Gostynin	34,027	Włocławek
266	Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin	57,509	Inowrocław, Włocławek
267	Ujma Duża – Osiecinny – Piotrków Kujawski	31,148	Włocławek
268	Brzezie – Wieniec- Brześć Kujawski	10,883	Włocławek
269	Szczerkowo –Izbica Kujawska – Chodecz – Chocień – Kowal	42,300	Włocławek
270	Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło	29,023	Włocławek
272	Laskowice – Lipienki – Jezewo – Grupa – Dolna Grupa	21,082	Żołędowo
273	(Droga Nr 10) Cierpice – Mała Nieszawka – Droga Nr 257	7,120	Toruń
274	Stacja Kolejowa Bydgoszcz – Emilianowo – Droga Nr 10	1,230	Inowrocław
275	Stacja Kolejowa Brzoza Bydgoska – Droga Nr 25	0,400	Inowrocław
284	Stacja Kolejowa Złotniki Kujawskiwe – Droga Nr 25	2,186	Inowrocław
291	Stacja Kolejowa Otłoczyn-Droga Nr 1	2,187	Toruń
299	Stacja Kolejowa Gniewkowo – Droga Nr 15	0,500	Inowrocław
301	(Droga Nr 1) Janowiska – Tadzín – Bądkowo – Krotoszyn – Osiecinny	19,226	Włocławek
377	Nowe – Twarda Góra – Pieniążkowo	6,810	Żołędowo
391	Warlubie – Rulewo – Rozgarty – Droga Nr 272	9,832	Żołędowo
394	Przyłubie – Solec Kujawski – Droga Nr 397	10,601	Inowrocław
397	Droga Nr 394 (Otorowo) – Droga Nr 10 (Makowiska)	2,764	Inowrocław
398	Złotniki Kujawskie – Niszczewice – Liszkowo	5,981	Inowrocław
399	Liszkowo – Żelechlin	1,495	Inowrocław
400	Więclawice – Latkowo	1,450	Inowrocław
402	(Droga Nr 1) Fletnowo – Lubień – rz. Wisła – Grudziądz (Droga Nr 16)	4,265	Żołędowo
412	Tupadły – Kobylniki	7,321	Inowrocław
499	(Droga Nr 1)-Ostaszewo – Sławkowo – Mirakowo (Droga Nr 599)	7,421	Toruń
533	Okonin – Mełno	3,199	Wąbrzeźno
534	Grudziądz – Wąbrzeźno – Golub Dobrzyń – Rypin	75,529	Wąbrzeźno
535	Stacja Kolejowa Rogóźno Pomorskie — Droga Nr 16	3,913	Wąbrzeźno
538	Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Uzdowo – Rozdroże	27,203	Wąbrzeźno
539	Blinno – Ligowo – Tłuchowo	9,299	Włocławek
541	Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Biezuń – Sierpc – Tłuchowo – Dobrzyń nad Wisłą	17,158	Włocławek
543	Paparzyn – Radzyń Chełmiński – Jabłonowo Pomorskie – Grzybno – Szabda	57,814	Wąbrzeźno

544	Brodnica – Lidzbark – Działdowo – Mława – Przasnysz – Krasnosielc – Ostrołęka	20,420	Wąbrzeźno
546	Zławieś Wielka – Rzęczkowo – Łubianka	13,123	Toruń
548	Stolno – Wąbrzeźno....Niedźwiedź – Płachoty	44,138	Wąbrzeźno
549	Fordon – rz. Wisła – Strzyżawa (Droga Nr 551)	1,344	Toruń
550	Chełmno – Brzozowo – Kokocko – Unisława	25,263	Toruń
551	Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno	63,277	Toruń
552	Różankowo – Łysomice – Grębocin – Lubicz	17,371	Toruń
553	Toruń – Łubianka – Wybcz	15,638	Toruń
554	Orzechowo – Sierakowo – Kowalewo Pomorskie – Golub-Dobrzyń – Kikół	44,389	Toruń
556	Ostrowite – Zbójno	12,759	Toruń
557	Rypin – Lipno	30,563	Włocławek
558	Lipno – Dyblin	22,392	Włocławek
559	Lipno – Jasień – Brudzeń Duży – Sikórz – Płock	23,600	Włocławek
560	Brodnica – Rypin – Sierpc – Bielsk	40,048	Wąbrzeźno
562	Szpetal Górny – Dobrzyń nad Wisłą – Biskupice – Płock	25,739	Włocławek
563	Rypin – Żuromin – Mława	16,656	Wąbrzeźno
566	Stacja Kolejowa Czernikowo – Droga Nr 10	0,334	Toruń
569	Golub-Dobrzyń – Ciechocin – Dobrzejewice	21,293	Toruń
572	Stacja Kolejowa Lubicz – Droga Nr 10	0,343	Toruń
576	Stacja Kolejowa Unisław – Droga Nr 551	0,300	Toruń
578	Stacja Kolejowa Ostromecko – Droga Nr 551	0,450	Toruń
582	Stacja Kolejowa Ostaszewo – Droga Nr 1	1,614	Toruń
586	Stacja Kolejowa Brzoza Toruńska – Droga Nr 1	0,450	Toruń
589	(Droga Nr 1) Grzywna – Chełmża	4,226	Toruń
597	Rzęczkowo – Cichoradz – Siemoń – Unisław	10,242	Toruń
599	Mirakowo – Grodno	1,385	Toruń
646	Turzno – Brzeźno	2,783	Toruń
649	Pluskowęsy – Mlewo – Sierakowo	14,918	Toruń
654	Silno – Grabowiec – Krusz – Złotoria – Kaszczorek (Droga Nr 80)	6,479	Toruń
657	Złotoria – Lubicz (Droga Nr 10)	7,735	Toruń
	Ogółem:	1728,985	

Transport kolejowy

Rys. 4 sieć kolejowa o znaczeniu regionalnym i krajowym

Kujawsko-Pomorskie dysponuje dobrze rozwiniętą siecią kolejową o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym:

- linię towarową dla Paneuropejskiego Korytarza Transportowego stanowi międzynarodowa linia kolejowa C-E 65 (trasa Tczew-Bydgoszcz-Inowrocław-Zduńska Wola-Tarnowskie Góry-Pszczyna), komunikująca północą i południową część kraju,
- linia kolejowa nr 353 (trasa Poznań - Inowrocław - Toruń - Olsztyn - Korsze) biegnąca z zachodniej do wschodniej granicy Polski.

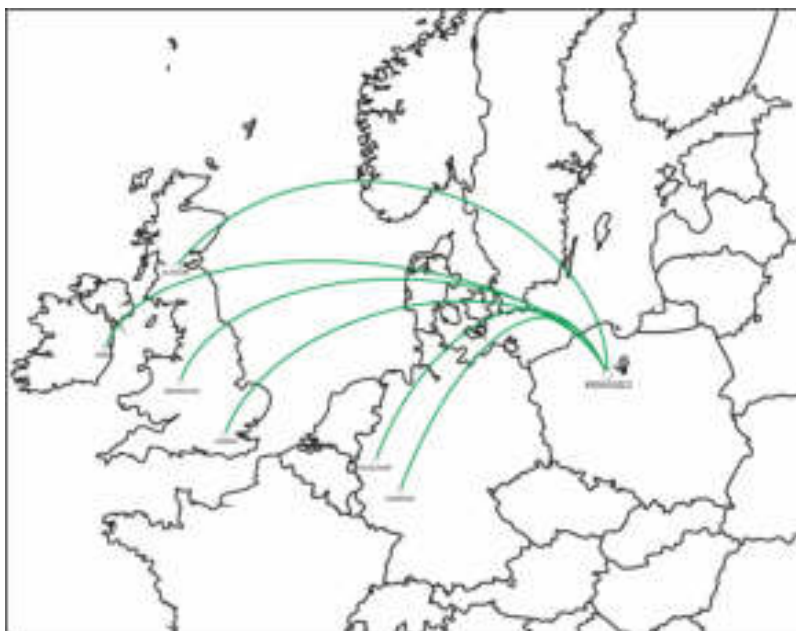
Bydgoszcz, Toruń, Włocławek i Inowrocław to najważniejsze, regionalne węzły kolejowe.

Kujawsko-Pomorskie jest pierwszym województwem w kraju, które przełamało monopol państwowego przewoźnika kolejowego, wprowadzając na tory dwóch przewoźników prywatnych *PKP Przewozy Regionalne* oraz polsko-brytyjskie konsorcjum *PCC Rail/Jaworzno Arriva Polska*.

Od dnia 1 stycznia 2008 roku jest dostępny bilet aglomeracyjny, umożliwiający przejazd na trasie Bydgoszcz-Toruń i Toruń-Bydgoszcz oraz korzystanie w ramach tego biletu z komunikacji miejskiej przez godzinę w jednym z tych miast.

Od września 2008 roku dostępny jest także zintegrowany bilet regionalny Włocławek-Toruń (WiT), obejmujący podróż pociągiem i przejazdy komunikacją miejską w mieście będącym celem podróży przez godzinę.

Transport lotniczy

Rys. 5 sieć połączeń lotniczych z Portu Lotniczego w Bydgoszczy

Na terenie województwa zlokalizowany jest **Międzynarodowy Port Lotniczy im. Ignacego Jana Padarewskiego w Bydgoszczy**, który znajduje się w odległości 3 km od centrum miasta. Oprócz regularnych połączeń międzynarodowych z Birmingham, Bristolem, Dublinem, Düsseldorfem, Londynem, Liverpoolem, istnieje możliwość skorzystania z połączeń sezonowych z Turcją, Tunezją, Egiptem i Kretą.

W regionie działają także **lotniska cywilne i sportowe oraz lądowiska**, z których chętnie korzystają przedstawiciele świata biznesu. Najpopularniejsze z nich to:

Tabela nr ... lotniska w województwie	
Lotnisko Bydgoszcz-Biedaszkowo www.aeroklub.bydgoszcz.pl	Lotnisko cywilne, sportowe (czynne)
Port Lotniczy Toruń www.aeroklub.torun.pl	Lotnisko cywilne, sportowe (czynne)
Lotnisko Włocławek-Kruszyn www.aeroklub.wloclawek.pl	Lotnisko cywilne, sportowe (czynne)
Lotnisko Inowrocław-Latkowo	Lotnisko cywilne, sportowe (czynne)
Lotnisko Lisie Kąty k. Grudziądz www.lisie.pl	Lotnisko cywilne, sportowe (czynne)
Łądowisko Chełmża	Łądowisko cywilne, sportowe (czynne)
Łądowisko Watorowo k. Chełmna www.ftoadriana.com.pl	Łądowisko cywilne, wielofunkcyjne (czynne)

Źródło: Polska Agencja Żeglugi Powietrznej www.pata.pl, Lotnicza Polska www.lotniczapolska.pl/lotniska.

Żegluga śródlądowa

Region posiada tradycje związane z żeglugą śródlądową. W czasach staropolskich podstawową arterią dla przewozu towarów była Wisła, a w XIX wieku także droga wodna Wisła-Odra poprzez Kanał Bydgoski. Obecnie żegluga ma znaczenie głównie turystyczne.

Z południowego wschodu na północny-zachód w Kujawsko-Pomorskiem przepływa rzeka Wisła. Jej najważniejszymi dopływami na terenie województwa są uchodząca we Włocławku: Zgłowiączka, vis a vis Nieszawy: Mień, w Otłoczynie: Tażyna, w Toruniu: Drwęca, w Bydgoszczy: Brda, w Świeciu nad Wisłą: Wda, niedaleko Grudziądz: Osa, w Nowem: Mątawa. Bardzo ważną arterią w regionie są również Noteć, przepływająca przez Nakło nad Notecią, oraz Kanał Bydgoski, łączący Brdę z Notecią.

Przez **Województwo Kujawsko-Pomorskie** przebiegają dwie z trzech prowadzących przez Polskę międzynarodowych dróg wodnych (MDW):

- przez Nakło nad Notecią, Bydgoszcz, Toruń, Chełmno i Grudziądz wiodzie **międzynarodowa droga wodna E-70**, która łączy Antwerpię w Belgii (przebiegając przez Berlin w Niemczech) z Kłajpedą na Litwie. E-70 prowadzi przez wiele polskich miast, leżących na obszarze województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego. Zarządy tych województw zdecydowały się na wspólną realizację projektu rewitalizującego E-70, który ma przywrócić pełną żeglowność szlaku i stworzyć możliwość pełnego jego wykorzystania w żegludze turystycznej i w transporcie towarów.
- przez Bydgoszcz prowadzi również **międzynarodowa droga wodna E-40**, łącząca Bałtyk z Morzem Czarnym. Wiodzie ona z Gdańska w górę Wisły do Warszawy, a dalej Narwią i Bugiem do Brześcia, gdzie łączy się z inną drogą wodną prowadzącą przez Polesie do Dniepru. Obecnie MDW E-40 nie została jeszcze użeglowniona.

Od 2000r. prowadzona jest rewitalizacja szlaku wodnego E70, która doprowadziła m.in. do budowy szeregu przystani nad Notecią oraz rewitalizacji Bydgoskiego Węzła Wodnego. W Bydgoszczy znajduje się port handlowy żeglugi śródlądowej, zaś na Brdzie kursuje Bydgoski Tramwaj Wodny.

Gospodarka

Region Kujaw i Pomorza znajduje się w środkowej części kraju. Obszar o tradycjach przemysłowych i rolniczych. Oprócz silnie rozwiniętych sektorów: rolniczego, chemicznego, elektromaszynowego województwo posiada bogate zaplecze naukowo-badawcze na czele z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz licznymi ośrodkami wspierającymi przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii czy Exea Data Centre w Toruniu. Atuty województwa • tradycje przemysłowe • liczna, wykwalifikowana kadra inżynierska oraz techniczna • silne zaplecze naukowo-badawcze (uczelnie wyższe, ośrodki naukowe) • zaawansowanie w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego • aglomeracja bydgosko-toruńska oraz inne silne ośrodki subregionalne • wysokotowarowa gospodarka rolna • rozwinięte przetwórstwo żywności i rosnący udział producentów zdrowej żywności • czyste środowisko wspierane zaawansowanymi projektami z zakresu ochrony środowisk rozbudowana infrastruktura społeczna (wiodące w kraju placówki medyczne, baza uzdrowiskowo-sanatoryjna, placówki kultury i dziedzictwa kulturowego, sprawny system edukacyjny) • podstrefy Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej obejmują już ponad 880 ha • region dostarcza 1/5 krajowej wartości produkcji

sprzedanej przemysłu celulozowo-papierniczego • korzystne warunki rozwoju odnawialnych źródeł energii: pochodzenia rolniczego, wód płynących, geotermalnych Sektory wysokiej szansy.

BPO/SSC • sektor określony w najnowszy strategii rozwojowej województwa jako perspektywiczny i wiodący w regionie, zatrudniający niemal 8000 osób w Bydgoszczy oraz ponad 1000 w Toruniu • łatwy dostęp do wykwalifikowanej, wielojęzycznej kadry w zakresie finansów, bankowości, IT, specjalności inżynierskich oraz filologów • rosnący udział obiektów klasy A w zasobach powierzchni biurowych • NOKIA Networks, Livingston International, Atos, Opus Capita, Teleplan, Telmon, Mobica, SDL, Sunrise System to przykłady udanych inwestycji firm sektora.

Elektroniczny - wysoki potencjał edukacyjny województwa: 2 centralne położone ośrodki akademickie (Bydgoszcz, Toruń) oraz najlepszy uniwersytet Polski północnej - Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu • równomierne rozmieszczenie tzw. miast średnich (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław) • duża liczba instytucji wspomagających badania i rozwój:

- Centrum Transferu Technologii o Bydgoskie Towarzystwo Naukowe i Włocławskie Towarzystwo Naukowe;
- Jednostki Naczelnej Organizacji Technicznej (Bydgoszcz, Toruń, Inowrocław, Grudziądz, Włocławek);
- Towarzystwo Naukowe w Toruniu;
- Regionalne Centrum Innowacyjności przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy;
- Krajowe Laboratorium Fizyki Atomowej, Molekularnej i Optycznej (FAMO);
- Interdyscyplinarne Centrum Nowoczesnych Technologii UMK;
- EXEA Data Centre (Cloud computing);
- Toruńskie Centrum Transferu Technologii;
- bliskość węzła komunikacyjnego (skrzyżowanie autostrady A-1, drogi ekspresowej S-10, drogi S-15), zwolnienia i ulgi podatkowe, atrakcyjne oferty inwestycyjne, bliskość ośrodków edukacyjnych;
- „Crystal Park” w Łysomicach/Ostaszewie koło Torunia, w obrębie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej: SHARP/Universal Media Corporation i ORION Electric (Poland) Sp. Z o.o.

Elektromaszynowy - znaczący udział firm województwa w eksporcie (ok. 20%), duża baza firm z sektora elektromaszynowego, potencjalnych poddostawców i kooperantów: Aparator S.A, Toruń o Grupa Amator Przedsiębiorstwo Hydrauliki Siłowej HYDROTOR SA Tuchola o Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz SA Holding w Bydgoszczy o Zakład Mechaniczny ZNTK SKRAW-MECH Sp. z o.o. w Bydgoszczy o Zakład Produkcyjno-Usługowy EKOPARTNER Sp. z o.o. w Bydgoszczy, o Unia Sp. z o.o. w Grudziądzu o Toruńskie Zakłady Urządzeń Okrętowych TOWIMOR S.A. w Toruniu o Bydgoskie Zakłady Elektromechaniczne BELMA S.A. w Bydgoszczy o Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Montażowe Elektromontaż Pomorski S.A. w Bydgoszczy o Elektromontaż-Toruń Sp. z o.o. w Toruniu o Fabryka Obrabiarek do Drewna FOD Sp. z o.o. w Bydgoszczy o WIKA Polska Sp. z o.o. we Włocławku o Zakład Urządzeń Okrętowych FAMOR SA w Bydgoszczy o HYDRO-VACUUM S.A. w Grudziądzu o INOFAMA S.A. w Inowrocławiu o SLICAN Sp. z o. o. w Bydgoszczy o Ośrodek Badawczo Rozwojowy Urządzeń Sterowania Napędów w Toruniu • zaplecze naukowo-badawcze: szkoły wyższe z wydziałami o profilu elektrotechnicznym: o Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, o instytuty naukowo-badawcze: Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Bydgoskie o Towarzystwo Naukowe, Włocławskie Towarzystwo Naukowe, Regionalne Centrum Innowacyjności w Bydgoszczy, Placówki Polskiej Akademii Nauk • zachęty dla inwestorów: zwolnienia inwestycyjne w Bydgoszczy, Toruniu i Grudziądzu • ponad 250 atrakcyjnych terenów inwestycyjnych z uzbrojeniem, dobrym dostępem do dróg.

Chemiczny - 4 miejsce w kraju w produkcji nawozów azotowych • innowacyjność firm w regionie: duża liczba patentów i świadectw ochronnych na wzory użytkowe • znacząca ilość przedsiębiorstw działających w sektorze, potencjalnych poddostawców i kooperantów:

- Zakłady Azotowe ANWIL S.A.;
- Mondi Świecie S.A. Świecie n/Wisłą;
- ELANA S.A. w Toruniu;
- Soda Polska Ciech S.A. Inowrocław;
- Janikowskie Zakłady Sodowe JANIKOSODA S.A. Janikowo;
- Inowrocławskie Kopalnie Soli SOLINO S.A. Inowrocław;
- KEMIRA Świecie Sp. z o.o. Świecie n/Wisłą;
- Zakłady Chemiczne „NITRO-CHEM” S.A. w Bydgoszczy;
- ACP Polska Sp. z o.o. o Schumacher Packaging Sp. z o.o. w Grudziądzu;

- Polednie o Solvay– Rhodia Polyamide Polska, zakład produkcji krzemionki HDS we Włocławku;
- Hanplast Sp. z o.o. w Bydgoszczy;
- Boryszew Tensho Poland Sp.z o.o.

Przeciętne wynagrodzenie w sektorze chemicznym niższe niż średnie krajowe • wykwalifikowana kadra pracownicza: szkoły wyższe o profilu chemicznym (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet TechnologicznoPrzemysłowy w Bydgoszczy) • zaplecze naukowo-badawcze: Instytut Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych „Metalchem”, Polska Izba Przemysłu Chemicznego z Województwa KujawskoPomorskiego.

Spożywczy - wiodąca rola województwa w produkcji rolno-spożywczej • potencjał naukowo-badawczy regionu:

- Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy: Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt, Wydział Rolniczy, kierunek Technologia żywności i żywienie człowieka;
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu: Wydział Biologii i Nauk o Ziemi;
- Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy: Instytut Biologii i Ochrony Środowiska, Instytut Mechaniki Środowiska i Informatyki Stosowanej.

Sieć przedsiębiorstw z branży spożywczej, potencjalnych poddostawców i kooperantów:

- Zakłady Tuszczowe KRUSZWICA S.A. Kruszwica o Cargill Polska Sp. z o.o.;
- Centrum Operacyjne-Pasze w Osnowie;
- CEREAL PARTNERS POLAND TORUŃ-PACIFIC Sp. z o. o. Toruń;
- Zakłady Przetwórstwa Cykorii CYKORIA S.A. Wierchosławice;
- JUTRZENKA Colian S.A. Bydgoszcz – produkcja wyrobów cukierniczych;
- Masmal Dairy Sp. z o.o. w Grudziądzu;
- Ocetix Sp. z o.o. w Grudziądzu;
- Zakład Produkcji Cukierniczej „Wisła” w Grudziądzu;
- Delecta S.A. (grupa Orkla / Norwegia), Włocławek;
- Fabryka Cukiernicza "Kopernik" S.A. w Toruniu;
- Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu;
- Sugarpol Sp. z o.o. w Unisławiu;
- Abramczyk Sp. z o.o., Bydgoszcz;
- Drobex Sp. z o.o., Solec Kujawski;
- Nordzucker S.A., Zakład Produkcyjny Chełmża;
- FROSTA Sp. z o.o., Bydgoszcz.

Samochodowy:

- Boryszew Tensho Poland Sp.z o.o., Ostaszewo;
- BAUS AT Sp. z o.o., Ostaszewo;
- WAS Weitmarscher Polska Sp. z o.o., Lubicz;
- Kongsberg Automotive, Brześć Kujawski;
- Visscher Caravelle Poland Sp. z o.o., Toruń, Grudziądz

Na tle innych województw rynek społeczno-gospodarczy regionu kujawsko-pomorskiego plasuje się na dosyć wysokim miejscu. Liczne atuty województwa takie jak tradycje przemysłowe, wykwalifikowana kadra inżynierska, wysokotowarowa gospodarka rolna oraz silna aglomeracja bydgosko-toruńska mają niebagatelny wpływ na rozwój licznych gałęzi przemysłu. Dodatkowym atutem regionu kujawsko-pomorskiego jest wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii pochodzących z wód płynących, geotermalnych, a także z rolnictwa.

Niezaprzeczalnym walorem regionu jest silne zaplecze badawczo naukowe, które ma niezaprzeczalny wpływ na rozwój wielu sektorów gospodarki.

Sektorami gospodarki, które szczególnie zasługują na uwagę, są tzw. BPO oraz SSC, czyli sektory usług dla biznesu, które w regionie kujawsko-pomorskim rozwijają się w zawrotnym tempie.

Do najważniejszych ośrodków przemysłowych tego województwa należą największe aglomeracje miejskie tj. Toruń, Bydgoszcz, Włocławek. Grudziądz oraz Inowrocław. W miastach tych kwitnie przemysł chemiczny, elektromaszynowy, spożywczy, tekstylny, mineralny, a także poligraficzny. W tym miejscu warto zaznaczyć, iż region ten dostarcza aż 1/5 krajowej wartości produkcji z zakresu przemysłu celulozowo papierniczego.

Czołową rolę w regionie odgrywa przemysł spożywczy, który jest de facto dominującą gałęzią przemysłu. Ogromny wpływ na rozwój tego sektora ma wysoki wskaźnik produkcji rolno-spożywczej liczne bogactwa naturalne oraz okazała baza surowcowa regionu kujawsko-pomorskiego.

Jednym z głównych elementów, które napędzają rozwój rynku w województwie kujawsko pomorskim, jest funkcjonowanie wielu przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, firmy te nie tylko wpływają na zwiększenie się produkcji i polepszenie systemu zarządzania, ale także w znaczącym stopniu przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia w regionie. Ośrodkami gospodarczymi są miasta: Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, wraz z Grudziądzem i Inowrocławiem. Trzonem gospodarczym regionu jest Bydgosko-Toruński Okręg Przemysłowy. W sektorze przedsiębiorstw pracowało w 2011r. 246,4 tys. osób, zaś liczba

podmiotów gospodarczych wynosiła 185 tys., co stanowiło 4,6% ogółu podmiotów w kraju. Większość z nich jest zarejestrowana na terenie miast (około 75%), w tym ponad 50% w czterech największych miastach regionu (25% w Bydgoszczy). Gminy o najwyższych wskaźnikach przedsiębiorczości to Bydgoszcz wraz z powiatem bydgoskim oraz Toruń. W regionie funkcjonuje 1,7 tys. firm z kapitałem zagranicznym (10. Miejsce w kraju).

Od 2006r. na terenie województwa funkcjonują obszary włączone w skład Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (do 30 listopada 2020r.):

- „Crystal Park” Łysomice (177,6 ha) – mieści kompleks japońskich przedsiębiorstw elektronicznych
- Podstrefa Świecie (166 ha) – głównym inwestorem jest Mondi Świecie S.A.
- Podstrefa Grudziądz (115,9 ha) – do inwestorów należy m.in. Polpak Papier Sp. z o.o.
- Podstrefa Barcin (100 ha) – głównymi inwestorami są: Lafarge oraz Mapei
- Podstrefa Bydgoszcz (35,9 ha)
- Podstrefa Kowalewo Pomorskie (7,8 ha)
- Podstrefa Toruń (7,2 ha)
- Podstrefa Rypin (3,7 ha)

Do głównych parków przemysłowych województwa należą:

- Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny,
- Toruński Park Technologiczny,
- Włocławska Strefa Rozwoju Gospodarczego Park Przemysłowo – Technologiczny,
- Park Przemysłowy w Solcu Kujawskim,
- Grudziądzki Park Przemysłowy,
- Vistula Park Świecie.

Położenie administracyjne

Województwo jest położone w północnej części centralnej Polski i graniczy z województwami:

- **łódzkim** na długości 28,8 km na południowym-wschodzie
- **mazowieckim** na długości 187,4 km na wschodzie
- **pomorskim** na długości 238,8 km na północy
- **warmińsko-mazurskim** na długości 125,8 km na północnym-wschodzie

- wielkopolskim na długości 393,0 km na południu i zachodzie

Klimat

Klimat regionu zalicza się do przejściowych, łączących klimaty pojezierzy bałtyckich na północy i Wielkich Dolin Środkowopolskich na południu. Średnia temperatura stycznia obniża się z zachodu na wschód od -2 do -3 st., zaś w lipcu wynosi średnio 18 st. Najcieplejszym rejonem województwa jest dolina Wisły (szczególnie okolice Włocławka), gdzie średnie roczne temperatury powietrza przekraczają 8 °C, zaś najchłodniejszą część północno-zachodnią i wschodnią (średnia temp. 7 °C).

Środkowo-zachodnią i południową część województwa należy do obszarów o najniższych opadach atmosferycznych w Polsce, sięgających miejscami poniżej 500 mm. Związane jest z tym zjawisko „stepowienia” obszaru i odczuwalny niedobór wody, zwłaszcza w rolnictwie. Wyższe opady notowane są w części północno-zachodniej (powyżej 575 mm) i wschodniej (ponad 600 mm). Minimum opadów występuje w lutym, a maksimum – w lipcu i sierpniu. Przeważają wiatry z kierunków: zachodniego i południowo-zachodniego (ponad 40% częstości).

Całość obszaru województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się w strefie krajobrazu młodoglacjalnego, ukształtowanego w zlodowaceniu bałtyckim. Ośią województwa jest rzeka Wisła, płynąca w obrębie makroregionu: Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka, a poniżej zakola dolnej Wisły – w Dolinie Dolnej Wisły. Obniżenie zajęte przez Wisłę otaczają wysoczyzny morenowe, charakteryzujące się dużym zróżnicowaniem rzeźby terenu, występowaniem form pagórkowatych oraz licznych jezior polodowcowych. Znajdują się one w makroregionach: Pojezierze Południowopomorskie (północny zachód), Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie (północny wschód), Pojezierze Wielkopolskie (południe). Dzielą się one na liczne mniejsze mezoregiony – na południu: Pojezierze Gnieźnieńskie, Pojezierze Kujawskie, Równina Inowrocławska, na północy: Równina Tucholska, Pojezierze Krajeńskie, Bory Tucholskie, Dolina Brdy, Wysoczyzna Świecka, Pojezierze Chełmińskie, Pojezierze Brodnickie, Dolina Drwęcy, Pojezierze Dobrzyńskie, Równina Urszulewska. W pradolinie, stanowiącej oś województwa wyróżnia się mezoregiony: Kotlina Płocka, Kotlina Toruńska, Dolina Środkowej Noteci, zaś w Dolinie Dolnej Wisły – Dolinę Fordońską i Kotlinę Grudziądzką.

Morfologia

Na Kujawach występują płaskie i faliste równiny morenowe, zaś na północy i wschodzie województwa tereny pagórkowate. Najbardziej urozmaiconą pod względem morfologicznym jest część północno-zachodnia, gdzie występują znaczne deniwelacje terenu, wały moren czołowych, ozy, kemy oraz głęboko wcięte rynny subglacjalne (m.in. Rynna Jezior Byszewskich). Północną część województwa zajmuje piaszczysta równina sandrowa Borów Tucholskich, urozmaicona licznymi jeziorami. W województwie leży jedno z większych w Polsce obszarów wydm śródlądowych, które zajmuje Puszcza Bydgoska, zaś na wschodzie regionu w okolicy Zbójna znajduje się najokazalsze w Polsce pole drumlinów. Unikalnym tworem natury jest także Dolina Dolnej Wisły, stanowiąca rodzaj przełomu w wysoczyznach pojezierzy. Inicjuje ją w pobliżu Bydgoszczy – Fordoński Przełom Wisły, zaś w zboczach Doliny występują miejscami jaskinie (Bajka, Klonowa, Pod Wierzbą).

Rzeki

Obszar województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się w około 80% w dorzeczu Wisły. Tylko zachodnia i południowo-zachodnia część województwa leży w dorzeczu Odry (zlewnia Noteci i Wełny). Osią województwa jest rzeka Wisła, płynąca przez jego obszar na długości 206 km. Najważniejszymi jej dopływami na terenie regionu są: uchodząca we Włocławku: Zgłowiączka (79 km), naprzeciw Nieszawy: Mień, w Otlóczynie: Tążyna, w Toruniu: Drwęca (117 km w regionie), w Bydgoszczy: Brda (111 km), w Świeciu: Wda (62 km), niedaleko Grudziądza: Osa (50 km), oraz w Nowem: Mątawa (62 km). Ważną arterią w regionie jest również Noteć (127 km w regionie), przepływająca przez obrzeża Inowrocławia, Barcin i Nakło nad Notecią. Wśród sztucznych arterii wodnych największe znaczenie ma Kanał Bydgoski łączący Brdę z Notecią – ważny element drogi wodnej Wisła-Odra oraz Kanał Górnonotecki łączący Gopło i system jezior pałuckich z Kanałem Bydgoskim.

Zbiorniki wodne

Młodoglacjalny krajobraz województwa kujawsko-pomorskiego obfituje w naturalne zbiorniki wodne. Ogólna powierzchnia jezior wynosi 25 052 ha, co stanowi 1,4% obszaru województwa i 9% powierzchni wszystkich jezior w kraju. Przeważają akweny małe; na ogólną liczbę 1002 jezior o powierzchni ponad 1 ha, 614 nie przekracza 10 ha. Wszystkie jeziora powstały w wyniku erozyjnej działalności wód lodowcowych (jeziora rynnowe), bądź w dnach wytopisk polodowcowych (jeziora morenowe). Największym naturalnym akwenem

jest Gopło (2 094 ha), a następnie: Jezioro Głuszyńskie (608,5 ha) i Jezioro Żnińskie Duże (431,6 ha). 40 jezior posiada powierzchnię większą od 100 ha, a 11 jest większych niż 200 ha. Około 30% jezior posiada przynajmniej II klasę czystości wód, a w czterech stwierdzono I klasę czystości (Okonek, Stryszek, Stelchno, Piaseczno).

Jeziora rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Najwięcej z nich występuje na Pojezierzu Brodnickim, Pojezierzu Gnieźnieńskim, Pojezierzu Dobrzyńskim i w Kotlinie Płockiej, zaś najmniejsza jeziornością odznaczają się Kotlina Toruńska, Dolina Noteci i Równina Inowrocławska.

Spośród sztucznych zbiorników wodnych znajdujących się na obszarze województwa najintensywniej wykorzystywane są dla produkcji czystej ekologicznie energii: Zbiornik Włocławski (na Wiśle, 70,4 km²), Zalew Koronowski (na Brdzie, 13,5 km²) i Jezioro Żurskie (na Wdzie). Zalew Koronowski i Zbiornik Żurski są zagospodarowane turystycznie i wykorzystywane na potrzeby rekreacji.

Lasy

Pod względem odsetka lasów (23%) województwo kujawsko-pomorskie należy do najslabiej zalesionych w kraju (13 miejsce). Kompleksy leśne na terenie województwa, poza Borami Tucholskimi i doliną Wisły są niewielkie i występują w dużym rozproszeniu. Występuje duże zróżnicowanie lesistości w powiatach (powiat tucholski – lesistość 48%, bydgoski – 40%, chełmiński – 6%, radziejowski – 4%). Głównymi zwartymi obszarami leśnymi są: Bory Tucholskie w północnej części regionu, Puszcza Bydgoska w części centralnej oraz Lasy Włocławsko-Gostynińskie w części wschodniej. Lasy sektora publicznego zajmują 90% ogólnej powierzchni lasów. Lasy województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju charakteryzują się niewielkim zróżnicowaniem gatunkowym (60% stanowią monokultury sosnowe), spowodowanym niską żyznością i wilgotnością siedlisk. Większość lasów chroniona jest w jednostkach ochrony przyrody (rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu).

Na obszarze województwa wydzielono dwa Leśne Kompleksy Promocyjne: LKP „Bory Tucholskie” i LKP „Lasy Gostynińsko-Włocławskie”, w których gospodarka leśna jest prowadzona w oparciu o podstawy ekologiczne.

c) warunki hydrologiczno – meteorologiczne w województwie

Geograficznie urozmaicony obszar województwa nie posiada jednolitych cech klimatycznych. Tereny położone na północ, północny – zachód i północny – wschód posiadają cechy charakterystyczne dla pojezierzy. Południowa część jest podporządkowana zjawiskom klimatycznym typowym dla Polski Środkowej. Klimat regionu można zatem określić jako przejściowy, od klimatu pobrzeży bałtyckich i pojezierzy do klimatu Wielkich Dolin Środkowopolskich.

Występowanie w regionie klimatu przejściowego związane jest ze ścieraniem się mas powietrza oceanicznego z zachodu i kontynentalnego ze wschodu.

Tabela 3. Klasyfikacja stopni zagrożeń groźnych zjawisk meteorologicznych

Zjawisko	Stopień zagrożenia		Kryteria
 Silny wiatr	1		55 km/h \leq V < 70 km/h (15m/s – 20m/s) V – średnia prędkość wiatru
		2	V \geq 70 km/h (około 20 m/s) V – średnia prędkość wiatru
 Silny wiatr maksymalny	1		70 km/h \leq V < 90 km/h (20m/s – 25m/s) V – prędkość wiatru w porywach
		2	V \geq 110 km/h (V > 25 m/s) V – prędkość wiatru w porywach
 Nagła zmiana temperatury	1		Zmiana o 5 st. Lub więcej, gdy temperatura powietrza zawiera się w przedziale: -3 \leq T \leq 3 st. T – temperatura powietrza na 2 m. -grunt zamrznięty (lub na powierzchni gruntu występuje pokrywa lodowa) -grunt mokry (kałuże lub błoto pośniegowe).
			2
 Nagła zmiana temperatur ujemnych		2	Tmax \geq 30 st. C Czas trwania, co najmniej dwa dni.
 Silne mrozy		2	Tmin \leq -20 st. C
 Intensywne opady deszczu	1		Wysokość opadu \geq 30 mm na dobę Wzrosty stanów wody do poziomu hydrologicznych stanów ostrzegawczych.

		2	Wysokość opadu ≥ 30 mm na dobę Osiągnięcie lub przekroczenie hydrologicznych stanów alarmowych. Zagrożenie powodzią. W sytuacji zagrożenia powodzią nie obowiązuje kryterium wysokości i czasu opadu.
 Intensywne opady śniegu	1		Wysokość opadu ≥ 15 cm na dobę Przyrost pokrywy śnieżnej powyżej 15 cm w ciągu 24 godzin na terenach nizinnych lub powyżej 30 cm w ciągu 24 godzin na obszarach powyżej 600 m.
		2	Wysokość opadu ≥ 15 cm na dobę Przyrost pokrywy śnieżnej powyżej 15 cm w ciągu 12 godzin na terenach nizinnych lub powyżej 30 cm w ciągu 12 godzin na obszarach powyżej 600 m.
 Opady marznące	1		Opad marznącej mżawki lub deszczu. Opady słabe, czas trwania opadu do 6 godzin.
		2	Długotrwałe opady marznącej mżawki lub deszczu utrzymujące się powyżej 6 godzin lub opady umiarkowane i silne trwające krócej;
 Zawieje/zamiecie śnieżne	1		Słabe opady śniegu lub bez opadów przy suchej pokrywie śnieżnej i towarzyszący wiatr o średniej prędkości od 25 do 36 km/godz. (7-10 m/s) lub porywy wiatru od 55 do 72 km/godz. (15-20 m/s)
		2	Umiarkowane lub silne opady śniegu i towarzyszący im wiatr osiągający w porywach powyżej 72 km/godz. (20 m/s)
 Silna mgła/ Mgła intensywnie osadzająca szadź		2	Mgła na znacznym obszarze ograniczająca widzialność poniżej 200 m utrzymująca się przez przeważającą część doby.
 Aktywne burze/burze z gradem	1		Burze z silnymi zjawiskami towarzyszącymi: wysokość opadu 30 – 50 mm w ciągu 1 godziny lub porywy wiatru od 70 km/h do 90 km/h (20 m/s do 25 m/s)
		2	Burza z silnymi zjawiskami towarzyszącymi: wysokość opadu powyżej 50 mm w ciągu 1 godziny lub porywy wiatru powyżej 90 km/h (25 m/s), silny grad.

Źródło: Wojewódzki Plan Reagowania Kryzysowego

Powyższa tabela przedstawia groźne zjawiska meteorologiczne wraz ze stopniem natężenia występowania.

Klasyfikacja wiatru dokonana jest na podstawie średniej prędkości wiatru. Wartościami granicznymi są takie wielkości jak: 55 km/h, 70 km/h, 90 km/h oraz 110 km/h.

Zmiana temperatury powietrza o co najmniej 5°C powoduje nagłą zmianę temperatury przy ogólnej temperaturze mieszczącej się w przedziale: -3°C do $+3^{\circ}\text{C}$. Gdy temperatura zmienia się o co najmniej 12°C w ciągu 12 godzin (przy ogólnej temperaturze poniżej 0°C) należy stwierdzić, iż miała miejsce nagła zmiana temperatury.

Aby określić dane zjawisko atmosferyczne mianem upału, temperatura powietrza musi utrzymywać się powyżej 30°C przez co najmniej 2 dni.

W sytuacji utrzymywania się przez co najmniej 2 dni temperatury -20°C należy stwierdzić, że mają miejsce silne mrozy.

Intensywne opady deszczu występują wówczas gdy wysokość opadu jest większa niż 30 mm na dobę, a wzrosty stanów wody zbliżają się do poziomów hydrologicznych stanów ostrzegawczych.

Gdy wysokość opadu śniegu jest większa niż 15 cm na dobę mówi się, że występują intensywne opady śniegu.

Do groźnych zjawisk meteorologicznych zaliczono także: opady marznące, zawieje/zamiecie śnieżne, silną mgłę/mgłę intensywnie osadzającą szadź oraz aktywne burze/burze z gradem.

2. Struktura urbanistyki ze szczególnym uwzględnieniem zakładów zwiększonego ryzyka i zakładów dużego ryzyka:

a) charakterystyka ogólna

ludność w Kujawsko-Pomorskiem	Jednostka	2016 r. (VI)	2017 r. (VI)
w sumie	tys.	2 084 500	2 082 900
Bydgoszcz	tys.	354 990	353 215
Toruń	tys.	202 591	202 495
Włocławek	tys.	112 635	112 106
Grudziądz	tys.	96 111	95 781
Liczba ludności na wsi	tys.	842 138	845 657
Liczba ludności w miastach	tys.	1 242 362	1 237 243

Tab. 4 Ludność woj. Kujawsko-Pomorskiego w większych miastach z podziałem na wieś i miasto

Źródło:

1. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy; *Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego za IV kw. 2016 r.*, Bydgoszcz, marzec 2017
2. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy; *Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego za III kw. 2017 r.*, Bydgoszcz, styczeń 2018.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego – w dniu 31 grudnia 2017r. na obszarze 17.972 km² województwa kujawsko-pomorskiego (5,7% ogólnej powierzchni Polski) zamieszkiwały 2 089 992 osoby (5,4% ludności Polski), co oznacza nieznaczny 0,1% spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego. Zgodnie z prognozą opracowaną przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego będzie sukcesywnie zmniejszać się i w 2050 osiągnie nieco ponad 86% stanu obecnego. Zarówno pod względem liczby ludności jak i powierzchni województwo kujawsko-pomorskie zajmuje 10 miejsce w Polsce.

36,9% ludności zamieszkiwało w czterech największych miastach regionu (miastach na prawach powiatu): Bydgoszczy (17,1%), Toruniu (9,7%), Włocławku (5,5%) i Grudziądzu (4,6%) – łącznie 771 925 osób (w 2013r. 775 436). Wśród powiatów najwięcej ludności było w powiecie inowrocławskim – 163 167, najmniej w powiecie wąbrzeskim – 34 857 osób.

Na koniec 2016r. ludność miejska w województwie stanowiła 59,8% ludności ogółem (w Polsce 60,3%). Procentowy udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności powiatów ziemskich najwyższy był w powiecie inowrocławskim – 64,7%, najniższy w powiecie grudziądzkim – 13,1%.

Kobiety stanowiły 51,5% a mężczyźni 48,5% ogólnej liczby ludności. Stopień feminizacji w układzie miasto – wieś: w populacji miast kobiety stanowiły 52,7% mieszkańców, na terenach wiejskich – 49,9%. Na 100 mężczyzn w mieście przypadało średnio 111 kobiet, na wsi – 99 kobiet, przeciętnie w województwie – 106 kobiet (w Polsce 107).

b) charakterystyka zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia

Tab. Nr 5 CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ ORAZ OCENA RYZYKA ICH WYSTĄPIENIA

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
1.	Zagrożenie powodziowe	<p>Powódzie w województwie kujawsko-pomorskim można podzielić na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opadowe, których przyczyną są opady ulewne i nawałne lub rozlewne, czyli długotrwałe, na dużym obszarze zlewnym; - roztopowe, których przyczyną jest gwałtowne topnienie śniegu; - zimowe, których przyczyną jest nasilenie niektórych zjawisk lodowych. Rzeki stwarzające największe ryzyko powodzi to: Wisła, Noteć, Brda, Drwęca, Osa, Mątawa i Wda 	<p>Istnieją warunki do w miarę dokładnego monitorowania rozwoju zagrożeń powodziowych oraz ich prognozowania. Dynamika wzrostu zagrożenia powodziowego oraz metody jego prognozowania pozwalają na podejmowanie działań wyprzedzających w zakresie ostrzegania ludności, zabezpieczenia urządzeń i obiektów ochrony przeciwpowodziowej, ewakuacji ludzi, zwierząt i mienia, ochrony i zabezpieczenia infrastruktury krytycznej.</p>
2.	Silne mrozy i intensywne opady śniegu	<p>Zgodnie z definicją IMGW, przyjmuje się, że silny mróz występuje wówczas, gdy temperatura powietrza spada poniżej -20°C. W aspekcie społecznym natomiast o silnych mrozach mówimy wtedy, gdy chłód staje się przyczyną śmierci ludzi i powoduje straty materialne.</p> <p>O intensywnych opadach śniegu</p>	<p>Działania wojewody mają na celu zminimalizowanie negatywnych skutków i zachowanie ciągłości działania kluczowych systemów infrastruktury krytycznej na terenie województwa. Akceptowalne są aktualne rozwiązania i przypisane im siły</p>

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
		mówimy natomiast wtedy, gdy obfite opady występują na rozległych obszarach i trwają przez kilka dni	i środki oraz działania monitorujące.
3.	Huragany	<p>Strefa, w której leży województwo kujawsko-pomorskie, jest narażona na występowanie wichur, czasem gwałtownych, związanych z ogólną cyrkulacją atmosfery w danej strefie szerokości geograficznej, a także na powstawanie silnych wiatrów lokalnych i tworzenie się szczególnie niebezpiecznych trąb powietrznych. Wichury występują najczęściej w okresie od listopada do marca, natomiast trąby powietrzne najczęściej od czerwca do sierpnia, czasem w maju.</p>	<p>Podstawą zapewnienia bezpieczeństwa ludzi żyjących w obszarze zagrożenia huraganami jest system wczesnego ostrzegania, zorganizowany przez służbę meteorologiczną. Analiza dostępnych informacji pozwala na ogłaszanie alarmu o zagrożeniu na co najmniej dobę przed huraganem, dając tym samym czas na zabezpieczenie domów i ewakuację z zagrożonego terenu. Akceptowalne są aktualne rozwiązania i przypisane im siły i środki oraz działania monitorujące.</p>
4.	Susze i upały	<p>SUSZA – długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub z nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości. Wyróżnia się następujące kategorie suszy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - susza atmosferyczna występuje gdy przez co najmniej 20 kolejnych dni nie występują opady deszczu, definiowana jest zwykle przez porównanie wysokości opadów w danym momencie do średnich wieloletnich opadów w tym miejscu dlatego też definicja suszy jest odmienna dla każdego regionu, - susza glebowa (rolnicza) niedobór wody w glebie, będący następstwem przedłużającej się suszy atmosferycznej, - susza hydrologiczna straty 	<p>Aktualny sposób monitorowania oraz system prognozowania zjawisk meteorologicznych skutkujących wystąpieniem suszy atmosferycznej pozwalają na podejmowanie działań o charakterze zapobiegawczym we wszystkich zagrożonych obszarach funkcjonowania państwa.</p>

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
		w zapasach wody w głębszych warstwach gleby, spowodowane przedłużającym się niedoborem opadów, objawia się zmniejszeniem odpływu wód gruntowych do wód powierzchniowych i zmniejszeniem przepływu wody w rzekach	
5.	Osuwiska	OSUWISKA są wywołane przez nagłe przemieszczenie się mas ziemnych, powierzchniowej zwierzeliny i mas skalnych podłoża, spowodowane siłami przyrody lub działalnością człowieka. Jest to rodzaj ruchów masowych, polegających na przesuwaniu się materiału skalnego lub zwierzelinowego wzdłuż powierzchni poślizgu. Ruch taki zachodzi pod wpływem siły ciężkości. Osuwiska są szczególnie częste w obszarach o sprzyjającej im budowie geologicznej, gdzie warstwy skał przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych występują naprzemiennie.	Aktualny stan prawny zabezpiecza warunki do podejmowania przez administrację publiczną skutecznych działań w zakresie identyfikacji i inwentaryzacji ruchów masowych ziemi oraz ich potencjalnego wpływu na możliwość realizacji przedsięwzięć w zakresie zagospodarowania przestrzennego i bezpieczeństwa ludności.
6.	Pożary	W województwie kujawsko-pomorskim pożary o największych skutkach są związane z pożarami lasów. Na terenie województwa znajdują się dwa zwarte kompleksy leśne: Bory Tucholskie oraz Puszcza Bydgoska. Obszary leśne zajmują 23 % powierzchni województwa. Lasy kujawsko – pomorskie w większości należą do silnie zagrożonych przez pożary. Dotyczy to głównie lasów wokół dużych aglomeracji miejskich Bydgoszczy, Torunia i Włocławka, co ma wyraźny związek ze wzrastającą penetracją tych terenów przez ludność.	Nadzór i egzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów ochrony przeciwpożarowych budynków, obiektów budowlanych i terenów, zabezpieczenie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę , zabezpieczenie dróg pożarowych, a także przestrzeganie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów oraz nadzór nad gospodarką leśną, w zasadniczy sposób zmniejszając ryzyko powstania zagrożenia . Akceptowalne są aktualne rozwiązania i przypisane im siły i środki oraz działania monitorujące.

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
7.	Epidemie	<p>EPIDEMIA to „wystąpienie na danym obszarze zakażeń lub zachorowań na chorobę zakaźną w liczbie wyraźnie większej niż we wcześniejszym okresie albo wystąpienie zakażeń lub chorób zakaźnych dotychczas niewystępujących”.</p> <p>Epidemia może objąć obszar całego województwa. Jej skutki dotkną szczególnie dużych skupisk ludzi. Epidemie mogą rozwinąć się w wyniku skażenia wody pitnej w ujęciach wodnych, kąpieliskach morskich i śródlądowych oraz w wyniku skażenia artykułów rolno-spożywczych. Do wystąpienia epidemii może się również przyczynić ruch turystyczny krajowy i międzynarodowy, który stwarza możliwość przenoszenia bakterii, wirusów i toksyn na obszar województwa.</p>	<p>Przyjęte rozwiązania prawne i organizacyjne pozwalają na podjęcie szybkich działań mających na celu maksymalne ograniczenie zasięgu wystąpienia epidemii. Konieczne jest jednak stałe doskonalenie instytucji i służb.</p>
8.	Epizootie	<p>EPIZOOTIA - to występowanie zachorowań na chorobę zakaźną, wśród zwierząt na danym terenie, w zdecydowanie większej liczbie niż w poprzednich latach rejestracji danych. Podział chorób zakaźnych ze względu na etiologię: choroby bakteryjne, wirusowe, grzybice, riketsjozy, choroby prionowe (zakaźne encefalopatie gąbczaste TSE).</p>	<p>Przyjęte rozwiązania prawne i organizacyjne pozwalają na podjęcie szybkich działań mających na celu maksymalne ograniczenie zasięgu wystąpienia epizootii.</p>
9.	Epifitozy	<p>EPIFITOZA to każde masowe występowanie na określonym terenie i w określonym czasie zachorowań roślin. Epifitozy roślin charakteryzują się opanowaniem przez określoną chorobę znacznej części masy tkankowej rośliny gospodarza, występującej w skupieniach na określonym obszarze. Choroby roślin mogą być powodowane przez czynniki nieinfekcyjne: atmosferyczne (opady, niska i wysoka</p>	<p>Nadzór i egzekwowanie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony roślin oraz produktów roślinnych, podłoży i gleby w zasadniczy sposób zmniejszają ryzyko powstania zagrożenia. Aktualne rozwiązania oraz działania monitorujące są akceptowalne.</p>

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
		<p>temperatura, niedostatek światła, wilgotność powietrza, zanieczyszczenie środowiska) oraz glebowe (niedobór lub nadmiar składników pokarmowych, zasolenie gleby, odczyn gleby, nadmiar lub brak wody, struktura gleby) a ponadto czynniki infekcyjne: wirusy i wiroidy, fitoplazmy, bakterie, grzyby i pasożyty.</p>	
10.	Skażenia chemiczne	<p>SKAŻENIE CHEMICZNE to zanieczyszczenie powietrza, wody, gleby, ciała ludzkiego, przedmiotów itp. substancjami szkodliwymi dla ludzi. Skażenie może być spowodowane celowo na przykład poprzez stosowanie bojowych środków trujących, przypadków – na skutek katastrofy lub być niezamierzonym efektem niektórych procesów przemysłowych, rolniczych, transportowych i innych.</p>	<p>Przestrzeganie reżimów technologicznych oraz procedur bezpieczeństwa procesów produkcyjnych, transportowych oraz w zakresie magazynowania i składowania toksycznych środków chemicznych ogranicza możliwość wystąpienia awarii o skutkach istotnych dla społeczeństwa, gospodarki, środowiska. Elementem podwyższonego ryzyka jest w tym przypadku czynnik ludzki, awaria lub uszkodzenie elementów systemu monitorujących i zabezpieczających. Niezbędne jest zachowanie reżimów i procedur użytkowania tych systemów, jako czynnika obniżającego do wartości tolerowanej możliwość wystąpienia awarii w zakładzie, a w przypadku wykrycia jej symptomów zagwarantuje szybką reakcję służb technicznych i ratowniczych w warunkach zagrożenia punktowego.</p>

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
11.	Zdarzenia radiacyjne	<p>ZDARZENIEM RADIACYJNYM określa się wydarzenie na terenie kraju lub poza jego granicami, związane z materiałem jądrowym, źródłem promieniowania jonizującego, odpadem promieniotwórczym lub innymi substancjami promieniotwórczymi, powodujące lub mogące powodować zagrożenie radiacyjne, stwarzające możliwość przekroczenia wartości granicznych dawek promieniowania jonizującego określonych w obowiązujących przepisach, a więc wymagające podjęcia pilnych działań w celu ochrony pracowników lub ludności.</p>	<p>Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego nie ma jednostek organizacyjnych kategorii I i II prowadzących działalność z materiałami jądrowymi lub źródłami promieniotwórczymi. Przeprowadzana, przez PAA bieżąca analiza sprawozdań z działalności jednostek wykorzystujących promieniowanie jonizujące, przesyłanych ewidencji źródeł i deklaracji ich przewozu, stanowi podstawowy element kontrolny, mający na celu wyeliminowanie ryzyka zdarzenia radiacyjnego. Całodobowy monitoring stanu skażeń promieniotwórczych Polski, z założenia pozwala na podjęcie działań minimalizujących skutki wystąpienia zdarzenia radiacyjnego o dużej skali.</p>
12.	Zakłócenia w dostawach energii elektrycznej	<p>AWARIE SIECI ELEKTROENERGETYCZNEJ to nagłe zdarzenia spowodowane samoistnymi uszkodzeniami elementów sieci, działaniem osób trzecich, oddziaływaniem czynników pogodowych – powodujące lokalnie zakłócenia w dostawach energii elektrycznej.</p>	<p>Dla normalnych układów pracy sieci występuje wysoka pewność zasilania odbiorców. Kryterium niezawodnościowe N-1 jest spełnione dla wszystkich elementów sieci, nie występują przekroczenia dopuszczalnej obciążalności długotrwałej linii i transformatorów napięcia we wszystkich punktach sieci przesyłowej i rozdzielczej 110 kV mieszczą się w zakresie napięć dopuszczalnych.</p>

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
13.	Zakłócenia w dostawach gazu i paliw płynnych	<p>AWARIA SIECI GAZOWEJ to rozszczelnienie gazociągu, uszkodzenie urządzeń w stacjach gazowych, którym towarzyszy nieplanowy wyciek gazu i stwarzanie niebezpieczeństwa wybuchu oraz pożaru. Jest to zjawisko niespodziewane, które powoduje utratę technicznej sprawności urządzenia lub obiektu sieci gazowej stwarzając zagrożenie dla ludzi, mienia czy środowiska.</p> <p>PRZYCZYNY W ZAKŁÓCENIACH DOSTAWACH PALIW PŁYNNYCH</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ awarie ropociągów lub infrastruktury towarzyszącej (przepompownie itp.) na terenie kraju lub poza granicami kraju; ➤ awarie terminali do odbioru ropy naftowej i paliw; ➤ zakłócenia w funkcjonowaniu systemu dystrybucyjnego na terenie całego województwa lub w poszczególnych jego regionach spowodowane ograniczeniami importu paliw z zagranicy; ➤ gwałtowny wzrost konsumpcji paliw; <ul style="list-style-type: none"> ➤ awarie w systemie logistycznym paliw (rurociągi produktowe, magazyny paliw) 	Aktualne techniczne systemy monitorowania pracy rurociągów gazowych lub paliwowych pozwalają na szybkie wykrycie awarii i maksymalne ograniczenie negatywnych skutków w wyniku rozszczelnienia.
14.	Katastrofy budowlane	<p>KATASTROFA BUDOWLANA definiowana jest jako niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów.</p>	Nadzór i egzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie prawa budowlanego, nadzór nad stanem technicznym obiektów, przeprowadzanie napraw i konserwacji, w zasadniczy sposób zmniejszają ryzyko powstania zagrożenia.

Lp.	Nazwa	Charakterystyka zagrożeń	Ocena ryzyka ich wystąpienia
15.	Protesty społeczne	<p>PROTESTY SPOŁECZNE mogą przybrać formę akcji okupacyjnych, strajków na dużą skalę które mogą w konsekwencji przerodzić się w strajk generalny, paraliżujący funkcjonowanie administracji, wybranych dziedzin życia lub kluczowych gałęzi gospodarki.</p> <p>Zasięg i skala protestów w województwie będzie uzależniona od rodzaju roszczeń oraz od wielkości grupy organizującej protest. Skutki protestów w województwie mogą mieć wpływ na wszystkie działy życia publicznego.</p>	<p>Aktualne rozwiązania prawno-organizacyjne w państwie regulują działania administracji publicznej w warunkach protestów społecznych w celu utrzymania właściwego stanu porządku i bezpieczeństwa publicznego, ciągłości działania administracji publicznej, ochrony i zaopatrzenia ludności.</p>
16.	Terroryzm	<p>TERRORYZM – użycie siły lub przemocy psychicznej przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i wymuszenie na danej grupie ludności lub państwie ustępstw w drodze do realizacji określonych celów. Działania terrorystyczne mogą dotyczyć całej populacji, jednak najczęściej są one uderzeniem w jej niewielką część, aby pozostałych obywateli zmusić do odpowiednich zachowań</p>	<p>Aktualne rozwiązania prawno-organizacyjne w państwie regulują działania administracji publicznej w warunkach wystąpienia zamachów terrorystycznych w celu utrzymania właściwego stanu porządku i bezpieczeństwa publicznego. Jednak w tego rodzaju zagrożeniu konieczne jest prowadzenie stałych działań ochronnych przez służby ochrony państwa.</p>
17.	Cyberterroryzm	<p>CYBERTERRORYZM - przestępstwo o charakterze terrorystycznym popełnione w cyberprzestrzeni. Cele ataków są bardzo szerokie zagrożone są sieci komputerowe przedsiębiorstw i urzędów, a także komputery osób prywatnych.</p>	<p>Działania zabezpieczające i ochronne winny być prowadzone systematycznie, zgodnie z obowiązującymi procedurami. Na bieżąco powinny być analizowane wszystkie przypadki naruszenia bezpieczeństwa pracy systemów i sieci informatycznych, w celu niezwłocznego podejmowania działań naprawczych lub wdrażania rozwiązań ochronnym i zabezpieczającym w trybie prewencyjnym.</p>

Wyszczególnione w powyższej tabeli zagrożeniach będą również miały wpływ na obiekty zaliczone do infrastruktury krytycznej, które znajdzie się w obszarze ich oddziaływania.

Pod względem zagrożeń występujących w poszczególnych powiatach na uwagę zasługują:

c) Zagrożenia powodziowe:

Obszar województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się w szczególnym miejscu w układzie sieci hydrograficznej kraju. Przez teren województwa przebiega dział wodny I rzędu rozdzielający dorzecza Wisły i Odry. Rzeki te zostały połączone Kanałem Bydgoskim, w niewielkim stopniu wykorzystywanym gospodarczo. Na terenie województwa istnieje wiele obszarów narażonych na ewentualne niebezpieczeństwo powodzi. Dlatego tak bardzo ważnym elementem bezpieczeństwa powodziowego województwa jest rozbudowywanie i utrzymywanie we właściwym stanie infrastruktury technicznej cieków i zbiorników wodnych pełniących istotną rolę w prawidłowym utrzymaniu stosunków wodnych i minimalizacji zagrożenia powodziowego.

\

Tabela 6. 1. Stan ewidencyjny urządzeń melioracji wodnych podstawowych w województwie.

ASORTYMENT		Jedn. Miary	Ilość
Rzeki i kanały		km	3 281,2
w tym: uregulowane			2 013,9
nieuregulowane			1 267,3
Wały przeciwpowodziowe			178,7
Obszar	chroniony wałami przeciwpowodziowymi	ha	40 948
	oddziaływania stacji pomp		41 596
Rurociągi o średnicy co najmniej 60 cm		km	256,4
Budowle hydrotechniczne		szt.	524
Stacje pomp o łącznej wydajności 67,08 m ³ /s		szt.	29
Zbiorniki wodne	liczba	szt.	11
	powierzchnia	ha	2 086
	pojemność użytkowa	tys. m ³	13 690,3
Jeziora	liczba	szt.	343
	powierzchnia	ha	17 93,3

Informacja dotycząca miejsc zatorogennych.

- a) Największe zagrożenia „zatorogenne” występują na rzece Wiśle, spowodowane erozją rzeki poniżej zapory wodnej we Włocławku.

Na podstawie instrukcji lodołamania dla rzeki Wisły opracowanej przez RZGW w Gdańsku miejsca „zatorogenne” występują:

km rzeki Wisły:

- 706÷710 – Ciechocinek;
- 718÷720 – Silno;
- 727÷730 – Złotoria;
- 745÷755 – Górsk;
- 758÷760 – Solec Kujawski;
- 767÷768 – Łęgnowo;
- 772÷774 – Brdy-ujście;
- 792÷798 – Borówno;
- 805÷808 – Chełmno;
- 813÷816 – Świecie i Ostrów Świecki;
- 837÷839 – Grudziądz, Zajęczkowo;
- 843÷847 – Zakurzewo, Wielki Wełcz.

- b) Miejsca zatorogenne występują również na części obiektów, gdzie znajdują się powalone drzewa oraz wybudowane tamy w związku z dużą ilością i aktywnością bobrów. Jednocześnie w przypadku wystąpienia gwałtownego napływu wód, rzeki i kanały mogą nie odebrać całości napływających ilości wody, powodując tym samym okresowe podtopienia i zalania terenów zlokalizowanych w dolinach. Sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku cieków, na których ze względu na ograniczone środki finansowe nie przeprowadzono żadnych prac konserwacyjnych oraz w miejscach lokalizacji budowli komunikacyjnych i hydrotechnicznych. Należą do nich np.: rzek Osa – m. Mokre, Kłódka, Mędzyce, Słupski Młyn; Kan. Parchański w m. Słońsko; Wielki Kanał Brdy w m. Klocek; Kamionka w m. Pamiętowo.
- c) Zagrożenia mogą powstać na przeciwpowodziowych stacjach w przypadku zamarznięcia komór czerpnych, zbiorników przy stacjach jak i kanałów doprowadzających. W chwili obecnej przeciwpowodziowe stacje pomp są sprawne technicznie i przygotowane do natychmiastowej pracy. Również obsługa stacji pomp pozostaje w pełnej dyspozycji i są przygotowani do prowadzenia natychmiastowych pompowań.

Rzeki stwarzające zagrożenie powodziowe w województwie kujawsko-pomorskim oraz wykaz najbardziej zagrożonych terenów.

- Wisła na długości 205,0 km,
- Brda na długości 110,8 km,
- Wda na długości 62,2 km,
- Drwęca na długości 102,4 km,
- Noteć na długości 151,1 km,
- Osa na długości 44,9 km,

Najpoważniejsze zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Wisła na długości 205 km, które występuje na terenie 4 miast na prawach powiatu, 8 powiatów ziemskich i leżących na ich terenach 27 miast, miast i gmin i gmin.

Ogółem zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Wisły występuje dla powierzchni około 52.770 ha, w tym 41.340 ha użytków rolnych, z których około 8.870 ha nie jest chronionych urządzeniami technicznymi (wałami przeciwpowodziowymi i stacjami pomp). Na obszarach zagrożonych powodzią zamieszkuje około 27.700 osób, natomiast w przypadku katastrofy na stopniu wodnym Włocławek, zagrożonych jest dalszych około 16.000 osób.

Techniczną ochronę dla n/w dolin rzeki Wisły sprawują wały przeciwpowodziowe (prawy i lewobrzeżne) o łącznej długości 207,8 km i tak :

Dolina Sartowice – Nowe + Bratwin - powierzchnia chroniona – 9.198 ha + 86 ha,
wał przeciwpowodziowy + Bratwin długości 31,8 + 2,3 km,
ilość mieszkańców około 5.400,
drogi krajowe – 11km,
drogi powiatowe -5 km,
drogi gminne -37,4 km,
koleje -2 km,
obiekty użyteczności publicznej -25

Dolina Grabowo – Świecie – powierzchnia chroniona – 3.880 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 26,9 km,
ilość mieszkańców około 1.000,
drogi krajowe 17,2 km,
drogi powiatowe 10,1 km,
drogi gminne 20,5 km,
obiekty użyteczności publicznej 4

Dolina Łoskoń – Fordon – powierzchnia chroniona – 445 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 5,6 km,
ilość mieszkańców około 100,
drogi wojewódzkie 15 km,

Dolina Łęgnowo–Otorowo – powierzchnia chroniona - 890 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 7,6 km,
ilość mieszkańców około 700,
drogi powiatowe 9 km,
drogi gminne 13 km,
koleje 3 km,
obiekty użyteczności publicznej 2;

Nizina Chełmińska – powierzchnia chroniona – 13.805 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 40,8 km,
ilość mieszkańców 7100,
drogi wojewódzkie 14,6 km,
drogi gminne 219,7 km,
obiekty użyteczności publicznej 35,

Nizina Łęg – Osiek – powierzchnia chroniona – 98 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 1,5 km,
ilość mieszkańców około 10,
drogi gminne 3 km,

Nizina – Nieszawska – powierzchnia chroniona – 1.400 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 10,8 km,
ilość mieszkańców około 1800,
drogi wojewódzkie 5 km,
drogi gminne 5 km,
obiekty użyteczności publicznej 5;

Dolna Nizina Toruńska – powierzchnia chroniona – 6.590 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 25,0 km,
ilość mieszkańców około 7.100,
drogi krajowe 14 km,

drogi wojewódzkie 5 km,
drogi gminne 100 km,
obiekty użyteczności publicznej 8,

Kompleks Mokre – powierzchnia chroniona – 273 ha,
wały przeciwpowodziowe długości 2,5 km,
ilość mieszkańców około 20,
drogi gminne 2 km,

Kompleks Welcz – powierzchnia chroniona – 650 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 3,1 km,
ludność około 150,
drogi gminne 1 km,

Nizina Ciechocińska - powierzchnia chroniona – 2.500 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 12,0 km,
ilość mieszkańców około 1000, (bez kuracjuszy)
drogi wojewódzkie 4 km,
drogi gminne 12 km,
obiekty użyteczności publicznej 6,

Nizina Korabnicka – powierzchnia chroniona – 540 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 8,0 km,
ilość mieszkańców około 300,
drogi krajowe 5 km,
drogi gminne 10 km,
obiekty użyteczności publicznej 1,

Dolina Modzerowo – powierzchnia chroniona – 1.263 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 12,7 km,
ludność około 20,
drogi gminne 3 km,

Nizina Pokrzywno – powierzchnia chroniona – 98 ha,
wał przeciwpowodziowy długości 2,5 km.
ludność około 300,
drogi gminne 15 km,

Nierozłącznym elementem technicznej ochrony przed powodzią są przeciwpowodziowe stacje pomp, których na terenie województwa jest 16 i są to:

Kończyce I i II, Pastwiska, Przechowo, Topólno, Łęgnowo, Mokre, Rządź, Łasin, Chełmno, Starogród, Dybowo, Czarnowo, Wołuszewo, Słońsk Dolny i Modzerowo,

oraz 11 mniejszych stacji pomp o lokalnym znaczeniu.

Obiekty te (wały przeciwpowodziowe i stacje pomp) stanowią własność państwa i powierzone zostały do utrzymania i eksploatacji jednostce podległej marszałkowi województwa kujawsko – pomorskiego.

Odwody dyspozycyjne do użycia w akcjach przeciwpowodziowych stanowią dwa magazyny sprzętu przeciwpowodziowego w Świeciu i Chełmnie oraz wojewódzki magazyn sprzętu obrony cywilnej.

Stan zagrożenia powodziowego dla terenów województwa, wynikający z faktu istnienia wymienionych wyżej rzek występuje w przypadkach obserwowanego oraz prognozowanego dalszego rozwoju stanów wody obserwowanych na wodowskazach :

Dla rzeki Wisły, powyżej :

Włocławek 600 cm,

Toruń 530 cm,

Fordom 530 cm,

Chełmno 510 cm,

Grudziądz 540 cm,

Dla rzeki Brdy, powyżej :

Tuchola 170 cm,

Dla rzeki Wdy, powyżej :

Kraplewice 280 cm,

Dla rzeki Drwęcy, powyżej :

Brodnica 220 cm, Elgiszewo 210 cm,

Dla rzeki Osy, powyżej :

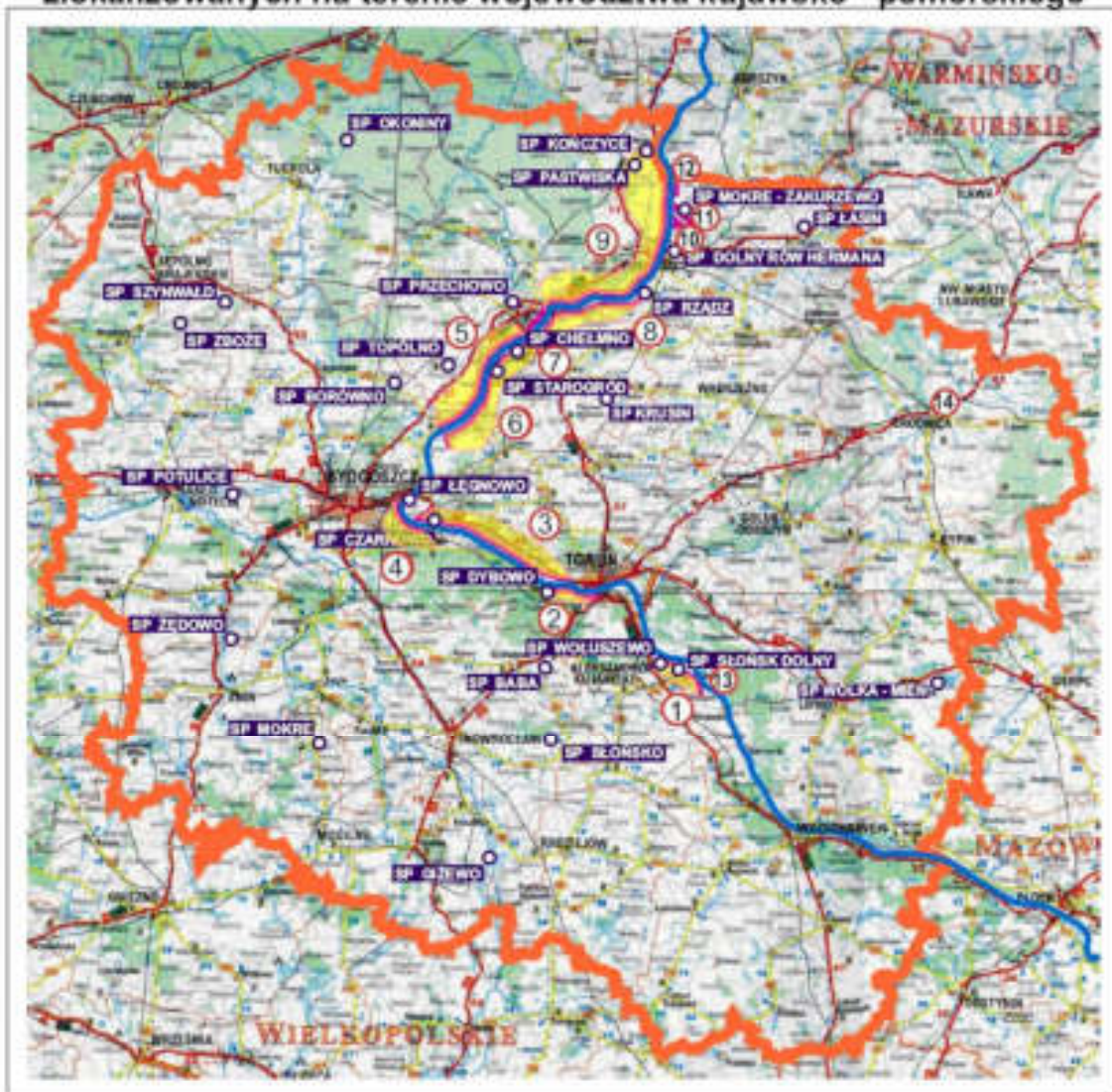
Rogóżno 260 cm,

Dla rzeki Noteć, powyżej :

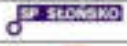

Pakość 260 cm,

Nakło Zachód 290 cm

**MAPA POGLĄDOWA
z oznaczeniem urządzeń ochrony przeciwpowodziowej
zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko - pomorskiego**

Legenda:

	Przeciwpowodziowe stacje pomp
	Wał przeciwpowodziowy wraz z obszarem chronionym

Niziny:

①	Nizina Ciechocińska	⑧	Miejska Nizina Chełmińska
②	Nizina Nieszawska	⑨	Nizina Sartowice - Nowe
③	Nizina Toruńska	⑩	Dolina Wału Ppow. Parski - Zakurzewo
④	Nizina Łęgowo - Otorowo	⑪	Dolina rzeki Osy
⑤	Nizina Grabowo - Świecie	⑫	Dolina Żuław Kwidzyńskich
⑥	Wiejska Nizina Chełmińska	⑬	Nizina Pokrzywno - Łęg Osiek
⑦	Podmiejska Nizina Chełmińska	⑭	Dolina rzeki Drwęcy

Rys. 6. Urządzenia ochrony przeciwpowodziowej na terenie województwa.

Określenie rejonów szczególnie zagrożonych.

Do rejonów **szczególnie zagrożonych**, w związku z przejściem kulminacji powodziowej na Wiśle należą obwałowania chroniące następujące doliny:

Nizina Ciechocińska (oznaczona na mapie nr 1).

Nizina obejmuje swym obszarem 2138 ha i położona jest na lewym brzegu Wisły, w km 708,2 ÷ 718,0 jej biegu.

Nizina Toruńska (oznaczona na mapie nr 3).

Nizina leży na prawym brzegu rzeki Wisły w km 740,9 ÷ 764,2 jej biegu. W skład Niziny Toruńskiej od strony południowej wchodzi Dolna Nizina, a od strony północnej Górna Nizina Toruńska.

Nizina Sartowice – Nowe (oznaczona na mapie nr 9).

Nizina położona jest na lewym brzegu rzeki Wisły w km od 820,2 ÷ 852,0 jej biegu.

Podmiejska Nizina Chełmińska (oznaczona na mapie nr 7).

Nizina położona jest na prawym brzegu rzeki Wisły w km od 802,3 ÷ 807,35 jej biegu.

Nizina Nieszawska (oznaczona na mapie nr 2).

Nizina rozciąga się wzdłuż lewego brzegu Wisły w km 734,9 ÷ 744,9 jej biegu tj. od mostu drogowego w Toruniu do ujścia rzeki Zielonej.

Nizina Łęgowo – Otorowo (oznaczona na mapie nr 4).

Nizina położona jest na lewym brzegu Wisły w km 765,5 ÷ 770,5 jej biegu.

Nizina Grabowo – Świecie (oznaczona na mapie nr 5).

Administracyjnie obszar niziny jest położony na terenie gmin: Świecie i Pruszcz na lewym brzegu rzeki Wisły w km 790,3 ÷ 812,3 jej biegu.

Wiejska Nizina Chełmińska (oznaczona na mapie nr 6).

Nizina rozciąga się wzdłuż prawego brzegu Wisły od 787,9 km jej biegu, tj. od wsi Czarze, gmina Dąbrowa Chełmińska do 802,3 km, tj. do wsi Starogród Dolny, gmina Chełmno, powiat Chełmno.

Miejska Nizina Chełmińska (oznaczona na mapie nr 8).

Miejska Nizina Chełmińska stanowi obszar o powierzchni 8 470ha i rozciąga się wzdłuż prawego brzegu Wisły od 807,35 km jej biegu, tj. od mostu drogowego na trasie Toruń – Gdańsk do 829,9 km jej biegu, tj. do m. Rządź.

Dolina Wału Przeciwpowodziowego Parski – Zakurzewo (Kompleks Mokre) (oznaczona na mapie nr 10).

Dolina rzeki Osy (Kompleks Mokre – wał prawy i lewy) (oznaczona na mapie nr 11).

Dolina Żuław Kwidzyńskich (Kompleks Wielki Wełcz) (oznaczona na mapie nr 12).

Nizina Pokrzywno – Łęg Osiek (oznaczona na mapie nr 13).

Dolina rzeki Drwęcy (oznaczona na mapie nr 14).

Działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi winny obejmować dostosowanie infrastruktury gospodarki wodnej do przejścia wielkich wód rzeką Wisłą i ochrony ponad 40 tys. ha zabezpieczanych wałami przeciwpowodziowymi i stacjami pomp, a także uwzględniać potrzebę dostosowania cieków wodnych i pozostałej infrastruktury gospodarki wodnej do przyjmowania zwiększonej ilości wód z obszarów zurbanizowanych (kanalizacji deszczowej, sanitarnej, powierzchni utwardzonych itp.). Duże znaczenie w ograniczaniu skutków powodzi i suszy posiadają realizowane zadania w zakresie małej retencji wodnej.

Przeciwpowodziowe stacje pomp, wały przeciwpowodziowe.

Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego tereny zagrożone powodzią wynoszą ogółem **40 tys. ha**. Obszar ten chroniony jest przez **178,7 km** wałów przeciwpowodziowych oraz przez **29 stacji pomp** o łącznej wydajności **67,1 m³/s**. Wały i stacje zlokalizowane są w dolinach rzek: Wisły, Wdy, Osy i Drwęcy. Obszar chroniony obejmuje tereny wysoko zurbanizowane, zamieszkałe przez około **40 tys. osób**, oraz tereny wiejskie charakteryzujące się dużą kulturą użytków rolnych.

Budowle hydrotechniczne.

Na terenie województwa sklasyfikowano **524** urządzenia jako budowle hydrotechniczne. W zakresie konserwacji szczególną uwagę zwrócić należy na **71** budowli przystosowanych do piętrzenia wody powyżej 1,0m. Prawidłowa eksploatacja tych urządzeń w dużym stopniu zapewnia właściwą regulację stosunków wodnych na obszarach objętych ich działaniem, zapobiegając występowaniu lokalnych podtopień.

Urządzenia te w sposób integralny związane są z ciekami i kanałami na których są usytuowane, dlatego też koszty ich utrzymania i eksploatacji ujmowane są w kosztach konserwacji poszczególnych cieków.

Zagrożenia pożarowe:

Powiaty: tucholski, bydgoski, żniński golubsko-dobrzyński, inowrocławski, aleksandrowski, włocławski, grudziądzki zagrożone są pożarami przestrzennymi obszarów leśnych. Na obszarach zurbanizowanych pożarami trudnymi do opanowania i szybko rozprzestrzeniającymi się zagrożone są szczególnie stare części miast takich jak: Bydgoszcz,

Toruń, Włocławek, Grudziądz, w których dominuje stara, gęsta zabudowa, palne elementy konstrukcji oraz połączenia budynków licznymi ciągami strychowymi,

Potencjalne zagrożenie pożarowe i wybuchowe stanowią zbiorniki paliw płynnych, substancji łatwopalnych, wybuchowych oraz gazociągi przebiegające przez teren województwa:

- gazociąg tranzytowy z m. Jamal – Europa Zachodnia na odcinku ok. 115 km przez gminy: Tłuchowo, Wielgie, Lipno, Włocławek, Bobrowniki, Lubanie, Bądkowo, Zakrzewo, Kruszwica, Strzelno, Mogilno;

- gazociąg Odolanów – Włocławek na odcinku 43 km przez gminy: Izbica Kujawska, Lubraniec, Brześć Kujawski, Włocławek;

- gazociąg Włocławek – Gdańsk na odcinku 122 km przez gminy: Włocławek, Lubanie, Raciążek, Aleksandrów Kujawski, Toruń, Łysomice, Chełmża, Płużnica, Grudziądz, Rogoźno;

- gazociąg Turzno – Nakło n/ Notecią na odcinku 200 km przez gminy: Bydgoszcz (stacja Otorowo), Dobrcz, Pruszcz, Świecie n/ Wisłą, Lubiewo, Tuchola, Chojnice (woj. Pomorskie), Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie, Więcbork, Mrocza, Nakło n/Notecią, Kcynia, Szubin, Żnin, Barcin, Łabiszyn, Pakość, Inowrocław, Kruszwica, Mogilno.

e) Zagrożenie od niebezpiecznych substancji chemicznych:

Na terenie powiatów i miast województwa zlokalizowane są zakłady, powodujące duże ryzyko powstania awarii przemysłowej, do nich należą: Mondi Świecie S.A. w Świeciu n/Wisłą, Gaspol w Starorypinie, Zakłady Chemiczne Nitro-Chem S.A. w Bydgoszczy, Anwil we Włocławku, Operator Logistyczny Paliw Płynnych w Nowej Wsi Wielkiej i Zamku Bierzgłowskim, Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu Mogilno w Pałędziu Dolnym, Podziemne Kawernowe Magazyny Ropy i Paliw w Górze k/Inowrocławia, Rozlewnia Gazu Płynnego „BATER” S.A. w Bydgoszczy, Magazyn Gazu BAŁTYK GAZ w Bydgoszczy oraz „SALINEX” w Piechcinie.

Potencjalne zagrożenie stwarzają ropociągi dalekosiężne przebiegające przez teren województwa:

- Rurociąg „Pomorski” na odcinku 81 km Płock - Gdańsk przebiegający przez tereny gmin: Rogowo, Rypin, Osiek, Brodnica, Bobrowo, Jabłonowo Pomorskie, Świecie n/Osą, Łasin ;

- Rurociąg finalny Płock – Nowa Wieś Wielka – Rejewiec, na odcinku 185 km, przebiegający przez tereny gmin: Dobrzyń n./ Wisłą, Włocławek, Lubanie, Bądkowo, Koneck, Gniewkowo, Rojewo, Nowa Wieś Wielka, Złotniki Kujawskie, Barcin, Żnin, Janowiec Wielkopolski,

Rejowiec (woj. Wielkopolskie);

- Rurociąg „Przyjaźni” na odcinku 82,4 km Płock – Mchówek (woj. Wielkopolskie) przebiegający przez tereny gmin: Lubień Kujawski, Chodecz, Izbica Kujawska, (punkt graniczny z woj. Mazowieckim m. Mchówek);

Na terenie województwa zlokalizowane są paliwowe bazy produkcyjno – magazynowe:

- Centrala Produktów Naftowych Region Północny – Baza w Nowej Wsi Wielkiej, przechowująca materiały pędne jak np.: benzyna, oleje napędowe, oleje smarowe itp.

- Zakład Gospodarki Produktami Naftowymi w Zamku Bierzgłowskim gm. Łubianka, składujący w zbiornikach podziemnych materiały pędne jak benzyny,

- Operator Logistyczny Paliw Płynnych sp. z o.o. Baza Paliw nr 11 w Zamku Bierzgłowskim gm. Łubianka, składujący w zbiornikach podziemnych materiały pędne jak paliwa lotnicze JET A-1, oleje napędowe, a także rozpuszczalniki,

- Kawernowy podziemny magazyn gazu ziemnego Mogilno z siedzibą w Pałędziu Dolnym, składujący w podziemnych komorach ok. 590 mln m³ gazu ziemnego (docelowo planowane jest 1,154 mln m³),

- Zakład GASPOL S.A. w Starorypinie gm. Rypin, magazynujący w zbiornikach podziemnych gaz propan-butan w ilości ok. 2000 m³.

Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego istnieje 14 zakładów zaliczonych zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r. , poz. 1232 z późn. zm.) i przepisami wykonawczymi do zakładów stwarzających duże ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej, oraz 8 zakładów stwarzających zwiększone ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej.

Do grupy zakładów przemysłowych, które powodują duże ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej należą:

Tabela 7. Grupa zakładów z dużym ryzykiem wystąpienia awarii przemysłowej

Lp.	Nazwa obiektu, adres	Powiat	Rodzaj materiałów niebezpiecznych	Max ilość materiałów w Mg
1	Zakład PTA Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN SA Włocławek, Krzywa Góra 13,15,17 i ul. Toruńska 302, 304 87-805 Włocławek	włocławski	paraksylen PX kwas octowy AA octan n-butylu n-BA octan kobaltu 4	14442,0 2800,0 150,0 45,0
2	KPMG Mogilno w Pałędziu Dolnym Pałędzie Dolne 88-314 Józefowo	mogileński	gaz ziemny metanol	621 933,0 120,0
3	Inowrocławskie Kopalnie Soli „SOLINO” S.A. ul. Św. Ducha 26a 88-100 Inowrocław Wydział KS i PMRiP „Góra” w Górze	inowrocławski	paliwa ropa naftowa	1700 000,0 3 700 000,0
4	Rozlewnia Gazu Płynnego GASPOL S.A. Starorypin 87-500 Rypin	rypiński	skrajnie łatwopalne gazy skroplone (gaz płynny LPG)	878,5
5	BAŁTYKGAZ Sp. z o.o. Centrum Regionalne Północ Magazyn Gazu Skroplonego ul. Ołowiana 41 85-461 Bydgoszcz	bydgoski	propan-butan	367,9
6	BARTER S. A. Centrum Regionalne Północ Magazyn Bydgoszcz ul. Portowa 8 85-757 Bydgoszcz	bydgoski	skrajnie łatwopalne gazy skroplone (gaz płynny LPG)	489,05

7	Zakłady Chemiczne „NITRO-CHEM” S. A. ul. Theodora Wulffa 18 85-862 Bydgoszcz	bydgoski	dinitrotoluen (DNT) materiały wybuchowe: trinitrotoluen, pentryt, heksogen, tetryl, oktogen kwas azotowy stężony nitroza oleum 25%	700,0 2398,5 235,0 1290,0 1470,0
8	ANWIL S.A. ul. Toruńska 222 87-805 Włocławek	włocławski	amoniak woda amoniakalna 25% chlor azotan amonu roztwór azotan amonu nawóz mineralny chlorek winylu 1,2-dwuchloroetan propylen chlorowodór tlen podchloryn sodu katalizatory miedziowe LK-823 i LSK (kat. E1) mieszanina poreakcyjna – związki chloroorganiczne kwas azotowy (V)	17 157,0 2010,0 1130,0 830,0 9930,0 5440,0 9950,0 38,0 50,0 224,0 1320,0 197,6 950,0 2500,0
9	PERN S.A. Baza Paliw Nr 2 w Nowej Wsi Wielkiej ul. Przemysłowa 1 86-060 Nowa Wieś Wielka	bydgoski	produkty destylacji ropy naftowej: olej opałowy, olej napędowy komponent bioetanoliowi dodatki do paliw	247 281,0 162,0 170,0
10	PERN S.A. Baza Paliw Nr 11 w Zamku Bierzgłowskim ul. Łukasiewicza 1 Zamek Bierzgłowski 87-152 Łubianka	toruński	produkty destylacji ropy naftowej; paliwo lotnicze Jet A-1, olej napędowy, nafty specjalne	50 694,0
11	SALINEX Sp. z o.o. Magazyn Gazu Płynnego w Szarlej Szarlej 18 88-150 Kruszwica	inowrocławski	propan-butan	464,0
12	SALINEX Sp. z o.o. Magazyn Gazu Płynnego w Piechcinie ul. Gazowa 14 88-192 Piechcin	żniński	skrajnie łatwopalne gazy skroplone (gaz płynny LPG)	1114,0

**TABELA NR 8 ZAKŁADY O ZWIĘKSZONYM RYZYKU WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII
PRZEMYSŁOWEJ**

Lp.	Nazwa obiektu, adres	Powiat	Rodzaj materiałów niebezpiecznych	Max. ilość materiału w w Mg
1	Zakłady Tuszczowe „Kruszwica” S.A. ul. Niepodległości 42 88-150 Kruszwica	inowrocławski	heksan – węglowodór	150,0
2	OIL-GAZ GROUP Sp. z o.o. Zdziersk 1a, 89-210 Kruszwica	żniński	propan – butan	109,5
3	Tłocznia Gazu „Włocławek” System Gazociągów Tranzytowych „EUROPOL GAZ” S.A. Gąbiniek 87-832 Lubanie	włocławski	gaz ziemny	80,0
4	EUROGAZ Jacek Pakulski Białkowo 30 D, 87-400 Golub-Dobrzyń	golubsko - dobrzyński	propan-butan	79,76
5	„Ciech Pianki” Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	bydgoski	TDI pianki PUR	75,0 252,0
6	Nomet Sp. z o.o. ul. Kanałowa 40-42 87-100 Toruń	toruński	bezwodnik chromowy cyjanek cynku cyjanek miedzi cyjanek sodu	1,08 0,44 1,08 3,80
7	D&R Dispersions and Resins Sp. z o.o. ul. Duninowska 9 87-800 Włocławek	włocławski	TDI	15,0
8	MONDI Świecie S.A. ul. Bydgoska 1 86 – 100 Świecie	świecki	podchloryn sodu terpentyna fennocide BZ26	92,45 89,0 10,0

Zagrożenia promieniotwórcze:

Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym na dużą skalę stanowią rozmieszczone na terytorium państw ościennych elektrownie jądrowe. Obecnie otacza nas 28 czynnych reaktorów jądrowych w Niemczech, Szwecji, Litwie, Rosji, Ukrainie, Czechach i Słowacji. – każdy o mocy powyżej 440 MW. Awaria jednego z nich może spowodować podwyższenie poziomu promieniowania jonizującego na rozległych obszarach, które swoim zasięgiem obejmą również województwo kujawsko-pomorskie.

g) Zagrożenia przestępczością (w tym terroryzm):

Celem przestępczego oddziaływania zorganizowanych grup terrorystycznych i przestępczych, zwłaszcza w warunkach wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń i prowadzenia działań ratowniczych na dużą skalę mogą stać się obszary, obiekty i urządzenia ważne dla bezpieczeństwa publicznego, interesu gospodarczego państwa i obronności, a w szczególności:

- zakłady, obiekty i urządzenia mające istotne znaczenie dla funkcjonowania aglomeracji miejskich (elektrownie, ciepłownie, ujęcia wody, wodociągi i oczyszczalnie ścieków);
- zakłady stosujące, produkujące lub magazynujące TSP;
- rurociągi paliwowe, linie energetyczne i telekomunikacyjne, zapory wodne i inne urządzenia hydrotechniczne;

- banki, obiekty i urządzenia telekomunikacyjne, pocztowe oraz telewizyjne i radiowe;
 - zakłady produkcji specjalnej;
 - magazyny rezerw państwowych;

- magazyny i hurtownie towarów gotowych i produktów wysoko przetworzonych.

Miasto Bydgoszcz – najbardziej zagrożone potencjalnym zamachem terrorystycznym miasto w województwie, potencjalny zamach dotyczyć może takich obiektów kluczowych jak lotnisko Szwedkowo, duże centra handlowe, dworzec kolejowy, siedziby władz rządowych, stadion miejski im. Krzyszковиaka – ryzyko takiego zdarzenia jest jednak bardzo małe.

h) Trzęsienia ziemi:

Położenie, budowa i ewolucja geologiczna Polski powodują, że nasz kraj leży zasadniczo poza obszarami sejsmicznymi kuli ziemskiej. Przemawia za tym budowa geologiczna Polski,

w której dominują paleozoiczne i mezozoiczne skały osadowe, których miąższość dochodzi niekiedy do 15 km. Skały te zalegają na sztywnym podłożu platformy wschodnioeuropejskiej i w miarę ustabilizowanym obecnie fundamencie krystalicznym objętym paleozoicznymi ruchami orogenicznymi.

Zjawiska sejsmiczne bardzo rzadko i na małą skalę występują jednak w naszym kraju, pomimo uznania tego obszaru jako asejsmicznego. Zjawiska te nie przybierają takich rozmiarów, jak na aktywnych obszarach sejsmicznych i często stanowią skutek prowadzonej przez człowieka działalności górniczej.

Dane za ostatni 10 letni okres wskazują na dwa główne obszary występowania trzęsień ziemi w Polsce, a mianowicie:

- naturalne: Góry Kaczawskie, Przedgórze Sudeckie, Nizina Śląska, Wał Trzebnicki i Nizina Wielkopolska wzdłuż linii Jelenia Góra-Lesno oraz Kotlina Oświęcimska, Wyżyna Śląska i Wyżyna Krakowsko-Częstochowska wzdłuż linii Oświęcim-Herby;
- tąpnięcia wywołane działalnością człowieka (w ostatnim okresie czasu w rejonie kopalni odkrywkowej węgla Bełchatów, odczuwalne w okolicy o sile wstrząsu 4,7° w skali Richtera).

Najsilniejsze odnotowane i potwierdzone trzęsienie ziemi na terenie Polski miało miejsce w dniu 21 września 2004r. Objęło obszar woj. Warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, odczuwalne było także w woj. Kujawsko-pomorskim (m. Świecie n/Wisłą, Grudziądz, Bydgoszcz, Toruń) i miało siłę od 4,5 ° do 5,2 ° w skali Richtera

i) opis zagrożeń i miejsc szczególnie niebezpiecznych, tabele i mapy

Ryzyko powstania awarii chemicznej oceniane jest analogicznie jak w krajach Unii Europejskiej. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego istnieje 16 zakładów zaliczonych do zakładów stwarzających duże ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej (w dwóch przypadkach trwa wyjaśnianie dotyczące zaliczenia zakładu do grupy zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze względu na ilość posiadanych substancji i materiałów niebezpiecznych).

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje 7 zakładów stwarzających zwiększone ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej.

W okolicach największych miast w województwie występują chłodnie amoniakalne, naziemne magazyny gazu płynnego, magazyny tlenu oraz elektrociepłownie. Rozwija się przemysł chemiczny.

W okolicach Piehcina znajdują się zakłady wapienne. Na całym obszarze województwa kujawsko-pomorskiego występują magazyny produktów destylacji ropy naftowej.

Do grupy zakładów przemysłowych, które powodują duże ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej należą zakłady przedstawione w tabeli nr 3.

Rys. 7. Ocena zagrożenia woj. Kujawsko-pomorskiego

Rysunek nr 7 jest graficznym przedstawieniem zagrożeń występujących w województwie kujawsko-pomorskiego pod względem obiektów stwarzających potencjalne zagrożenie.

Potencjalne zagrożenie stwarzają ropociągi dalekosiężne przebiegające przez teren województwa:

1) Rurociąg „Pomorski” na odcinku 81 km Płock - Gdańsk przebiegający przez tereny gmin: Rogowo, Rypin, Osiek, Brodnica, Bobrowo, Jabłonowo Pomorskie, Świecie n/Osą, Łasin;

2) Rurociąg finalny Płock – Nowa Wieś Wielka – Rejowiec, na odcinku 185 km, przebiegający przez tereny gmin: Dobrzyń n/Wisłą, Włocławek, Lubanie, Bądkowo, Koneck, Gniewkowo, Rojewo, Nowa Wieś Wielka, Złotniki Kujawskie, Barcin, Żnin, Janowiec Wielkopolski, Rejowiec (województwo wielkopolskie);

3) Rurociąg „Przyjaźni” na odcinku 82,4 km Płock – Mchówek (województwo wielkopolskie) przebiegający przez tereny gmin: Lubień Kujawski, Chodecz, Izbica Kujawska (punkt graniczny z województwem mazowieckim – miasto Mchówek, punkt graniczny z województwem Wielkopolskim – miasto Działkówek).

Legenda:

	linie elektroenergetyczne WN 400 kV istniejące / projektowane		gazociągi wysokiego ciśnienia Dn 80 - Dn 700 istniejące/projektowane
	linie elektroenergetyczne WN 400 kV potencjalne		gazociągi wysokiego ciśnienia powyżej Dn 1000 istniejące/projektowane
	linie elektroenergetyczne WN 220 kV istniejące / projektowane		stacje redukcyjno - pomiarowe I stopnia istniejące/projektowane
	linie elektroenergetyczne WN 220 kV do likwidacji		stacja systemowa
	linie elektroenergetyczne WN 110 kV napowietrzne istniejące / projektowane		węzeł rozdzielczy gazu
	linie elektroenergetyczne WN 110 kV kablowe istniejące / projektowane		łocznia gazu
	linie elektroenergetyczne WN 110 kV projektowane dwutorowe		podziemny zbiornik gazu
	linie elektroenergetyczne WN 110 kV do likwidacji		ropociąg istniejący/projektowany
	stacje transformatorowe 400 kV istniejące		narociąg produktów naftowych istniejący/projektowany
	stacje transformatorowe 220 kV istniejące		magazyn ropy i produktów naftowych istniejący/projektowany
	stacje transformatorowe 110/15 kV istniejące / projektowane		
	elektrownia gazowa projektowana		
	elektrownia wodna istniejąca / projektowana		

Rys. 8. Ocena zagrożenia województwa kujawsko-pomorskiego (media paliwowo-energetyczne)

Źródło: Wojewódzki Plan Reagowania Kryzysowego

Na terenie województwa zlokalizowane są paliwowe bazy produkcyjno-magazynowe:

20. **Centrala Produktów Naftowych – Baza w Nowej Wsi Wielkiej**, przechowująca materiały pędne jak np.: benzyna, oleje napędowe, oleje smarowe itp., w zbiornikach obwałowanych, w ogólnej ilości ok. 80000 m³,

2. Zakład Gospodarki Produktami Naftowymi w Zamku Bierzgłowskim gm. Łubianka, składający w zbiornikach podziemnych materiały pędne jak benzyny, oleje (ok. 60 tys.m³),

3. Kawernowy podziemny magazyn gazu ziemnego Mogilno z siedzibą w Pałędziu Dolnym, składający w podziemnych komorach ok. 300 tys. m³ gazu ziemnego, ale docelowo planowane jest 1,5 mld m³,

4. Zakład GASPOL S.A. w Starorypinie gm. Rypin, magazynujący w zbiornikach podziemnych gaz propan-butan w ilości ok. 2000 m³.

Poważne zagrożenie stwarzają również istniejące na terenie województwa miejsca postoj i przeładunku materiałów niebezpiecznych:

1. Stacje kolejowe wyznaczone **na postój** wagonów przewożących szczególnie niebezpieczne materiały – Bydgoszcz Główna, Nowa Wieś Wielka, Terespol Pomorski, Laskowice Pomorskie, Emilianowo, Błądzim Toruń Główny, Toruń Wschodni, Brodnica, Włocławek
- Brzezie, Piotrków Kujawski, Chełmce, Inowrocław-Rąbinek, Inowrocław-Mątwy, Inowrocław Główny, Więclawice, Mogilno, Kołodziejowo, Janikowo, Wąbrzeźno, Jabłonowo Pomorskie, Kaliska;
2. Stacje kolejowe wyznaczone **na awaryjne odstawianie** wagonów przewożących szczególnie niebezpieczne materiały – Nowa Wieś Wielka, Emilianowo, Twarda Góra, Wierzchucin, Samostrzel, Toruń Główny, Toruń Wschodni, Brodnica, Włocławek – Brzezie, Inowrocław Główny, Więclawice i Kołodziejowo.

Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym na dużą skalę stanowią rozmieszczone na terytorium państw ościennych elektrownie jądrowe. Obecnie otacza nas 28 czynnych reaktorów jądrowych w Niemczech, Szwecji, Litwie, Rosji, Ukrainie, Czechach i Słowacji. – każdy o mocy powyżej 440 MW. Awaria jednego z nich może spowodować podwyższenie poziomu promieniowania jonizującego na rozległych obszarach, które swoim zasięgiem obejmą również województwo kujawsko-pomorskie.

Tabela 9. Katastrofy komunikacyjne w 2016 r.

Powiat	KATASTROFY KOMUNIKACYJNE				
		Wypadki drogowe	Wypadki kolejowe	Wypadki lotnicze	Kolizje wodne
Aleksandrowski	Liczba wypadków	34	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	6	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	37	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	37	0	0	0
Brodnicki	Liczba wypadków	53	1	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	4	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	60	1	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	60	1	0	0
Bydgoski	Liczba wypadków	77	1	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	9	1	0	0
	Liczba ofiar wypadków	103	1	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	103	1	0	0
Chełmiński	Liczba wypadków	23	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	5	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	29	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	29	0	0	0

Golubsko-Dobrzyński	Liczba wypadków	26	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	6	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	32	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	32	0	0	0
Grudziądzki	Liczba wypadków	29	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	2	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	41	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	41	0	0	0
Inowrocławski	Liczba wypadków	44	1	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	9	1	0	0
	Liczba ofiar wypadków	57	1	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	57	1	0	0
Lipnowski	Liczba wypadków	20	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	11	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	32	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	32	0	0	0
Mogileński	Liczba wypadków	28	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	3	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	32	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	32	0	0	0

Nakielski	Liczba wypadków	69	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	13	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	94	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	94	0	0	0
Radziejowski	Liczba wypadków	15	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	4	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	20	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	20	0	0	0
Rypiński	Liczba wypadków	23	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	0	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	38	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	38	0	0	0
Sępoleński	Liczba wypadków	17	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	1	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	19	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	19	0	0	0
Świecki	Liczba wypadków	35	1	1	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	9	1	0	0
	Liczba ofiar wypadków	59	1	1	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	59	1	1	0

Toruński	Liczba wypadków	36	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	11	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	47	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	47	0	0	0
Tucholski	Liczba wypadków	17	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	3	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	18	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	18	0	0	0
Wąbrzeski	Liczba wypadków	14	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	2	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	14	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	14	0	0	0
Włocławski	Liczba wypadków	70	2	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	15	1	0	0
	Liczba ofiar wypadków	85	2	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	85	2	0	0
Żniński	Liczba wypadków	44	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	5	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	52	0	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	52	0	0	0

Bydgoszcz	Liczba wypadków	180	4	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	12	2	0	0
	Liczba ofiar wypadków	231	4	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	231	4	0	0
Grudziądz	Liczba wypadków	41	1	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	2	1	0	0
	Liczba ofiar wypadków	44	1	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	44	1	0	0
Włocławek	Liczba wypadków	54	1	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	5	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	58	1	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	58	1	0	0
Toruń	Liczba wypadków	66	0	0	0
	Liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym	11	0	0	0
	Liczba ofiar wypadków	71	2	0	0
	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach	71	2	0	0

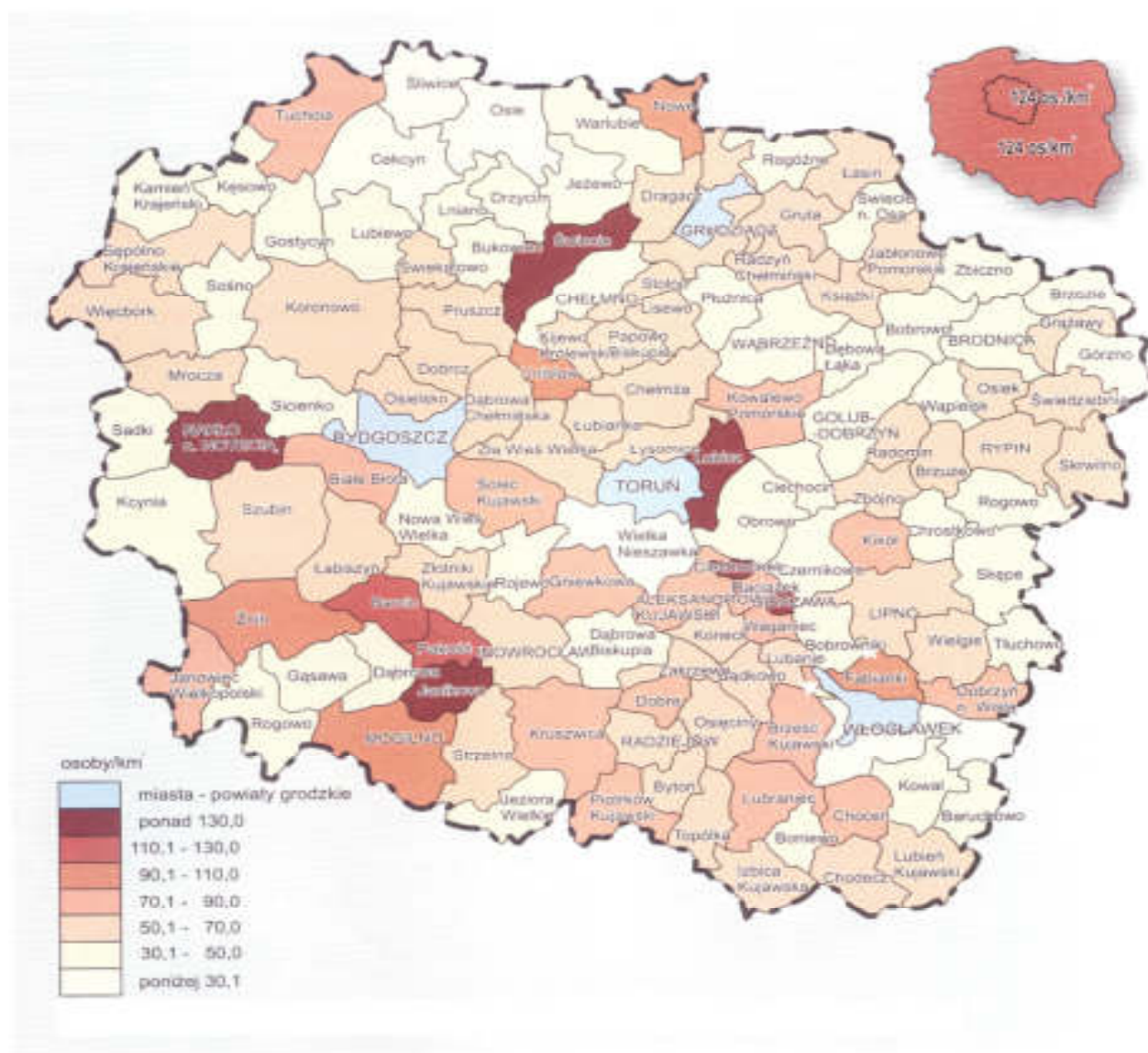
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych zarejestrowanych w policyjnej bazie danych, dotyczące zgłoszonych zdarzeń drogowych, kolejowych, lotniczych i wodnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 roku przekazanych przez Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy.

Znacznym zagrożeniem w transporcie drogowym i kolejowym są toksyczne środki przemysłowe. Transport lądowy TSP powinien odbywać się po ściśle określonych szlakach i drogach. Za strefę bezpośredniego zagrożenia należy uważać pas terenu bezpośrednio przyległy do tych szlaków (dróg) o szerokości 4 km (z każdej strony), wyznaczony granicą możliwych porażień średnich i śmiertelnych. Maksymalne zasięgi rozprzestrzeniania się obłoku chloru w przypadku awarii cysterny kolejowej o ładowności 50 t lub cysterny samochodowej o ładowności 20 t mogą wynosić odpowiednio 11 km i 7 km.

3. Struktura demograficzna.

a) charakterystyka (struktura zaludnienia, ludność według płci i wieku, gęstość zaludnienia, czasowe skupiska ludzkie)

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego – w dniu 31 grudnia 2017 r. na obszarze 17.972 km² województwa kujawsko-pomorskiego (5,7 % ogólnej powierzchni Polski) zamieszkiwało 2.082.900 osób (5,4 % ludności Polski) co oznacza niewielki, 0,1% spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego.

Rys. 9. Rozmieszenie ludności w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: Wojewódzki Plan Reagowania Kryzysowego

Zgodnie z prognozą opracowaną przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego będzie sukcesywnie zmniejszać się i w 2050 roku osiągnie nieco ponad 86% stanu obecnego. Zarówno pod względem liczby ludności jak i powierzchni województwo kujawsko-pomorskie zajmuje 10 miejsce w Polsce.

36,9% ludności zamieszkiwało w czterech największych miastach regionu (miastach na prawach powiatu): Bydgoszczy (17,1%), Toruniu (9,7%), Włocławku (5,5%) i Grudziądzu (4,6%) – łącznie 771 925 osób (w 2013r. 775 436). Wśród powiatów najwięcej ludności było w powiecie inowrocławskim – 163 167, najmniej w powiecie wąbrzeskim – 34 857 osób.

Na koniec 2014r. ludność miejska w województwie stanowiła 59,8% ludności ogółem (w Polsce 60,3%). Procentowy udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności powiatów ziemskich najwyższy był w powiecie inowrocławskim – 64,7%, najniższy w powiecie grudziądzkim – 13,1%.

Kobiety stanowiły 51,5%, a mężczyźni 48,5% ogólnej liczby ludności. Stopień feminizacji w układzie miasto – wieś: w populacji miast kobiety stanowiły 52,7% mieszkańców, na terenach wiejskich – 49,9%. Na 100 mężczyzn w mieście przypadało średnio 111 kobiet, na wsi – 99 kobiet, przeciętnie w województwie – 106 kobiet (w Polsce 107).

W 2014r. w województwie zanotowano 20 031 urodzeń żywych i 20 028 zgonów, w tym 93 zgony niemowląt. Współczynnik urodzeń żywych na 10 tys. ludności osiągnął poziom 95,8, natomiast współczynnik umieralności ogólnej na 10 tys. ludności województwa – 95,8.

Współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych kształtował się na poziomie 4,6.

Współczynnik przyrostu naturalnego na 10 tys. ludności województwa w 2014r. był bliski 0 (w roku poprzednim -3,0). Ujemny przyrost naturalny wystąpił w 5 powiatach (najniższy współczynnik w powiecie aleksandrowskim – -29,7) oraz w miastach: Włocławku (-34,7), Bydgoszczy (-11,8) i Grudziądzu (-11,1). Najwyższy przyrost naturalny zanotowano natomiast w powiecie toruńskim (28,1 na 10 tys. ludności).

Wskaźnik starzenia się ludności mierzony liczbą ludności najstarszej (65 lat i więcej) przypadającej na 100 osób grupy najmłodszej (0-14 lat) w 2014r. wynosił 97,1 (w 2013r. – 92,5). Jeżeli tendencja wzrostowa nadal się utrzyma, zgodnie z prognozą demograficzną wskaźnik ten w 2050 r. osiągnie wartość 273.

Na koniec 2014r. w strukturze wiekowej ludności województwa odsetek dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat (ludność w wieku przedprodukcyjnym) wyniósł 18,3%. Ludność w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat) stanowiła 63,3%, natomiast w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety od 60-go roku życia wyniósł w województwie 18,4%. W układzie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego najwyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wystąpił w powiecie toruńskim – 21,7%, najniższy w mieście Bydgoszczy – 15,7%. Ludności w wieku produkcyjnym najwięcej było w powiecie bydgoskim – 64,6%, najmniej w mieście Bydgoszczy – 61,9%. Ludność w wieku poprodukcyjnym miała największy udział w mieście Bydgoszczy – 22,4%, najmniejszy w powiecie toruńskim – 13,9%.

Wskaźnik obciążenia 100 osób w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym w 2014r. wyniósł 58,1.

W 2014r. przeciętne trwanie życia dla mężczyzn wynosiło 73,4 lat, a dla kobiet – 81,1 lat.

W porównaniu do 1995 r. trwanie życia wydłużyło się o ponad 6 lat dla mężczyzn oraz ponad 5 lat dla kobiet.

Tabela 10 Ludność według miejsca zamieszkania i płci w podziale na powiaty województwa kujawsko-pomorskiego – stan na dzień 30.06.2017 r.

L.p.	Powiaty i miasta na prawach powiatu	Liczba ludności ogółem	Udział w liczbie ludności województwa	miasto					wieś					ludność na 1 km ²
				razem	mężczyźni		kobiety		razem	mężczyźni		kobiety		
					liczba	%	liczba	%		liczba	%	liczba	%	
	Polska	38 422 346	x	23 125 793	10962845	47,5	12162948	52,5	15296553	7625895	49,9	7670658	50,1	123,0
	Województwo	2 082 935	100,0	1 237 193	585 364	47,3	651 829	52,7	845 742	423 936	50,1	421 806	49,9	116,0
1	aleksandrowski	55 253	2,7	24 733	11 541	0,9	13 192	1,1	30 520	15 253	1,8	15 267	1,9	117,0
2	brodnicki	78 758	3,8	33 950	16 193	1,3	17 757	1,4	44 808	22 793	2,7	22 015	2,6	76,0
3	bydgoski	115 186	5,5	26 919	13 008	1,0	13 911	1,1	88 267	44 046	4,9	44 221	4,9	82,0
4	chełmiński	52 215	2,5	19 926	9 479	0,8	10 447	0,9	32 289	16 137	1,9	16 152	1,9	99,0
5	golubsko-dobrzyński	45 266	2,2	17 040	8 130	0,7	8 910	0,7	28 229	14 312	1,7	13 914	1,7	74,0
6	grudziądzki	40 329	1,9	5 194	2 478	0,2	2 716	0,2	35 135	17 699	2,1	17 436	2,1	55,0
7	inowrocławski	161 752	7,8	104 571	49 732	4,1	54 839	4,4	57 181	28 641	3,5	28 540	3,4	132,0
8	lipnowski	66 431	3,2	20 359	9 844	0,8	10 515	0,9	46 072	23 193	2,8	22 879	2,8	66,0
9	mogileński	46 135	2,2	17 776	8 516	0,7	9 260	0,8	28 359	14 078	1,7	14 281	1,7	68,0
10	nakielski	86 708	4,2	37 391	18 146	1,5	19 245	1,6	49 317	24 837	3,0	24 480	2,9	77,0
11	radziejowski	41 050	2,0	10 115	4 884	0,4	5 231	0,4	30 935	15 442	1,9	15 493	1,9	68,0
12	rypiński	44 188	2,1	16 437	7 822	0,6	8 615	0,7	27 751	14 028	1,7	13 723	1,7	75,0
13	sępoleński	41 360	2,0	17 621	8 475	0,7	9 146	0,7	23 739	12 135	1,5	11 604	1,4	52,0
14	świecki	99 576	4,8	31 907	15 244	1,2	16 663	1,3	67 669	33 866	4,0	33 803	4,0	68,0
15	toruński	105 031	4,7	14 715	7 075	0,6	7 640	0,6	90 316	44 710	5,0	45 606	5,1	85,0
16	tucholski	48 472	2,3	13 820	6 059	0,5	7 161	0,6	34 652	17 515	2,1	17 137	2,0	45,0
17	wąbrzeski	34 640	1,7	13 791	6 574	0,5	7 217	0,6	20 849	10 433	1,3	10 416	1,3	69,0
18	włocławski	86 513	4,1	17 214	8 280	0,7	8 934	0,7	69 299	34 532	4,2	34 767	4,2	59,0
19	żniński	70 475	3,4	30 117	14 551	1,2	15 566	1,3	40 358	20 286	2,4	20 072	2,4	72,0
20	Bydgoszcz	353 215	17,0	353 215	166 105	13,5	187 110	15,2	-	-	-	-	-	2 011,0
21	Grudziądz	95 781	4,6	95 781	45 573	3,7	50 208	4,1	-	-	-	-	-	1 661,0
22	Toruń	202 495	9,7	202 495	94 214	7,5	108 281	8,7	-	-	-	-	-	1 750,0
23	Włocławek	112 106	5,4	112 106	52 841	4,3	59 265	4,8	-	-	-	-	-	1 334,0

4. Liczba wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na obszarze województwa w roku 2017:

Stolicą regionu jest m. Bydgoszcz, w którym znajduje się siedziba Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Siedziba samorządu – sejmiku i zarządu województwa zlokalizowana jest w m. Toruń. Obszar województwa zamieszkuje 2 082 935 osób, z tego w miastach powyżej 10 tys. mieszkańców 1 031 260, poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców 1 051 675. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 117 mieszkańców na 1 km², na prawach powiatu 1689 mieszkańców na 1 km², na terenach wiejskich przeciętna liczba ludności w jednej miejscowości wiejskiej wynosi 236 mieszkańców na 1 km². Największe skupiska ludności to: Bydgoszcz 353 215 osób, Toruń 202 495 osób, Włocławek 112 106 osób, Grudziądz 95 781 osób.

Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na 144 gminy, które tworzą 19 powiatów ziemskich i 4 powiaty grodzkie (Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń i Włocławek). Siedziba Wojewody znajduje się w Bydgoszczy, a Marszałka i Sejmiku Wojewódzkiego w Toruniu.

Liczba jednostek administracyjnych:

- powiaty grodzkie: 4;
- powiaty ziemskie: 19.

RAZEM POWIATY: 23

- gminy miejskie: 17;
- gminy miejsko-wiejskie: 35;
- gminy wiejskie: 92.

RAZEM GMINY:144

- miasta: 52.
- Liczba ludności województwa – 2 082 935 (w miastach powyżej 10 tys. mieszkańców 1 031 260 oraz 1 051 675 poza miastami)
- Liczba zespołów ratownictwa medycznego (ZRM) – 89, w tym 28 typu "S" oraz 61 typu "P" w tym 2 sezonowe (Koronowo, Ciechocinek)
- Liczba dysponentów ZRM – 21.
- Liczba dyspozytorów medycznych – 2.
- Liczba mieszkańców przypadająca na 1 ZRM – 23 403.
- Średnia ilość interwencji przypadająca na 1 ZRM – 2 142.
- Średnia ilość interwencji przypadająca na 1 ZRM dziennie – 5,87.

- Ilość interwencji – 190 692.
- Mediana czasu za rok 2017 – w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców – 7,42 min., poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców – 12,07 min.].
- Wartość kwartyła za rok 2017 – w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców – 9,57 min., poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców – 17,12 min..

Poniżej znajduje się szczegółowy podział województwa kujawsko-pomorskiego na jednostki urbanistyczne, ilość zespołów ratownictwa medycznego oraz ilość obsługiwanych mieszkańców. Zostały zastosowane następujące oznaczenia:

20) **gminy miejskie** (tylko miasto) są oznaczone dwiema gwiazdkami (**) (np. *Bydgoszcz*),

gminy wiejskie (tylko gmina) nie są oznaczone (np. *gmina Grudziądz lub gmina Inowrocław*).

2) **gminy miejsko-wiejskie** (miasto i gmina) są oznaczone jedną gwiazdką (*) (np. *Świecie + gmina Świecie*),

3) **gminy wiejskie** (tylko gmina) nie są oznaczone (np. *gmina Grudziądz lub gmina Inowrocław*).

- powiaty grodzkie:

miasta:

- **Bydgoszcz****- 353 215 mieszkańców obsługuje 14 ZRM (4 – typu "S" i 10 typu "P") na 1 ZRM przypada – 25 229 mieszkańców. Odnotowano 50 057 interwencji co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 3 575 interwencji w skali roku, średnio dziennie 9,79 interwencji.
- **Grudziądz**** - 95 781 obsługują 3 ZRM (2 – typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 31 927 mieszkańców. Odnotowano 11 618 interwencji co w przeliczeniu na 1 ZRM przypadają 3 872 interwencje w skali roku, 10,61 interwencji dziennie.
- **Toruń**** - 202 495 obsługuje 7 ZRM (2 – typu "S" i 5 typu "P") na 1 ZRM przypada – 28 928 mieszkańców. Odnotowano 23 479 interwencji co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 3 354 interwencje w skali roku, 9,19 interwencji dziennie.
- **Włocławek****- 112 106 obsługują 4 ZRM (3 – typu "2" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada – 28 026 mieszkańców. Odnotowano 15 604 interwencje

co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 3 901 interwencje w skali roku, natomiast dziennie 10,69 interwencje.

- aleksandrowski => 55 347 mieszkańców obsługują 3 ZRM (+ gm. Lubanie), (1- typu "S" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada – 18449 mieszkańców. W powiecie tym w 2017 roku odnotowano 6 433 interwencje co w przeliczeniu na 1 ZRM przypadają 2 144 interwencje, natomiast dziennie 5,87 interwencji.
 - miasta: Aleksandrów Kujawski**, Ciechocinek** i Nieszawa**.
 - gminy: Aleksandrów Kujawski, Bądkowo, Koneck, Raciążek, Waganiec, gm. Lubanie i Zakrzewo.
- brodnicki => 78 630 mieszkańców obsługują 4 ZRM (1 – typu "S" i 3 typu "P") na 1 ZRM przypada – 19 657 mieszkańców. Odnotowano 4 345 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 086 interwencji w skali roku, natomiast dziennie 2,98 interwencji.
 - miasta: Brodnica**, Górzno* i Jabłonowo Pomorskie*.
 - gminy: Bartniczka, Bobrowo, Brodnica, Brzozie, Górzno*, Jabłonowo Pomorskie*, Osiek, Świdziebnia i Zbiczno.
- bydgoski => 114 418 mieszkańców obsługują 4 ZRM (1 – typu "S" i 3 typu "P" w tym jedna sezonowa) na 1 ZRM przypada – 28 604 mieszkańców. Odnotowano 5 607 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 401 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 3,84 interwencje.
 - miasta: Koronowo* i Solec Kujawski*.
 - gminy: Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Koronowo*, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Sicienko i Solec Kujawski*.
- chełmiński => Chełmno – 52 236 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 – typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 26 118 mieszkańców. Odnotowano 3 058 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 529 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 4,19 interwencji.
 - miasto: Chełmno**.
 - gminy: Chełmno, Kijewo Królewskie, Stolno i Unisław.
- golubsko-dobrzyński => Golub-Dobrzyń – 45 250 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 22 625 mieszkańców. Odnotowano 2 825 interwencji co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 412 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 3,87 interwencje.

- miasta: Golub-Dobrzyń** i Kowalewo Pomorskie*.
 - gminy: Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie*, Radomin i Zbójno.
- grudziądzki => 40 364 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 – typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 20 182 mieszkańców. Odnotowano 2 290 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 145 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 3,14 interwencji.
 - miasta: Łasin* i Radzyń Chełmiński*.
 - gminy: Grudziądz, Gruta, Łasin*, Radzyń Chełmiński*, Rogóźno, Świecie n. Osą.
- inowrocławski => 162 011 mieszkańców obsługuje 6 ZRM (2 – typu "S" i 4 typu "P") na 1 ZRM przypada – 27 001 mieszkańców. Odnotowano 14 900 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 2 483 interwencje w skali roku, natomiast dziennie przypadają 6,8 interwencji.
 - miasta: Inowrocław**, Gniewkowo*, Janikowo*, Kruszwica* i Pakość*.
 - gminy: Dąbrowa Biskupia, Gniewkowo*, Inowrocław, Janikowo*, Kruszwica*, Pakość*, Rojewo i Złotniki Kujawskie
- lipnowski => 66 431 mieszkańców obsługują 3 ZRM (1 – typu "S" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada – 22 144 mieszkańców. Odnotowano 4 343 interwencje, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 448 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 3,97 interwencji.
 - miasta: Dobrzyń nad Wisłą*, Lipno** i Skępe*.
 - gminy: Bobrowniki, Chrostkowo, Dobrzyń nad Wisłą*, Kikół, Lipno, Skępe*, Tłuchowo i Wielgie.
- mogileński => 46 135 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 – typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 23 067 mieszkańców. Odnotowano 2 916 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypadają 1 458 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 3,99 interwencji.
 - miasta: Mogilno* i Strzelno*.
 - gminy: Dąbrowa, Jeziora Wielkie, Mogilno* i Strzelno*.
- nakielski => 86 708 mieszkańców obsługują 4 ZRM (1 – typu "S" i 3 typu "P") na 1 ZRM przypada – 21 677 mieszkańców. Odnotowano 6 574 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 643 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 4,5 interwencji.

- miasta: Kcynia*, Mrocza*, Nakło nad Notecią* i Szubin*.
 - gminy: Kcynia*, Mrocza*, Nakło nad Notecią*, Sadki i Szubin*.
- radziejowski => 41 050 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 – typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 20 525 mieszkańców. Odnotowano 2 322 interwencje co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 161 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypadają 3,18 interwencje.
 - miasta: Piotrków Kujawski* i Radziejów**.
 - gminy: Bytoń, Dobrze, Osiećciny, Piotrków Kujawski*, Radziejów i Topólka.
- rypiński => 44 188 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 – typu "S" i 1 typu "P") na 1 ZRM przypada – 22 094 mieszkańców. Odnotowano 2 920 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 460 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 4,0 interwencji.
 - miasto: Rypin**.
 - gminy: Brzuze, Rogowo, Rypin, Skrwilno i Wąpielsk.
- sępoleński => 41 360 mieszkańców obsługują 3 ZRM (1 – typu "S" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada – 13 787 mieszkańców. Odnotowano 3 044 interwencje, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 015 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 2,78 interwencji.
 - miasta: Kamień Krajeński*, Sępólno Krajeńskie* i Więcbork*.
 - gminy: Kamień Krajeński*, Sępólno Krajeńskie*, Sośno i Więcbork*.
- świecki => 99 661 mieszkańców obsługuje 6 ZRM (2 – typu "S" i 4 typu "P") na 1 ZRM przypada – 16 610 mieszkańców. Odnotowano 8 445 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 407 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 3,86 interwencji.
 - miasta: Nowe* i Świecie*.
 - gminy: Bukowiec, Dragacz, Drzycim, Jeżewo, Lniano, Nowe*, Osie, Pruszcz, Świecie*, Świekatowo i Warlubie.
- toruński => 104 477 mieszkańców obsługują 3 ZRM (1 – typu "S" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada – 34 056 mieszkańców. Odnotowano 4 949 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 650 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 4.52 interwencji.
 - miasto: Chełmża**.
 - gminy: Chełmża, Czernikowo, Lubicz (s. Lubicz Dolny), Łubianka, Łysomice, Obrowo, Papowo Biskupie, Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka.

- tucholski => 48 416 mieszkańców obsługują 3 ZRM (1 – typu "S" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada – 16 138 mieszkańców. Odnotowano 3 339 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 113 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypadają 3,05 interwencji.
 - miasto: Tuchola*.
 - gminy: Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo, Śliwice i Tuchola*.
- wąbrzeski => 34 752 mieszkańców obsługują 2 ZRM (1 – typu "S" i 1-typu "P") na 1 ZRM przypada – 17 376 mieszkańców. Odnotowano 2 495 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypadają 1 247 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypadają 3,42 interwencje.
 - miasto: Wąbrzeźno**.
 - gminy: Dębowa Łąka, Książki, Lisewo, Płużnica i Wąbrzeźno.
- włocławski => 86 605 mieszkańców obsługują 4 ZRM (4 typu "P") na 1 ZRM przypada- 21 651 mieszkańców. Odnotowano 6 937 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypadają 1 734 interwencje w skali roku, natomiast dziennie przypada 4,75 interwencji.
 - miasta: Brześć Kujawski*, Chodecz*, Izbica Kujawska*, Kowal**, Lubień Kujawski* i Lubraniec*.
 - gminy: Baruchowo, Boniewo, Brześć Kujawski*, Chocień, Chodecz*, Fabianki, Izbica Kujawska*, Kowal, Lubanie, Lubień Kujawski*, Lubraniec* i Włocławek.
- żniński => 70 528 mieszkańców obsługują 3 ZRM (1 – typu "S" i 2 typu "P") na 1 ZRM przypada- 23 509 mieszkańców. Odnotowano 5 032 interwencji, co w przeliczeniu na 1 ZRM przypada 1 677 interwencji w skali roku, natomiast dziennie przypada 4,59 interwencji.
 - miasta: Barcin*, Janowiec Wielkopolski*, Łabiszyn* i Żnin*.
 - gminy: Barcin*, Gąsawa, Janowiec Wielkopolski*, Łabiszyn*, Rogowo i Żnin*.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zespoły ratownictwa medycznego wyjeżdżały do 190 692 przypadków, w których występowało zagrożenie życia, co w porównaniu do analogicznego okresu 2016 roku, ilość wyjazdów zwiększyła się o 2,12% (z 186 730 do 190 692 – o 3 962 wyjazdów więcej).

W miastach powyżej 10 tys. mieszkańców odnotowano 108 841 interwencji, mniej o 3 962 tj. o 6,91% (w 2016 r. – 116 921), natomiast poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców odnotowano 81 851 interwencji, więcej o 12 042 tj. o 17,25 % (w 2016 r. – 69 809).

Zespoły ratownictwa medycznego w miastach powyżej 10 tys. mieszkańców do 101 718 zdarzeń wyjeżdżały w czasie krótszym niż 15 minut, mniej o 10 581 (9,42%) niż w tym samym okresie roku ubiegłego (w 2016 r. – 112 299), natomiast poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców do 72 281 zdarzeń wyjeżdżały w czasie krótszym niż 20 minut, więcej o 6 727 (10,26%) niż w tym samym okresie roku ubiegłego (w 2016r. – 65 554).

W roku 2017 r. o 7 821 interwencji zwiększyła się ilość wyjazdów do zdarzeń w przedziale 16-25 i więcej minut (przekroczenie ustawowych norm czasu tj. 15 minut powyżej 10 tys. mieszkańców oraz 20 minut poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców) tj. o 88,15% z 8 872 w 2016 r. do 16 693 w 2017 r., współczynnik przekroczenia ustawowych norm czasowych wynosi 9,59% (w 2016r. wynosił 4,75%) w stosunku do wszystkich wyjazdów ZRM. Z tej ilości 7 123 wyjazdy dotyczyły miast powyżej 10 tys. mieszkańców, więcej o 2 501, tj. o 54,11% (w 2016 r. – 4 622) współczynnik w stosunku do wszystkich wyjazdów wynosi 7,00% (w 2016 – 3,95%), natomiast poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców odnotowano również zwiększenie ilości przypadków przekroczenia ustawowego czasu tj. 20 minut o 5 320 wyjazdów z 4 250 w 2016 r. do 9 570 w 2017r., tj. o 125,18% a współczynnik w stosunku do wszystkich wyjazdów wynosi 13,24% (w 2016r. – 6,09%).

Najwięcej interwencji odnotowujemy w dużych miastach i tak w: Bydgoszczy – 50 057 więcej o 3 829 niż w 2016r. (46 228), tj. o 8,28% więcej, z tej ilości 5 605 interwencji dotyczyło przekroczenia ustawowych norm czasu, tj. 15 min. w miastach powyżej 10 tys. mieszkańców oraz 20 min. poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców (w 2016r,- 2 772) więcej o 2 833, tj. o 102,2%, współczynnik w stosunku do wszystkich wyjazdów wynosi 12,61% i uległ znacznemu wzrostowi (w 2016 r. było 6,38%) i w dalszym ciągu jest wyższy od średniej za województwo (za województwo wynosi – 9,59%) i jest jednym z najgorszych w województwie; Toruniu odpowiednio: 26 352 więcej o 4 087 interwencji, tj. o 18,36%, (w 2016 r., odnotowano 22 265 interwencji) z tej ilości 1 732 interwencje dotyczyły przekroczenia ustawowych norm czasu, gdzie odnotowano zwiększenie przekroczeń o 85, tj. o 5,16% (w 2016 r. – było 1 647 takich przypadków), współczynnik w stosunku do wszystkich interwencji wynosi 7,03% i uległ zmniejszeniu w stosunku do roku 2016, w 2016 r. wynosił 8,07% (w województwie - 9,59%), we Włocławku: 15 604 mniej o 771 wyjazdów,

tj. o 4,71% (w 2016 r. – 16 375, z tej ilości 1 035 interwencji dotyczyło przekroczenia ustawowych norm czasu – zwiększenie ilości przekroczeń o 346, tj. o 50,22% (w 2016 r. – 689), współczynnik w stosunku do wszystkich interwencji wynosi 7,1% i uległ znacznemu zwiększeniu w stosunku do roku ubiegłego (w 2016 wynosił 4,39%); w Grudziądzu: 11 618 więcej o 686 interwencji, tj. o 6,27% w 2016 r. – 10 932, z tej ilości 669 interwencji dotyczyło przekroczenia ustawowych norm czasu – zwiększenie o 518 przekroczeń, tj. o 343,05%, w 2016 r. – było 151, współczynnik w stosunku do wszystkich interwencji wynosi 6,11% (poniżej średniej za województwo – 9,59%); w Inowrocławiu: 9 678 mniej o 3 953 interwencji, tj. o 29,0% w 2016r. – 13 631, z tej ilości 9 678 interwencji 799 dotyczyło przekroczenia ustawowych norm czasu – zwiększenie o 195 przekroczeń, tj. o 32,28%, w 2016 r. były 604, współczynnik w stosunku do wszystkich interwencji wynosi 9,0% i znacznie wzrósł aż o 4,36% nie mniej jednak zmieścił się w średniej za województwo, średnia za województwo – 9,59%)

Wskaźnik przekraczający ustawowe normy czasu za województwo Kujawsko-Pomorskie wynosi 9,59% w stosunku do wszystkich interwencji ZRM. W roku 2017 nastąpił wzrost w porównaniu do roku ubiegłego o 4,84%. Do jednostek które ten wskaźnik zawyżają należą następujące jednostki systemu:

- Koronowo – 20,41% - (interwencji 2 353 w tym 341 interwencji powyżej ustawowych norm czasu);
- Świecie n. Wisłą. – 19,85% (odpowiednio 6 435 w tym 1 066);
- Nakło n. Notecią – 16,44% (odpowiednio 6 574 i 928);
- Chełmno – 13,43% (odpowiednio 3 058 i 362);
- Bydgoszcz – 12,61% (odpowiednio 50 057 i 5 605);
- Lipno – 12,02 (odpowiednio 4 343 i 466)
- Żnin – 11,65% (odpowiednio 5 032 i 525);
- Brodnica – 10,98% (odpowiednio 4 345 i 430);
- Radziejów – 10,73% - (odpowiednio: 2 232 i 254);
- Rypin – 10,73% (odpowiednio 2 920 i 114);
- Golub-Dobrzyń – 9,88% (odpowiednio 2 825 i 254);
- Wąbrzeźno – 8,01% (odpowiednio 2 495 i 1`87);
- Włocławek – 7,8% (odpowiednio 22 541 i 1 632).

Najlepsze wyniki osiągnęły jednostki (przekroczenie ustawowych norm czasu, od chwili zgłoszenia do dyspozytora medycznego do czasu dotarci na miejsce zdarzenia w stosunku do wszystkich interwencji):

- Chełmża – 0,14%;
- Aleksandrów Kujawski – 1,86
- Więcbork – 5,51%;
- Grudziądz – 6,18%;
- Mogilno – 6,27%;
- Toruń – 7,03%;
- Tuchola – 7,09%;
- Inowrocław – 8,83%.

Działanie Wojewody w zakresie ratownictwa medycznego ma swoje odzwierciedlenie w budżecie zadaniowym gdzie miernikiem zadania „ratownictwo medyczne” jest mediana czasu dojazdu zespołów ratownictwa medycznego do osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Cel zadania miał zostać osiągnięty poprzez: właściwe rozmieszczenie jednostek systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne oraz dalszą dyslokację istniejących zespołów ratownictwa medycznego na terenie województwa kujawsko – pomorskiego; wykorzystanie ambulansów systemowych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie; optymalne zakontraktowanie przez Oddział Wojewódzki NFZ ilości zespołów ratownictwa medycznego zgodnej z liczbą ambulansów ujętych w „Wojewódzkim Planie Działania Systemu Państwowe ratownictwo Medyczne województwa kujawsko – pomorskiego”.

Do monitorowania realizacji zadania stosuje się analizy kwartalne, półroczne oraz roczne, z czasów wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego przez poszczególnych dysponentów według określonych narzędzi badawczych przekazanych do wykonania zakładom opieki zdrowotnej, którzy są dysponentami systemu PRM.

Tab.11 Mediana i 3 kwartył czasu dojazdu ZRM w 2017 roku

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO – POMORSKIE				
Miesiąc	Wartość mediany		Wartość 3 kwartyła	
Styczeń	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,02	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,42
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,33	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,15
Luty	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,15	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,47
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,27	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,32
Marzec	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	6,56	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,29
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,25	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,10
Kwiecień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	6,57	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,30
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,34	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,17
Maj	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,14	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,44

	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,42	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,31
Czerwiec	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,43	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,57
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,02	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,17
Lipiec	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,56	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,04
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,28	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,33
Sierpień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,58	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,03
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,47	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,48
Wrzesień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,08	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,35
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,43	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,52
Październik	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,10	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,04
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,41	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,44
Listopad	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,10	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,26
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,28	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,26
Grudzień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,22	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,09
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	13,02	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	18,14
RAZEM	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,42	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,57
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,07	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,12
OGÓŁEM		7,49	OGÓŁEM	13,34

Uwaga: mediana – norma w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 8 minut;
- poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 15 minut.
3 kwartyl - norma w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 12 minut;
- poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 20 minut.
- kolorem czerwonym zaznaczono przekroczenie obowiązującej normy.

Dla miast powyżej 10 tysięcy mieszkańców cel został osiągnięty, albowiem na 2017 rok zakładano medianę w wysokości 8 minut, natomiast średni czas dojazdu ZRM do osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wyniósł w mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców 7,42 minuty. Z kolei poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców cel został również osiągnięty, albowiem zakładano medianę na poziomie 15 minut, zaś osiągnięto średni czas dojazdu w wysokości 12,07 minuty.

W rozbiciu na poszczególnych dysponentów ZRM w obsługiwanych przez nich rejonach operacyjnych mediana czasu dotarcia ZRM do osób z zagrożeniem życia w roku 2017 obrazuje poniższa tabela.

Tab. 12 mediana czasu dotarcia ZRM w rozbiciu na dysponentów

Lp.	Dysponent ZRM	W mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców	Poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców	Uwagi
1.	Szpital Powiatowy Sp. z o. o. w Chełmży	5,50	8,58	
2.	Pałuckie Centrum Zdrowia NZOZ w Żninie	6,28	13,15	
3.	Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. z o.o.	8,12	13,22	
4.	ZOZ Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu	6,29	13,36	
5.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Mogilnie	5,35	10,22	
6.	Regionalny Szpital Specjalistyczny w Grudziądzu	6,33	9,47	
7.	ZOZ Brodnica	7,50	15,27	
8.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu	8,15	13,44	
9.	NZOZ Szpital Powiatowy w Aleksandrowie Kujawskim	6,17	11,07	
10.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Włocławku	7,20	11,53	
11.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Rypinie	4,39	10,47	
12.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Koronowie	7,16	17,18	
13.	NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Wąbrzeźnie	6,35	13,31	
14.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Radziejowie	0,0	11,48	
15.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Chełmnie	8,51	17,31	
16.	NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Świeciu n. Wisłą	8,03	15,33	
17.	NZOZ Szpital Lipno w Lipnie	7,46	14,31	
18.	NZOZ Szpital Tucholski Sp. z o.o. w Tucholi	5,38	12,32	
19.	NOVUM-MED. Sp. z o. o. Szpital Powiatowy w Więcborku	0,0	9,37	
20.	Szpital Wielospecjalistyczny w Inowrocławiu	6,38	9,56	
21.	WSPR w Bydgoszczy	8,17	11,01	
Ogółem za województwo Kujawsko-Pomorskie		7,42	12,07	

- **Kolorem czerwonym** zaznaczono przekroczony wskaźnik.
- Norma ustawowa dla miast powyżej 10 tysięcy mieszkańców wynosi – 8 minut.
- Norma ustawowa poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców wynosi – 15 minut.

W roku 2017 odnotowano pięć przypadków przekroczenia ustawowej normy czasu w mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców w skali roku przez (norma wynosi 8,0 min.):

Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu o **0,15 min.**, Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy o **0,17 min.**, NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Świeciu n. Wisłą o **0,03 min.**, Samodzielny Publiczny ZOZ w Chełmnie o **0,51 min.** i Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. z o.o. o **0,12 min.**, gdzie przekroczono ustawową normę czasu dojazdu zespołów ratownictwa medycznego, natomiast poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców (norma wynosi **15 min.**) odnotowano również przekroczenie ustawowej normy czasu w skali roku przez czterech dysponentów zespołów ratownictwa medycznego tj.: Samodzielny Publiczny ZOZ w Chełmnie o **2,37 min.**, Samodzielny Publiczny ZOZ w Koronowie o **2,18 min.**, NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Świeciu n. Wisłą o **0,33 min.** i ZOZ w Brodnicy o **0,27 min.**.

7 jednostek, zawyża średnią województwa (7,42 min.) w mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców, są to następujący dysponenti zespołów ratownictwa medycznego:

- Chełmno – odpowiednio 8,51, o 1,09 min.;
- Bydgoszcz – 8,48 o 1,06 min.;
- Toruń – 8,15 o 0,73 min.;
- Nakło n. Notecią – 8,12 o 0,70 min.;
- Świecie n. Wisłą – 8,03 o 0,61 min.;
- Brodnica – 7,50 o 0,08 min.;
- Lipno – 7,46 o 0,04 min.

W miastach powyżej 10 tys. mieszkańców najlepsze czasy dojazdu uzyskały jednostki (średnia za województwo – 7,42 min.):

- Rypin – 4,39;
- Tuchola – 5,38;
- Chełmża – 5,50;
- Aleksandrów Kujawski – 6,17 min.;
- Żnin – 6,28 min.;
- Golub-Dobrzyń – 6,29 min.;
- Grudziądz – 6,33 min.

Poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców najgorsze wyniki osiągnęły jednostki systemu (średnia za województwo 12,07 min.):

- Chełmno – 17,31 min.;
- Koronowo – 17,18;
- Brodnica – 15,27;
- Świecie n. Wisłą – 15,33;

- Lipno – 14,31;
- Toruń – 13,44;
- Golub-Dobrzyń – 13,36;
- Wąbrzeźno – 13,31;
- Żnin – 13,15.

Poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców najlepsze wyniki osiągnęły jednostki systemu, w:

- Chełmży – 8,58 min.;
- Więcborku – 9,37;
- Grudziądzu – 9,47;
- Inowrocławiu – 9,56;
- Rypinie – 10,47;
- Bydgoszczy – 11,01;
- Aleksandrowie Kuj. – 11,07;
- Radziejowie – 11,48;
- Włocławku – 11,53.

Z kolei wartość trzeciego kwartyła w skali każdego miesiąca w mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców wyniosła – 9,57 min. (norma wynosi 12 min.), natomiast poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców wyniosła – 17,12 min. (norma ustawowa 20 min.).

W rozbiciu na poszczególnych dysponentów ZRM w obsługiwanych przez nich rejonach operacyjnych wartość trzeciego kwartyła czasu dotarcia ZRM do osób z zagrożeniem życia w roku 2017 obrazuje poniższa tabela.

Tab. 13 III kwartył czasu dotarcia ZRM w rozbiciu na dysponentów

Lp.	Dysponent ZRM	W mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców	Poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców	Uwagi
1.	Szpital Powiatowy Sp. z o. o. w Chełmży	8,43	12,07	
2.	Pałuckie Centrum Zdrowia NZOZ w Żninie	9,43	17,34	
3.	Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. z o.o.	12,48	18,16	
4.	ZOZ Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu	8,51	18,22	
5.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Mogilnie	8,29	14,25	
6.	Regionalny Szpital Specjalistyczny w Grudziądzu	9,35	14,04	

7.	ZOZ Brodnica	9,48	19,50	
8.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu	9,50	18,01	
9.	NZOZ Szpital Powiatowy w Aleksandrowie Kujawskim	8,52	13,51	
10.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Włocławku	9,58	15,59	
11.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Rypinie	6,30	15,10	
12.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Koronowie	9,42	21,40	
13.	NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Wąbrzeźnie	9,24	16,25	
14.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Radziejowie	0,0	16,18	
15.	Samodzielny Publiczny ZOZ w Chełmnie	9,55	21,12	
16.	NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Świeciu n. Wisłą	10,59	21,18	
17.	NZOZ Szpital Lipno w Lipnie	8,54	18,43	
18.	NZOZ Szpital Tucholski Sp. z o.o. w Tucholi	7,23	17,07	
19.	NOVUM-MED. Sp. z o. o. Szpital Powiatowy w Więcborku	0,0	14,48	
20.	Szpital Wielospecjalistyczny w Inowrocławiu	9,28	15,47	
21	WSPR w Bydgoszczy	10,27	18,33	
Ogółem za województwo Kujawsko-Pomorskie		9,57	17,12	

- **Kolorem czerwonym** zaznaczono przekroczony wskaźnik.
- Norma ustawowa dla miast powyżej 10 tysięcy mieszkańców wynosi – 12 minut.
- Norma ustawowa poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców wynosi – 20 minut.

W roku 2017 odnotowano jeden przypadek przekroczenia ustawowej normy czasu w mieście powyżej 10 tysięcy mieszkańców w skali roku (norma wynosi **8,0 min.) przez Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. z o.o. o **0,48 min.**, natomiast poza miastem powyżej 10 tysięcy mieszkańców (norma wynosi **15 min.**) odnotowano trzy przypadki przekroczenia ustawowej normy czasu w skali roku przez dysponentów zespołów ratownictwa medycznego tj.: Samodzielny Publiczny ZOZ w Chełmnie o **1,12 min.**, Samodzielny Publiczny ZOZ w Koronowie o **1,40 min.**, oraz NZOZ Nowy Szpital Sp. z o. o. w Świeciu n. Wisłą o **1,18 min.**.**

Miarodajne wyniki będzie można porównać dopiero w 2018 r. po rocznej analizie danych SWPRM.

Szczegółowe dane w rozbiciu na poszczególne miesiące w załączeniu do analizy:

Tabela 14 za rok 2017r.

Liczba interwencji zespołów ratownictwa medycznego, w których czas dotarcia mieści się w podanych przedziałach czasowych zgodnie z art. 24, pkt. 1 i 2 Ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym z dn. 8.09.2006

mięsiąc	obszar działania	razem interwencji	czas dotarcia	czas dotarcia	czas dotarcia	czas dotarcia	pomniejszone o 0,5%	% do wszystkich interw.
styczeń	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	9886	do 8 minut 7692	do 12 minut 8835	do 15 minut 9305	powyżej 15 minut 581	578,1	5,85
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	7698	do 15 minut 5715	do 20 minut 6885		powyżej 20 minut 813	808,9	10,51
luty	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	8966	do 8 minut 6913	do 12 minut 8979	do 15 minut 8423	powyżej 15 minut 543	540,3	6,03
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6864	do 15 minut 5027	do 20 minut 6123		powyżej 20 minut 741	737,3	10,74
marzec	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	9338	do 8 minut 7473	do 12 minut 8443	do 15 minut 8591	powyżej 15 minut 747	743,3	7,96
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6583	do 15 minut 4900	do 20 minut 5925		powyżej 20 minut 658	654,7	9,95
kwiecień	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	8620	do 8 minut 6882	do 12 minut 7830	do 15 minut 8187	powyżej 15 minut 433	430,8	5,00
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6526	do 15 minut 4833	do 20 minut 5866		powyżej 20 minut 660	656,7	10,06
maj	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	8945	do 8 minut 7022	do 12 minut 7985	do 15 minut 8424	powyżej 15 minut 521	518,4	5,80
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6874	do 15 minut 5038	do 20 minut 6155		powyżej 20 minut 719	715,4	10,41
czerwiec	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	8902	do 8 minut 6721	do 12 minut 7879	do 15 minut 8336	powyżej 15 minut 566	563,2	6,33
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6857	do 15 minut 4816	do 20 minut 6024		powyżej 20 minut 833	828,8	12,09
lipiec	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	9073	do 8 minut 6781	do 12 minut 7984	do 15 minut 8497	powyżej 15 minut 576	573,1	6,32
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	7175	do 15 minut 4947	do 20 minut 6302		powyżej 20 minut 873	868,6	12,11
sierpień	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	9178	do 8 minut 6867	do 12 minut 8097	do 15 minut 8564	powyżej 15 minut 614	610,9	6,66
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6989	do 15 minut 4739	do 20 minut 6095		powyżej 20 minut 894	889,5	12,73
wrzesień	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	8821	do 8 minut 6370	do 12 minut 7546	do 15 minut 8171	powyżej 15 minut 650	646,8	7,33
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6583	do 15 minut 4436	do 20 minut 5739		powyżej 20 minut 844	839,8	12,76
październik	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	9113	do 8 minut 6805	do 12 minut 8028	do 15 minut 8511	powyżej 15 minut 602	599,0	6,57
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6409	do 15 minut 4361	do 20 minut 5606		powyżej 20 minut 803	799,0	12,47
listopad	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	8409	do 8 minut 6131	do 12 minut 7378	do 15 minut 7863	powyżej 15 minut 546	543,3	6,46
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6266	do 15 minut 4354	do 20 minut 5519		powyżej 20 minut 747	743,3	11,86
grudzień	miasto powyżej 10 tys. mieszkańców	9590	do 8 minut 6585	do 12 minut 8166	do 15 minut 8846	powyżej 15 minut 744	740,3	7,72
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	7027	do 15 minut 4639	do 20 minut 6042		powyżej 20 minut 985	980,1	13,95
RAZEM	miasto powyż. 10 tys. mieszkańców	108841	82242	97150	101718	7123	0	0
	poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	81851	57805	72281		9570	9522,15	139,6195196
ogółem		190692	140047	169431	101718	16693	9522,15	139,6195196

Tabela 15. Liczba interwencji zespołów ratownictwa medycznego, w których czas dotarcia na miejsce zdarzenia mieści się w podanych przedziałach czasowych. razem województwo kujawsko-pomorskie - za rok 2017 r.

Liczba porządkowa miesiąca	Obszar działania zespołu ratownictwa medycznego	0-3min	4-6min	7-9min	10-12min	13-15min	16-18min	19-21min	22-24min	25 i więcej min	SUMA
1	Miasta powyżej 10tys. mieszkańców	1184	3730	2778	1143	470	231	94	73	183	9886
1	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	669	1163	1271	1443	1169	711	455	242	575	7698
2	Miasta powyżej 10tys. mieszkańców	1012	3251	2650	1066	444	200	110	69	164	8966
2	Poza miastami powyżej 10tys. mieszkańców	544	1091	1191	1253	948	689	407	222	519	6864
3	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	1181	3575	2717	971	417	182	92	68	135	9338
3	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	473	1051	1171	1258	947	656	367	210	450	6583
4	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	1050	3320	2512	948	357	160	107	57	109	8620
4	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	493	1020	1103	1242	975	664	369	212	448	6526
5	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	975	3293	2674	1043	439	202	108	74	137	8945
5	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	438	1008	1258	1297	1037	683	434	252	467	6874
6	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	653	3076	2992	1159	457	243	116	71	135	8902
6	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	442	998	1138	1252	986	766	442	258	575	6857
7	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	683	2851	3247	1203	513	230	107	73	166	9073
7	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	418	1016	1165	1201	1147	838	517	304	569	7175
8	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	640	2878	3349	1230	467	239	134	79	162	9178
8	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	317	902	1156	1209	1155	843	513	296	598	6989
9	Miasta powyżej 10tys. mieszkańców	557	2659	3154	1271	530	251	136	76	187	8821
9	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	342	853	1064	1143	1021	829	489	300	542	6583
10	Miasta powyżej 10tys. mieszkańców	544	2572	3689	1223	483	228	113	97	164	9113
10	Poza miastami powyżej 10tys. mieszkańców	318	857	1042	1105	1039	772	473	300	503	6409
11	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	520	2473	3136	1247	487	204	110	80	152	8409
11	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	391	853	1022	1054	1034	725	440	258	489	6266
12	Miasta powyżej 10tys.mieszkańców	626	2680	3279	1581	680	312	148	99	185	9590
12	Poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców	355	909	1095	1143	1137	849	554	324	661	7027
SUMA	(miasta powyżej 10tys.mieszkańców)	9625	36358	36177	14085	5744	2682	1375	916	1879	108841
	(poza miastami powyżej 10tys.mieszkańców)	5200	11721	13676	14600	12595	9025	5460	3178	6396	81851
	RAZEM	14825	48079	49853	28685	18339	11707	6835	4094	8275	190692

Tabela 16. Mediana i III kwartył czasu dojazdu ZRM w 2017 roku

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO – POMORSKIE				
Miesiąc	Wartość mediany		Wartość 3 kwartyła	
Styczeń	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,02	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,42
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,33	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,15
Luty	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,15	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,47
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,27	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,32
Marzec	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	6,56	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,29
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,25	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,10
Kwiecień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	6,57	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,30
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,34	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,17
Maj	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,14	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,44
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,42	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	16,31
Czerwiec	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	6,43	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,57
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,02	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,17
Lipiec	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,56	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,04
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,28	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,33
Sierpień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,58	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,03
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,47	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,48
Wrzesień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,20	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,35
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,43	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,52
Październik	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,10	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,04
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,41	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,44
Listopad	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,10	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	10,26
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,28	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,26
Grudzień	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	8,22	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	11,09
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	13,02	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	18,14
RAZEM	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	7,42	Miasta powyżej 10 tysięcy mieszkańców	9,57
	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	12,07	Poza miastami powyżej 10 tysięcy mieszkańców	17,12
OGÓŁEM		8,57	OGÓŁEM	11,15

Uwaga: mediana - norma w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 8 minut;
- poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 15 minut.
3 kwartył - norma w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 12 minut;
- poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców wynosi do 20 minut.

Tabela 17. Wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego w roku 2017

1	2	3	Wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego w roku 2017												Liczba pacjentów przewiezionych przez zespół ratownictwa medycznego do szpitala
			4						5			6			
			wyjazdy do stanu nagłego zagrożenia zdrowotnego						wyjazdy niezwiązane ze stanem nagłego zagrożenia zdrowotnego			zgony przed podjęciem albo w trakcie wykonywania medycznych czynności ratunkowych			
			obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		4c	w tym:		pacjenci urazowi - cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		5c	obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		6c	
4a	4b	4d	4e	4f	5a	5b	6a		6b						
										0-18 lat		> 18 lat	0-18 lat		> 18 lat
1	sępoleński	2 "P" (Wiecbork, Kamień Krajeński) 1 "S" (Sępólno Krajeńskie)	168	2540	4	77	271	2	0	26	0	0	46	0	1651
2	m. Bydgoszcz i powiat bydgoski bez gminy Koronowo	12 "P" (Bydgoszcz-10, Solec Kujawski, Dobrcz) 4 "S" (Bydgoszcz)	1 537	25 613	90	1 173	8 022	46	527	9 772	62	1	736	0	29 072
3	brodnicki	2 "P" (Brodnica, Górzno) 1 "S" (Brodnica)	202	2 165	7	16	93	0	131	1805	8	0	6	0	2 893
4	rypiński	1 "P" (Skrwilno) 1 "S" (Rypin)	46	1 084	3	18	327	1	62	1483	0	0	98	0	1 589
5	chełmiński	1 "P" (Chełmno) 1 "S" (Chełmno)	95	937	0	32	173	1	4	34	1	0	73	1	1 059
6	radziejowski	1 "P" (Osiećciny) 1 "S" (Radziejów)	68	2 259	0	29	342	0	0	28	0	0	87	0	1 505
7	m. Toruń i część powiatu toruńskiego	7 "P" (Toruń-5, Łysomice, Czernikowo) 2 "S" (Toruń)	3 039	22 865	26	518	3 127	0	146	1101	0	3	437	0	17 311
8	żniński	2 "P" (Barcin, Rogowo) 1 "S" (Żnin)	285	3 257	4	72	804	3	17	1 339	0	1	129	0	3 504

9	inowrocławski	4 "P" (Inowrocław, Gniewkowo, Kruszwica, Janikowo) 2 "S" (Inowrocław)	1 774	13 307	13	473	2 174	6	89	673	4	2	280	0	10 303
10	tucholski	2 "P" (Gostycyn, Śliwice) 1 "S" Tuchola)	189	1 997	0	70	483	0	1	1	0	0	32	0	2 208
11	m. Włocławek i powiat włocławski	6 "P" (Włocławek-2, Izbica Kujawska, Chodecz, Kowal, Brześć kujawski)) 2 "S" (Włocławek-2)	1 258	21 243	38	254	1 954	12	37	1 074	0	1	382	0	13 769
12	golubsko-dobrzyński	1 "P" (Kowalewo Pomorskie) 1 "S" (Golub-Dobrzyń)	84	2 682	2	54	421	1	11	1035	1	0	85	0	1 675
13	aleksandrowski, część powiatu włocławskiego	2 "P" (Nieszawa, Bądkowo) 1 "S" (Aleksandrów Kujawski) 1 "P" (Ciechocinek-sezonowa)	184	6 018	0	48	1 309	0	0	81	0	0	77	0	4 626
14	mogileński	1 "P" (Strzelno) 1 "S" (Mogilno)	100	1 477	1	8	250	1	106	1186	0	0	64	0	1 243
15	nakielski	3 "P" (Szubin, Keynia, Mrocza) 1 "S" (Nakło n. Notecią)	485	4 534	2	199	1 346	0	162	1 242	1	2	145	0	3 078
16	bydgoski	1 "S" (Koronowo) 1 "P" (Koronowo-sezonowa)	131	1 325	0	73	267	0	46	451	0	0	59	0	799
17	lipnowski	2 "P" (Lipno, Dobrzyń n. Wisłą) 1 "S" (Lipno)	335	3 972	0	114	779	0	37	408	0	1	140	0	2 274
18	m. Grudziądz, powiat grudziądzki, część powiatu świeckiego i część powiatu brodnickiego	4 "P" (Grudziądz, Dolna Grupa, Radzyń Chełmiński, Jabłonowo Pomorskie) 3 "S" (Grudziądz-2, Łasin)	269	3 829	12	134	3086	13	759	8 688	53	1	185	0	10 036

19	część powiatu toruńskiego i część powiatu chełmińskiego	1 "S" Chełmża	36	2 059	0	30	474	0	0	0	0	0	63	0	1 785
20	wąbrzeski	1 "P" (Płużnica) 1 "S" (Wąbrzeźno)	135	1 881	0	69	266	0	0	290	0	0	58	0	1 474
21	świecki	3 "P" (Świecie, Osie, Lniano) 2 "S" (Świecie, Nowe)	205	6 235	5	59	952	0	199	1 545	0	1	198	0	5 183
			10625	131279	207	3520	26920	86	2334	32262	130	13	3380	1	117037

Tabela 18. Wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego w roku 2017 r.

Lp.	Kryterium gęstości zaludnienia	Wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego licząc od chwili przyjęcia zgłoszenia przez dyspozytora medycznego do przybycia zespołu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia			6	7	
1	2	3	4	5			
		mediana czasu dotarcia na miejsce zdarzenia	maksymalny czas dotarcia na miejsce zdarzenia	liczba wyjazdów przekraczających maksymalny czas dotarcia na miejsce zdarzenia	Średni czas interwencji zespołu ratownictwa medycznego od przyjęcia zgłoszenia o zdarzeniu do przekazania pacjenta do szpitala (min.)	Maksymalny czas interwencji zespołu ratownictwa medycznego od przyjęcia zgłoszenia o zdarzeniu do przekazania pacjenta do szpitala (min.)	
1	Rejon operacyjny	powiat sępoleński				22	40
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	0	0	0			
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	7,26	14	76			
2	Rejon operacyjny	m. Bydgoszcz i część powiatu bydgoskiego				53	150
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	15,33	70	2 745			
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	7,59	78	1 778			
3	Rejon operacyjny	powiat brodnicki				40	196
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	7,5	65	124			
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	15,25	97	471			
4	Rejon operacyjny	powiat rypiński				38	96
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	7	12	429			
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	16	18	358			
5	Rejon operacyjny	powiat chełmiński				42	109
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	5	15	61			
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	14	21	126			
6	Rejon operacyjny	powiat radziejowski				40	42
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	0	0	0			
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	10,37	60	33			

7	Rejon operacyjny	m. Toruń i część powiatu toruńskiego				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	8	62	5 965	38	131
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	12	75	1 954		
8	Rejon operacyjny	powiat żniński				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	5	54	107	53	144
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	10	62	603		
9	Rejon operacyjny	powiat inowrocławski				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	4,45	49	507	32	74
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	8,11	49	848		
10	Rejon operacyjny	powiat tucholski				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	9,03	37	115	41	190
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	13,28	52	116		
11	Rejon operacyjny	m. Włocławek i część powiatu włocławskiego				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	6,06	94	251	38	233
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	10,11	99	761		
12	Rejon operacyjny	powiat golubsko-dobrzyński				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	6	31	7	37	90
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	13	61	23		
13	Rejon operacyjny	powiat aleksandrowski				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	5,5	32	15	45	105
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	11	45	28		
14	Rejon operacyjny	powiat mogileński				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	6,07	59	0	46	161
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	6,47	93	0		

15	Rejon operacyjny	powiat nakielski				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	5,43	24	59	47	115
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	10,21	52	117		
16	Rejon operacyjny	część powiatu bydgoskiego				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	7	48	63	61	340
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	17	284	112		
17	Rejon operacyjny	powiat lipnowski				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	3,47	59	45	34	115
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	11,11	90	612		
18	Rejon operacyjny	m. Grudziądz i powiat grudziądzki oraz część powiatu brodnickiego				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	7,33	15	5	14	24
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	12,66	22	6		
19	Rejon operacyjny	część powiatu toruńskiego i chełmińskiego				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	6	14	3	16	38
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	10	20	6		
20	Rejon operacyjny	powiat wąbrzeski i część powiatu chełmińskiego				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	5,27	10	16	30	60
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	12,09	18	49		
21	Rejon operacyjny	powiat świecki				
	Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	9,03	33	727	75	123
	Poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców	16,22	54	1792		

5. Liczba wylotów zespołów ratownictwa medycznego na obszarze województwa

Rys. 10. Śmigłowiec Bydgoskiego Lotniczego ZRM.

a) krótka charakterystyka

Obecna forma organizacyjna jednostki została jej nadana w 2000 roku. Lotnicze Pogotowie Ratunkowe jest spadkobiercą tradycji przedwojennego i powojennego lotnictwa sanitarnego w Polsce. Wykonuje zadania związane z medycyną i lotnictwem:

- ratownictwo medyczne – medyczne czynności ratunkowe (loty do wypadków i nagłych zachorowań i udzielanie pomocy ich ofiarom);
- lotniczy transport sanitarny (transport pacjentów wymagających opieki medycznej pomiędzy zakładami opieki zdrowotnej);
- lotniczy transport medyczny spoza granic kraju (np. transport do Polski obywateli naszego kraju, ofiar wypadków lub nagłych zachorowań, do których doszło poza granicami Polski);
- lotniczy transport medyczny poza granice kraju.

Lotnicze Pogotowie Ratunkowe obecnie prowadzi działalność w siedemnastu bazach stałych, w których stacjonują śmigłowcowe zespoły ratownictwa medycznego. Zespół Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS – od ang. Helicopter Emergency Medical Service) to pilot, ratownik medyczny/pielęgniarka i lekarz. Ponadto przez całą dobę pełni dyżur samolotowy zespół transportu medycznego. Jego baza znajduje się w wojskowej części lotniska Okęcie w Warszawie. Centrala jednostki mieści się w Warszawie.

Tabela 19. Wykaz Lotniczych Zespołów Ratownictwa Medycznego stacjonujących w województwie kujawsko-pomorskim i innych województwach na terenie kraju

CENTRUM OPERACYJNE LOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO TEL. 22 22 99 999; 22 22 99 998, FAX 22 22 99 993 (NUMERY CAŁODOBOWE)											
lp	WOJEWÓDZTWO	Baza LPR ADRES	WSPÓLRZĘDNE GEOGRAFICZNE		DANE KONTAKTOWE DO DYREKTORA / KIEROWNIKA FILII			TEL DYŻURNY CAŁODOBOWY BAZY	CZAS DYŻURÓW BAZY	STAN NA DZIEŃ	OSOBA AKTUALIZUJĄCA ZASOBY, IMIĘ I NAZWISKO ORAZ DANE KONTAKTOWE
			SZER	DŁ	telefon	fax	e-mail				
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Mazowieckie	HEMS Warszawa 01-934 Warszawa, ul. Książycowa 5	N 52° 16' 21,33"	E 020° 54' 33,63"	665010470 22 22 77 681	22 22 77 612	kierownik.epbc@lpr.com.pl	22 22 77 612 605885370	24 godziny na dobę	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
2	Mazowieckie	HEMS Płock 09-400 Płock, ul. Bielska 60	N 52° 33' 42,24"	E 019° 42' 45,58"	509142245 22 22 77 648	22 22 77 618	kierownik.eppl@lpr.com.pl	22 22 77 618 605885366 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
3	Mazowieckie	HEMS Sokołów Podlaski 08-300 Sokołów Podlaski, Al. 550- lecia 9	N 52° 25' 21,60"	E 022° 13' 04,40"	721231009	22 22 77 619	kierownik.epxs@lpr.com.pl	22 22 77 619 721230030 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
4	Mazowieckie	EMS Warszawa (Samolotowy Zespół Transportowy) 00-909 Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 1C, Lotnisko Chopina w Warszawie	N 52° 10' 24,61"	E 020° 58' 23,76"	665011664 22 22 77 630	22 22 77 629	kierownik.epwa@lpr.com.pl	22 22 99 999 22 22 99 998	24 godziny na dobę	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
5	Warmińsko- mazurskie	HEMS Olsztyn 10-802 Olsztyn, ul. Sielska 34 A, Lotnisko-Dajtki	N 53° 46' 32,17"	E 020° 25' 06,60"	509142201 22 22 77 638	22 22 77 608	kierownik.epod@lpr.com.pl	22 22 77 608 605885385 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
6	Podlaskie	HEMS Suwałki 16-400 Suwałki, ul. Wojczyńskiego 2a	N 54° 04' 20,79"	E 022° 54' 27,91"	509142210 22 22 77 647	22 22 77 617	kierownik.epsu@lpr.com.pl	22 22 77 617 609128211 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl

7	Podlaskie	HEMS Białystok 15-602 Białystok, ul. Ciołkowskiego 2	N 53° 06' 11,25"	E 023° 09' 39,63"	509142161 22 22 77 631	22 22 77 601	kierownik.epbk@lpr.com.pl	22 22 77 601 605885381 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
8	Lubelskie	HEMS Lublin 21-030 Motycz, Lotnisko-Radawiec	N 51° 13' 04,32"	E 022° 23' 51,30"	509142194 22 22 77 637	22 22 77 607	kierownik.eplr@lpr.com.pl	22 22 77 607 605885384 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
9	Świętokrzyski e	HEMS Kielce 26-001 Masłów, ul. Jana Pawła II 9A, Masłów Pierwszy, Lotnisko-Masłów	N 50° 54' 04,68"	E 020° 43' 48,15"	509142176 22 22 77 635	22 22 77 605	kierownik.epka@lpr.com.pl	22 22 77 605 605885383 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
10	Podkarpackie	HEMS Sanok 38-500 Sanok, ul. Biała Góra, Lotnisko- Sanok	N 49° 34' 32,80"	E 022° 12' 08,44"	509142180 22 22 77 640	22 22 77 610	kierownik.epsa@lpr.com.pl	22 22 77 610 605885387 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
11	Małopolskie	HEMS Kraków 32-083 Balice, ul. kpt. M. Medweckiego 1A, Lotnisko-Balice	N 50° 04' 29,39"	E 019° 47' 42,30"	605885367 22 22 77 651	22 22 77 606	kierownik.epkk@lpr.com.pl	22 22 77 606 605885379	24 godziny na dobę	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
12	Śląskie	HEMS Gliwice 44-100 Gliwice - Lotnisko, ul. Pilotów	N 50° 16' 23,05"	E 018° 40' 21,61"	509142190 22 22 77 634	22 22 77 604	kierownik.epgl@lpr.com.pl	22 22 77 604 601347801 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
13	Opolskie	HEMS Opole 46-070 Polska Nowa Wieś, ul. Lotniskowa 25	N 50° 38' 00"	E 017° 46' 54"	721230946	22 22 77 623	kierownik.epop@lpr.com.pl	22 22 77 623 785390199 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
14	Dolnośląskie	HEMS Wrocław 54-530 Wrocław, ul. Skarżyńskiego 19	N 51° 06' 12,95"	E 016° 53' 52,27"	509142196 22 22 77 643	22 22 77 613	kierownik.epwr@lpr.com.pl	22 22 77 613 605885388	24 godziny na dobę	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl

15	Wielkopolskie	HEMS Poznań 60-189 Poznań, ul. Bukowska 283, Lotnisko-Ławica	N 52° 25' 10,12"	E 016° 50' 35,31"	509142177 22 22 77 639	22 22 77 609	kierownik.eppo@lpr.com.pl	22 22 77 609 605885386 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
16	Wielkopolskie	HEMS Ostrów Wielkopolski 63-410 Ostrów Wielkopolski, Michałków 1B	N 51° 42' 09"	E 017° 50' 49"	721230869	22 22 77 621	kierownik.epom@lpr.com.pl	22 22 77 621 721230503 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
17	Lubuskie	HEMS Zielona Góra 66-015 Zielona Góra, Przylep - Skokowa 17	N 51° 58' 27,68"	E 015° 27' 44,71"	509142178 22 22 77 645	22 22 77 615	kierownik.epzp@lpr.com.pl	22 22 77 615 605885390 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
18	Lubuskie	HEMS Gorzów Wielkopolski 66-400 Gorzów Wielkopolski ul. Dekerta 4	N 52° 45' 39"	E 015° 14' 08"	785662310	22 22 77 624	kierownik.epxg@lpr.com.pl	22 22 77 624 785390198 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
19	Zachodniopomorskie	HEMS Szczecin 72-100 Goleniów, Lotnisko-Szczecin Goleniów	N 53° 35' 16,81"	E 014° 54' 21,21"	785662310 22 22 77 671	22 22 77 611	kierownik.epsc@lpr.com.pl	22 22 77 611 609106347 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
20	Zachodniopomorskie	baza sezonowa HEMS Koszalin 76-042 Rosnowo, Lotnisko Zegrze Pomorskie	N 54° 03' 02,41"	E 016° 16' 47,70"	665011496 22 22 77 649	22 22 77 622	kierownik.epkz@lpr.com.pl	22 22 77 622 665010477 (w czasie trwania dyżuru)	w okresie od 1 czerwca do 5 września, będzie prowadzona działalność od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00.	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
21	Pomorskie	HEMS Gdańsk 80-298 Gdańsk, ul. Szybowcowa 37	N 54° 22' 23,23"	E 018° 29' 47,32"	605885375 22 22 77 661	22 22 77 603	kierownik.epgd@lpr.com.pl	22 22 77 603 607365565	24 godziny na dobę	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
22	Kujawsko-pomorskie	HEMS Bydgoszcz 86-005 Białe Błota, ul. Paderewskiego 1	N 53° 05' 40,04"	E 017° 59' 31,84"	509142211 22 22 77 632	22 22 77 602	kierownik.epby@lpr.com.pl	22 22 77 602 605885382 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl
23	Łódzkie	HEMS Łódź 94-328 Łódź, ul. Gen. Maczka 36 C, Lotnisko-Lublinek	N 51° 43' 33,08"	E 019° 24' 23,22"	509142185 22 22 77 646	22 22 77 616	kierownik.epll@lpr.com.pl	22 22 77 616 603939796 (w czasie trwania dyżuru)	od godziny 7.00 lecz nie wcześniej niż od wschodu słońca, do 45 min. przed zachodem słońca lecz nie dłużej niż do godziny 20.00	01.01.2017	Michał Będziak tel. 22 22 99 940; 509142097 e-mail: m.bedziak@lpr.com.pl

Informacja dotycząca baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, w tym 4 nowych baz zgodnie z pismem znak

b) Wezwanie zespołu HEMS (śmigłowca):

Do wezwania zespołu HEMS (śmigłowca) uprawnieni są:

- dyspozytor medyczny, o którym mowa w art. 26 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- dyspozytor krajowy Centrum Operacyjnego SP ZOZ LPR,
- dyspozytor innych podmiotów ratowniczych (Państwowa Straż Pożarna, GOPR, TOPR, WOPR, PRO, MSR) poprzez dyspozytora medycznego, lub bezpośrednio na podstawie podpisanych porozumień.

c) Zadysponowanie zespołu HEMS (śmigłowca) powinno nastąpić w poniżej opisanych sytuacjach:

- czas transportu drogą lotniczą z miejsca zdarzenia/wezwania pacjenta w stanie nagłym, do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego lub innego stosownego, jest krótszy od czasu transportu innymi środkami lokomocji i może przynieść korzyść w dalszym procesie leczenia,
- występują okoliczności, które mogą uniemożliwić lub istotnie opóźnić dotarcie przez inne podmioty ratownictwa do poszkodowanego znajdującego się w stanie nagłym (np.: topografia terenu),
- zdarzenie masowe (nagłe zagrożenie, w wyniku którego zapotrzebowanie na medyczne działania ratownicze przekracza możliwości obecnych na miejscu zdarzenia sił i środków oraz zachodzi konieczność prowadzenia segregacji rozumianej jako ustalanie priorytetów leczniczo – transportowych),
- stany nagłe (inne niż podane poniżej), wymagające pilnej interwencji zespołu ratownictwa medycznego,
- chory nieprzytomny,
- nagłe zatrzymanie krążenia,
- ostre stany kardiologiczne
- przełom nadciśnieniowy,
- udar mózgu,
- wypadki komunikacyjne,
- upadek z wysokości,
- przysypanie, lawiną,
- uraz wielonarządowy,

- uraz głowy wymagający pilnej interwencji neurochirurgicznej,
- uraz kręgosłupa z paraplegią, tetraplegią lub objawami lateralizacji,
- uraz drążący szyi, klatki piersiowej, brzucha,
- złamanie dwóch lub więcej kości długich,
- ciężki uraz miednicy,
- amputacja urazowa kończyny,
- oparzenie II° i III° przekraczające 20% powierzchni ciała, podejrzenie oparzenia dróg oddechowych, oparzenie elektryczne, eksplozje i pożary,
- hipotermia,
- tonięcie.

Istnieje możliwość niewykonania transportu z miejsca zdarzenia/wezwania ze względu na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa lotu, ograniczenia operacyjne lub prawne.

d) uruchomienie zespołu HEMS (śmigłowca) do lotów w ramach medycznych czynności ratunkowych odbywa się na następujących zasadach:

- należy dążyć do wzywania zespołów HEMS bezpośrednio na miejsce zdarzenia,
- wezwanie zespołu HEMS odbywa się telefonicznie lub drogą radiową,
- w przypadku braku kontaktu z właściwym terenowo zespołem HEMS Dyspozytor uprawnionych służb ratowniczych kontaktuje się telefonicznie z Centrum Operacyjnym SP ZOZ LPR,
- medyczne czynności ratunkowe (ratownictwo medyczne - loty do wypadków i nagłych zachorowań) wykonywane są bezpłatnie,
- działalność lotniczych zespołów ratownictwa medycznego jest finansowana z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia.

Medyczne czynności ratunkowe, wykonywane są przez:

1. Śmigłowcową Służbę Ratownictwa Medycznego (HEMS), z gotowością do startu:

a. w dzień:

- do 3 minut – w promieniu do 60 km – (z wyjątkiem baz, w przypadku których, ze względu na lokalne ograniczenia, została wydana decyzja Dyrektora o wydłużeniu gotowości),
- do 6 minut – w promieniu do 60 km – w okresie od 30 minut przed wschodem słońca do godziny 6:30 czasu lokalnego w bazie HEMS pełniącej dyżur całodobowy,

do 6 minut – w promieniu powyżej 60 km do 130 km – (z wyjątkiem baz, w przypadku których, ze względu na lokalne ograniczenia, została wydana decyzja Dyrektora o wydłużeniu gotowości),

do 15 minut – w promieniu powyżej 130 km,

b. w nocy:

do 15 minut w promieniu do 60 km,

do 30 minut w promieniu powyżej 60 km,

c. w lotach HEMS do zdarzeń w górach lub we współpracy z górskimi służbami ratowniczymi lub z wykorzystaniem technik wysokościowych, czas podany w pkt. 1 lit a może zostać wydłużony o czas niezbędny na specjalne przygotowanie śmigłowca do misji, jednak nie więcej niż o 15 minut,

d. w lotach z Państwową Strażą Pożarną, Strażą Graniczną, Policją lub innymi służbami, z gotowością do startu do 30 minut,

e. w lotach z użyciem inkubatora do transportu noworodków i niemowląt z gotowością do startu do 60 minut.

2. Samolotowy Zespół Transportowy (EMS), z gotowością do startu (liczoną od momentu otrzymania wezwania od Dyspozytora Centrum Operacyjnego LPR) w dzień i w nocy:

do 60 minut, w przypadku pierwszego wezwania w danym dniu,

do 30 minut, w przypadku każdego kolejnego wezwania w danym dniu.

3. Śmigłowiec Zespół Transportowy (EMS) z gotowością do startu (liczoną od momentu otrzymania wezwania od Dyspozytora Centrum Operacyjnego LPR):

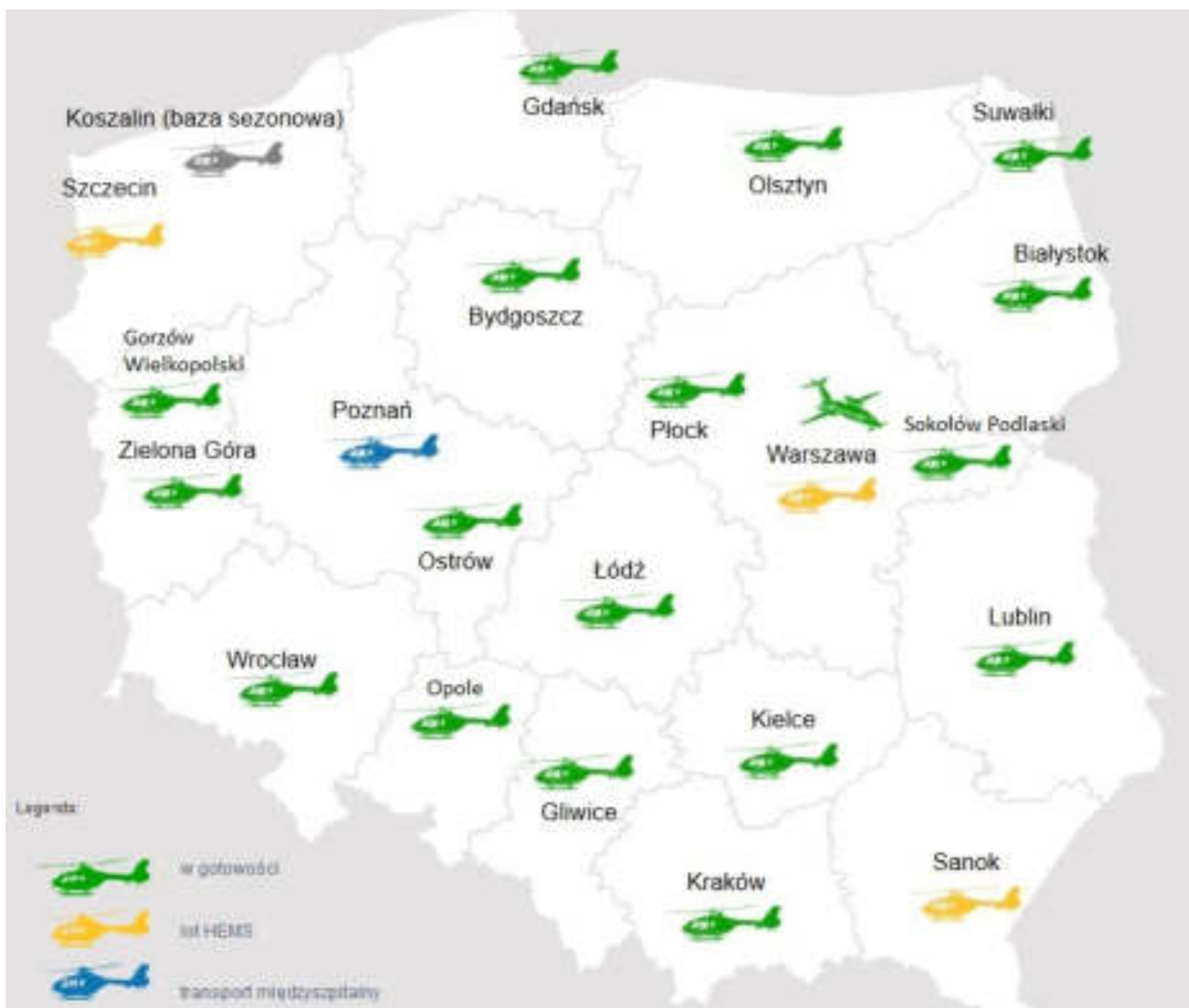
a. w dzień do 15 minut,

b. w nocy:

do 15 minut – w promieniu do 60 km,

do 30 minut – w promieniu powyżej 60 km.

Źródło: opracowanie SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe

Rys. 11. Rozmieszczenie baz Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS)

Podstawą do przyjęcia transportu sanitarnego jest dokładnie wypełnione pisemne zlecenie na lot, na aktualnie obowiązującym druku wystawione przez zlecającego, poświadczone przez dyrektora zakładu lub osobę upoważnioną i przekazane faksem do Dyspozytorni Krajowej.

Dyspozytornia Krajowa:

Fax: (22) 835 19 19

Tel.: (22) 22 99 999 lub (22) 22 99 998

Sekretariat (22) 22 99 931, 22 99 932, 22 99 933

Każdorazowo lekarz zlecający transport ma obowiązek wziąć pod uwagę stosunek ryzyka i korzyści dla zdrowia pacjenta, a w razie wątpliwości skontaktować się z

dyspozytorem medycznym, tel. (22) 22 99 999, 22 99 998 lub lekarzem najbliższej filii lub oddziału SP ZOZ LPR

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się Lotnicze Pogotowie Ratunkowe z siedzibą w Bydgoszczy, posiadające śmigłowiec HEMS typu Eurocopter EC135 – znaki rejestracyjne SP-HXC. Bazujący na lotnisku w Bydgoszczy przy ul. Jana Pawła II 158 B, 85-151 Bydgoszcz.

Filia LPR w Bydgoszczy: Kierownik filii-rat. med. Tomasz Majchrzak, 86-005 Białe Błota ul. Paderewskiego 1

tel./fax.: (22) **22 77 602**

tel. kom.: **509 14 22 11** lub **605 88 53 82**

1. Zdarzenie masowe - nagłe zagrożenie, w wyniku którego zapotrzebowanie na medyczne działania ratownicze przekracza możliwości obecnych na miejscu zdarzenia sił i środków oraz zachodzi konieczność prowadzenia segregacji rozumianej jako ustalanie priorytetów leczniczo – transportowych.
 - 1) W przypadku zdarzeń masowych istnieje możliwość użycia do działań ratowniczych na miejscu zdarzenia/wezwania więcej niż jednego zespołu HEMS (śmigłowca). Dysponowanie zespołu HEMS z innych obszarów operacyjnych odbywa się poprzez zgłoszenie do Centrum Operacyjnego SP ZOZ LPR.
 - 2) Zakład może brać udział w organizacji transportu znacznej liczby poszkodowanych obywateli polskich do kraju środkami transportu nie będącymi w dyspozycji SP ZOZ LPR.
 - 3) Do wezwania uprawnieni są:
 - dyspozytor właściwej służby ratowniczej,
 - dowódca akcji ratowniczej,
 - członek zespołu ratownictwa medycznego lub członek zespołu HEMS będącego na miejscu zdarzenia.

Tabela 20 - Wyloty lotniczych zespołów ratownictwa medycznego w roku 2017

1	2	3	4	5	wyloty lotniczych zespołów ratownictwa medycznego											9	
					6						7			8			
					wyloty do stanu nagłego zagrożenia zdrowotnego						wyloty niezwiązane ze stanem zagrożenia zdrowotnego			Zgony przed podjęciem albo w trakcie wykonywania medycznych czynności ratunkowych			
					obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		6c cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	w tym:		6f liczba pacjentów urazowych cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	wyloty związane ze stanem nagłego zagrożenia zdrowotnego obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		7c cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	Zgony przed podjęciem lub w trakcie wykonywania medycznych czynności ratunkowych obywatele Rzeczypospolitej Polskiej			8c cudzoziemcy (kraj pochodzenia)
6a	6b	6d	6e	7a	7b	8a		8b									
0-18 lat	>18 lat	0-18 lat	>18 lat	0-18 lat	>18 lat	0-18 lat		>18 lat									
1	Kujawsko-Pomorskie	SP ZOZ LPR Filia w Bydgoszczy 86-005 Białe Błota al. Paderewskiego 1	1	406	31	314	0	27	193	0	0	0	0	0	19	0	303

Uwaga: 1. Liczba wylotów ogółem zawiera również wyloty odwołane, niewykonane oraz w których zespół medyczny nie udzielił żadnej pomocy medycznej.
2. Zestawienie nie zawiera rozdziału na obywateli RP oraz obcokrajowców-łączne ilości wpisano w kolumny dla obywateli RP.

Tabela 21 - Mediana czasu LZRM we 2017 r. (Rejon HEMS Bydgoszcz)

L.p.	Promień działania	Liczba wylotów lotniczych zespołów ratownictwa medycznego	Średni czas interwencji lotniczego zespołu ratownictwa medycznego od przyjęcia zgłoszenia o zdarzeniu do przekazania pacjenta do szpitala	Maksymalny czas interwencji lotniczego zespołu ratownictwa medycznego od przyjęcia zgłoszenia o zdarzeniu do przekazania pacjenta do szpitala
1	2	3	4	5
1	Promień działania <= 60 km	226	00:57	02:15
2	Promień działania <= 60 km i <= 130 km	77	01:13	02:37
3	Promień działania > 130 km	0	00:00	00:00

Uwaga:

Promień działania <= 60 km - czas gotowości do startu 7 min.

Promień działania <= 60 km i <= 130 km - czas gotowości do startu 10 min.

Promień działania > 130 km - czas gotowości do startu 20 min.

Efektywność LPR na terenie woj. Kuj.-Pom.

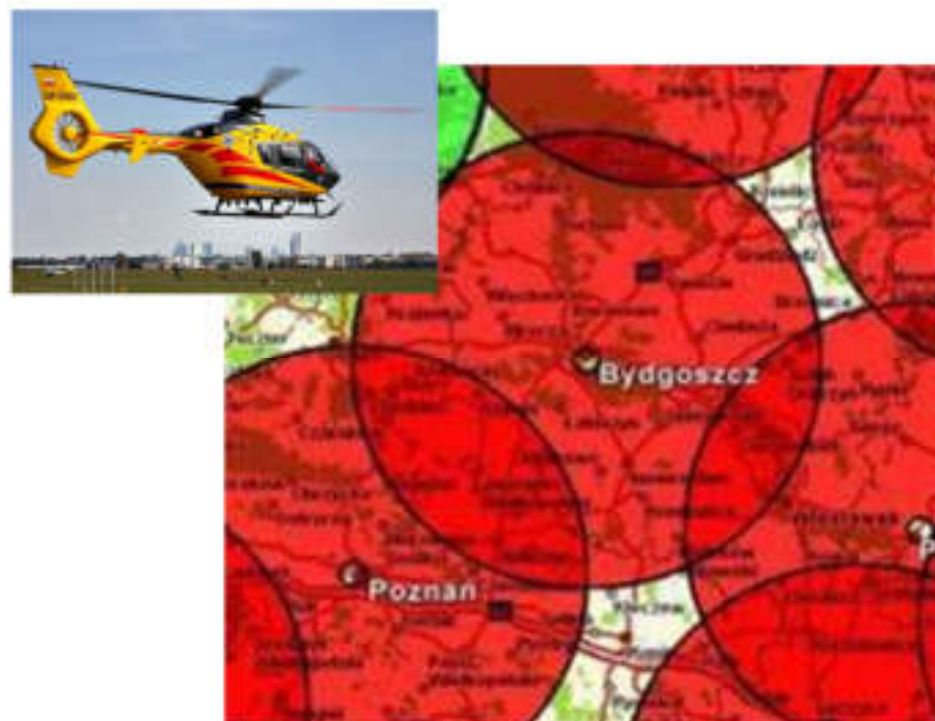
W 2017 roku wg danych LPR
śmigłowiec startował 406 razy
/ nie realizuje lotów ratowniczych w porze nocnej /

Do 60 km – czas interwencji

0,57 godz

Do 130 km – czas interwencji

1,13 godz

ROZMIESZCZENIE AMBULANSÓW I ŚMIGŁOWCA LPR

Rys. 12 rozmieszczenie ambulansów i śmigłowca LPR w województwie

6. Hospitalizacja osób w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego

a) krótka charakterystyka - hospitalizacja

Zgodnie z art. 3 ust. 8 ustawy o PRM stan nagłego zagrożenia zdrowotnego jest to stan polegający na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagający podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia.

W poniższych tabelach przedstawiono informacje o liczbie pacjentów przyjętych w szpitalnych oddziałach ratunkowych (SOR) oraz w izbach przyjęć na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, z uwzględnieniem przyczyny przyjęcia, w tym także przyjęć zakończonych zgonem.

W Kujawsko-Pomorskim w 2017 roku zespoły ratownictwa medycznego udzieliły pomocy 495 253 osobom w szpitalnym oddziale ratunkowym. Na ogólną liczbę 495 253 przyjętych osób do izb przyjęć szpitalnego oddziału ratunkowego - 407 485 pacjentów stanowiły osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, natomiast 87 768 pacjentów nie stanowiły zagrożenia zdrowotnego. Zatem 17,72% przyjętych osób stanowili pacjenci, którym udzielono pomocy ambulatoryjnej w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Tabela 22. Liczba przyjęć pacjentów w szpitalnych oddziałach ratunkowych w roku 2017.

1	2	3	Szpitalny oddział ratunkowy												
			4						5			6			
Lp.	Powiat	Dysponent jednostki (nazwa i adres)	Stan nagłego zagrożenia zdrowotnego						Inne	Liczba zgonów w szpitalnym oddziale ratunkowym					
			obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		4c	w tym:		4f		obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		5c	zgony przed podjęciem lub w trakcie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej - obywatele Rzeczypospolitej Polskiej		6c
						4d	4e						6a	6b	
			4a	4b	cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	liczba pacjentów urazowych - obywatele Rzeczypospolitej Polskiej	liczba pacjentów urazowych - cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	5a	5b	cudzoziemcy (kraj, pochodzenie)	6a	6b	zgony przed podjęciem lub w trakcie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej - cudzoziemcy (kraj pochodzenia)		
			0-18 lat	> 18 lat				0-18 lat	> 18 lat		0-18 lat	> 18 lat		0-18 lat	> 18 lat
1	m. Bydgoszcz	Szpital Uniwersytecki nr 2 ul. Ujejskiego 75, 85- 168 Bydgoszcz	179	7834	33	20	1042	7	2367	38787	207	0	36	0	
2	brodnicki	ZOZ w Brodnicy ul. Wiejska 9 87-300 Brodnica	2 876	9 873	9	1 222	3 016	24	9	115	0	0	17	1	
3	m. Bydgoszcz	10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Poliklinika SPZOZ ul. Powstańców Warszawy 5, 85-681 Bydgoszcz	488	29 734	119	353	9 713	49	0	0	0	0	18	0	
4	m. Toruń	Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera ul. św. Józefa 53/59, 87-100 Toruń	505	43 123	112	20	18 245	45	0	0	0	0	49	0	
5	żniński	Pałuckie Centrum Zdrowia sp. z o.o. ul. Szpitalna 30, 88- 400 Żnin	2 539	10 998	30	1 135	2 730	15	9	60	0	0	21	0	
6	inowrocławski	Szpital Wielospecjalistyczny ul. Poznańska 97, 88-100 Inowrocław	2 219	16 567	138	109	2 737	10	5	40	0	0	9	0	

7	m. Włocławek i część powiatu włocławskiego	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny	11 608	47 090	306	3 739	11 831	141	816	9 193	0	0	82	0
		ul. Wieniecka 49, 87-800 Włocławek												
8	m. Bydgoszcz	Szpital Uniwersytecki nr 1 w Bydgoszczy	11 708	38 699	58	7 218	12 668	19	0	0	0	0	28	0
		ul. M. Skłodowskiej-Curie 9, 85-094 Bydgoszcz												
9	m. Grudziądz, powiat grudziądzki, część powiatu świeckiego i część powiatu brodnickiego	Regionalny Szpital Specjalistyczny	18 766	42 364	369	6 588	11 942	91	0	29 806	85	0	66	0
		ul. dr L. Rydygiera 15/17, 86-300 Grudziądz												
10	świecie	NZOZ Nowy Szpital Sp. o. o.	3 009	7 005	105	1210	3 042	41	2 040	3 880	0	0	23	0
		ul. Wojska Polskiego 126, 86-100 Świecie n. Wisłą												
Razem za województwo			53897	253287	1279	21614	76966	442	5246	81881	292	0	349	1

b) krótka charakterystyka– izby przyjęć.

W roku 2017 szpitale województwa kujawsko–pomorskiego przyjęły w izbach przyjęć ogółem 234 507 osób, z tej ilości 127 873 osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Na 127 873 przywiezione w stanie zagrożenia zdrowotnego 114 906 stanowili pacjenci w wieku powyżej 18 roku życia tj.89,86% . Natomiast 19 107 (10,14%) to osoby poniżej 18 roku życia. W 2017 roku izby przyjęć zapewniły pomoc 671 cudzoziemcom znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia, co stanowi zaledwie 0,52% wszystkich osób przyjętych do izb przyjęć.

Z ogólnej liczby 127 873 pacjentów przyjętych w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego 47 073 tj. 36,81% osób było pacjentami urazowymi, w tym 183 osoby były obcokrajowcami, tj. 0,39%. 40 933 pacjentów urazowych stanowiły osoby w przedziale wiekowym powyżej 18 lat, tj. 86,96%. Zgony przed podjęciem lub w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych w 2017 roku w izbach przyjęć stanowiły 0,22%.

Tabela 23 - Liczba przyjęć pacjentów w izbie przyjęć w roku 2017.

1	2	3	Izba przyjęć szpitala											
			4						5			6		
			Stan nagłego zagrożenia zdrowotnego						Inne			Liczba zgonów w izbie przyjęć		
			obywatele Rzeczpospolitej Polskiej		4c cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	w tym:		4f liczba pacjentów urazowych - cudzoziemcy (kraj pochodzenia)	obywatele Rzeczpospolitej Polskiej		5c cudzoziemcy (kraj, pochodzenie)	zgony przed podjęciem lub w trakcie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej - obywatele Rzeczpospolitej Polskiej		6c zgony przed podjęciem lub w trakcie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej - cudzoziemcy (kraj pochodzenia)
4d	4e	5a				5b	6a					6b		
0-18 lat	> 18 lat	0-18 lat				> 18 lat	0-18 lat					> 18 lat	0-18 lat	> 18 lat
1	m. Bydgoszcz	Woj.. Szpital Obserwacyjno- Zakaźny, ul. Floriana 12, 85-030 Bydgoszcz	2398	7690	22	191	375	3	0	0	0	0	0	0
2	m. Bydgoszcz	Woj.. Szpital Dziecięcy, ul. Chodkiewicza 44, 85-667 Bydgoszcz	780	0	7	128	0	1	204	0	3	0	0	0
3	m. Bydgoszcz	Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii, ul. Seminaryjna 1, 85-326 Bydgoszcz	0	3278	14	0	112	2	0	7175	0	0	2	0
4	sępoleński	NOVUM-MED. Sp. z o.o. Szpital Powiatowy ul. Mickiewicza 26 89-410 Więcbork	110	771	7	48	198	6	0	0	0	0	2	0

5	rypiński	SP ZOZ , Szpital Powiatowy ul. 3 Maja 2, 87-500 Rypin	0	877	5	263	1 218	3	761	490	16	0	12	0
6	m. Bydgoszcz	10 Wojskowy Szpital Kliniczny, ul. Powstańców Warszawy 5 85-915 Bydgoszcz	5	7 287	24	0	664	2	11	15 916	6	0	339	1
7	chełmiński	SP ZOZ , ul. Plac Rydygiera 1, 86-200 Chełmno	192	1 621	4	50	1 613	7	25	117	0	0	1	0
8	radziejowski	SP ZOZ, ul. Szpitalna 3, 88-200 Radziejów	889	2 668	0	27	1124	0	0	182	0	0	8	0
9	inowrocławski	Szpital Wielospecjalistyczny im . dr L. Błażka ul. Poznańska 97 88-100 Inowrocław	3 626	31 289	256	2 854	18 961	41	20	704	0	0	52	0
10	świecki	Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dr J. Bednarza ul. Sądowa 18 86-100 Świecie n. Wisłą	54	630	0	0	0	0	243	3 407	3	0	0	0
11	tucholski	Szpital Tucholski Sp. z o.o. ul. Nowodworskiego 14-18, 89-500 Tuchola	0	1	9	0	0	1	950	3 990	34	0	26	0

12	m. Bydgoszcz	Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr E. Warmińskiego, ul. Szpitalna 19, 85-826 Bydgoszcz	44	8 846	22	0	28	0	2	6 241	0	10	0	257
13	golubsko-dobrzyński	Szpital Powiatowy sp. z o.o., ul. dr J. G. Koppa 1 E, 87-400 Golub-Dobrzyń	535	4 847	0	63	397	0	699	2 185	2	0	7	0
14	aleksandrowski	NZOZ Szpital Powiatowy, ul. Słowackiego 18, 87-700 Aleksandrów Kujawski	1 401	9 480	79	10	211	4	46	2 588	0	0	16	0
15	mogileński	SP ZOZ, ul. Kościuszki 10, 88-300 Mogilno	6	519	0	3	32	0	21	1 588	0	0	3	0
16	mogileński	SP ZOZ, ul. Kościuszki 10, 88-300 Mogilno izba przyjęć w Strzelnie	775	2 451	8	636	1 719	8	857	1 805	1	0	2	0
17	nakielski	Nowy Szpital w Nakle i Szubinie ul. Mickiewicza 7, 89-100 Nakło n. Notecią	11	1 425	4	506	1 888	4	47	378	3	0	4	0
18	nakielski	Nowy Szpital w Nakle i Szubinie ul. Ogrodowa 3, 89-200 Szubin	151	681	1	187	926	0	270	222	0	0	1	0

19	toruński	Specjalistyczny Szpital Miejski w Toruniu ul. Batorego 17/19, 87-100 Toruń	0	12 998	152	0	5 675	86	0	5719	0	0	12	0
20	grudziądzki	SP ZOZ w Łasinie ul.Radzyńska 4, 86-320 Łasin	37	308	0	27	86	0	73	1 095	0	0	1	0
21	lipnowski	"Szpital Lipno" Sp. z o.o., ul. Nieszawska 6, 87-600 Lipno	337	4 670	0	342	1 972	0	130	519	2	0	10	0
22	toruński	Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Chełmży ul. Szewska 23, 87-140 Chełmża	945	3 579	2	584	3 067	5	0	0	0	0	0	0
23	wąbrzeski	N ZOZ Nowy Szpital w Wąbrzeźnie, ul. Wolności 27, 87-200 Wąbrzeźno	0	1178	0	38	260	0	14	797	0	0	5	0
24	m. Bydgoszcz	SP WZOZ MSW w Bydgoszczy ul. Markwarta 4-6 85-015 Bydgoszcz	0	7 812	55	0	407	10	0	0	0	0	7	0
Razem za województwo			12296	114906	671	5957	40933	183	4373	55118	70	10	510	258

7. Inne zagrożenia

a) charakterystyka potencjalnych zagrożeń dla życia lub zdrowia mogących wystąpić na obszarze województwa kujawsko – pomorskiego – choroby zakaźne.

Za choroby zakaźne uważa się zespoły objawów chorobowych występujące w organizmach żywych, wywołane przez drobnoustroje komórkowe, zewnętrzne i wewnętrzne pasożyty człowieka, cząstki bezkomórkowe zdolne do replikacji lub wytwarzane przez te czynniki biologiczne produkty toksyczne. Poza typowymi chorobami zakaźnymi bakterie, wirusy, pasożyty lub priony odgrywają często kluczową rolę w łańcuchu przyczynowym chorób demielinizacyjnych, zwyrodnieniowych, autoimmunologicznych i nowotworowych uznawanych do niedawna za choroby typowo nieinfekcyjne.

Większość chorób zakaźnych ma charakter udzielający się, tzn. że czynnik zakaźny je wywołujący może przenosić się pośrednio lub bezpośrednio z zakażonego człowieka lub zwierzęcia na osoby zdrowe. Taka możliwość szerzenia się chorób zakaźnych może prowadzić do epidemii, czyli do pojawienia się w określonym czasie, na określonej przestrzeni, wyraźnie większej od oczekiwanej liczby zachorowań na daną chorobę.

Proces epidemiczny jest procesem złożonym pod względem biologicznym, ekologicznym i społecznym dlatego też, należy go rozpatrywać pod kątem wzajemnych relacji trzech elementów:

- źródła zakażenia,
- drogi szerzenia się zakażenia,
- populacji wrażliwej na zakażenie.

Wyeliminowanie któregokolwiek z powyższych elementów łańcucha epidemicznego prowadzi do likwidacji potencjalnej epidemii

Zagrożenia związane z występowaniem źródeł zakażenia:

Najczęstszym źródłem zakażenia jest chory człowiek lub nosiciel wydzielający zarazki do środowiska. Nosicielem w tym wypadku nazywa się osobę, w organizmie której bytują i namnażają się drobnoustroje chorobotwórcze, nie wywołując przy tym żadnych objawów chorobowych.

Kolejnym, równie ważnym źródłem infekcji są zwierzęta przechodzące zakażenia objawowe, poronne lub bezobjawowe. Przeniesienie zarazków ze zwierząt na człowieka może nastąpić pośrednio, bezpośrednio, bądź też w wyniku kontaktu z różnymi surowcami lub produktami pochodzenia zwierzęcego.

Rzadziej uznawane za pierwotne źródło choroby zakaźnej są takie czynniki jak gleba i woda. Stanowią one jednak rezerwuar wielu groźnych dla zdrowia i życia ludzkiego drobnoustrojów.

Potencjalne zagrożenia dla zdrowia i/lub życia ludzi odnoszące się do tego elementu łańcucha epidemicznego mogą być związane przede wszystkim z:

- zawleczeniem na teren województwa chorób szczególnie niebezpiecznych, tj. zachorowań na cholere, dżumę lub gorączki krwotoczne;
- pojawieniem się na obszarze województwa zachorowań na chorobę zakaźną wcześniej tu nie występującą lub chorobę nieznaną, mogącą szerzyć się w populacji;
- pojawieniem się na obszarze województwa zwiększonej liczby zachorowań na znane wcześniej choroby o wysokiej zakaźności, np. grypa, odra;
- wykryciem oznak ataku bioterrorystycznego;
- pojawieniem się osób chorych lub nosicieli wśród pracowników wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby;
- pojawieniem się wśród zwierząt dziko żyjących, zwierząt domowych i hodowlanych
- epizoocji choroby zakaźnej mogącej przenieść się na człowieka i szerzyć się w populacji
- ludzkiej;
- zanieczyszczeniem środowiska (gleby, wody) odpadami i ściekami.

Zagrożenia związane z możliwymi drogami szerzenia się zakażenia:

Drogami szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych określa się sposoby i mechanizmy przenoszenia zarazków ze źródła zakażenia na osobniki wrażliwe. Zależą one w głównej mierze od miejsca bytowania zarazka w ustroju, sposobu wydalania go do środowiska oraz od jego właściwości biologicznych.

Głównymi drogami szerzenia się zakażenia są:

- droga kontaktowa,
- droga inhalacyjna (powietrzno - kropelkowa),
- droga pokarmowa,
- droga wektorowa (za pośrednictwem żywych przenosicieli zarazków np. stawonogów).

ˆPotencjalne zagrożenia dla zdrowia i/lub życia ludzi związane z drogami szerzenia się zakażenia wynikają głównie z zaniedbań sanitarno - higienicznych, a w szczególności: niskiego poziomu higieny osobistej, higieny przedmiotów powszechnego użytku, higieny miejsc zamieszkania i na stanowiskach pracy; złej higieny terenów osiedli mieszkalnych, zakładów pracy, miejsc wypoczynku i rekreacji sprzyjającej bytowaniu gryzoni i owadów oraz niewłaściwego prowadzenia zabiegów deratyzacji i dezynsekcji;

- powstawania zanieczyszczeń mikrobiologicznych żywności w procesach produkcji, magazynowania, transportu, przechowywania i przygotowania do spożycia;
- nieodpowiedniej higieny ujęć wodnych, stacji uzdatniania, sieci przesyłowych i miejsc poboru wody przeznaczonej do spożycia;
- nieodpowiednich warunków sanitarno - higienicznych w przedszkolach, szkołach, placówkach użyteczności publicznej, środkach komunikacji publicznej oraz higieny wielkopowierzchniowych placówek handlowych, miejsc organizacji imprez masowych i
- innych miejsc o przejściowym, dużym zagęszczeniu ludności;
- zaniedbywania wymogów sanitarnych i higienicznych jakie powinny spełniać pomieszczenia i urządzenia w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz personel medyczny.

Zagrożenia związane z podwyższoną wrażliwością ludzi na zakażenie:

Trzecim podstawowym warunkiem zaistnienia epidemii jest obecność w populacji osób wrażliwych na zakażenie, czyli osób, których stan organizmu sprzyja rozwojowi w nim drobnoustrojów. W tym zakresie potencjalne zagrożenia dla zdrowia i/lub życia ludzi ze strony chorób zakaźnych mogą wynikać z:

- niewykształconego w pełni układu odpornościowego u noworodków i małych dzieci;
- braku możliwości wykształcenia odporności naturalnej na niektóre czynniki zakaźne;
- niskiego poziomu wyszczepialności populacji w kierunku chorób, którym można
- zapobiegać poprzez szczepienia;
- niskiego poziomu higieny osobistej osłabiającej naturalne, nieswoiste bariery ochronne
- organizmu;

- niedożywienia związanego z ubóstwem, złymi nawykami żywieniowymi lub złą jakością
- spożywanej żywności;
- występowania przewlekłych chorób metabolicznych, nowotworowych, układowych
- osłabiających odporność organizmu;
- występowania wrodzonych lub nabytych chorób układu odpornościowego;
- stosowania przewlekłych terapii lekami immunosupresyjnymi;
- osłabionych mechanizmów odpornościowych organizmu u ludzi starszych i schorowanych;

Przy planowaniu działalności przeciwepidemicznej, systematyczna i wszechstronna analiza zagrożeń wystąpienia zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi powinna obejmować:

- sytuację demograficzną;
- warunki życia, pracy, nauki;
- jakość i dostępność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz stan sanitarny
- urządzeń do zaopatrywania w wodę;
- stan jakości zdrowotnej żywności oraz higieny w zakładach produkujących i
- wprowadzających środki spożywcze do obrotu;
- aktualną sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych na terenie województwa;
- poziom realizacji „Programu Szczepień Ochronnych” oraz stopień wyszczerpienia populacji
- w zakresie szczepień zalecanych;
- stopień dostępu do podmiotów wykonujących działalność leczniczą i czułość system
- nadzoru epidemiologicznego.

b) sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w województwie kujawsko-pomorskim w 2014r.

Populacja dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat w województwie kujawsko-pomorskim w 2014r. wynosiła 407,5 tys. osób i stanowiła 19,5% ogółu ludności. Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 18 lat, będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej zostały opracowane na podstawie danych ze sprawozdania MZ-11.

W 2014r. prawie 24% dzieci do 18. roku życia chorowało, na co najmniej jedną chorobę przewlekłą. Po raz pierwszy schorzenia wymagające opieki czynnej odnotowano u 3,5% dzieci i młodzieży. Na koniec 2014r. pod opieką lekarzy podstawowej opieki

zdrowotnej leczono 96 550 dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat, u których stwierdzono schorzenia. Wskaźnik chorobowości dla województwa na 10 tys. ludności tej grupy wiekowej w 2014r. wyniósł 2 369 (w 2013 r. - 2 462). Oznacza to, że na każde 10 tys. dzieci do lat 18, 2 369 dzieci ma co najmniej jedno schorzenie. Najliczniej występujące schorzenia w grupie dzieci w wieku 0-18 lat to zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, dychawica oskrzelowa i otyłość, które stanowiły razem prawie 51% wszystkich schorzeń. Analizując strukturę wiekową dzieci i młodzieży stwierdza się, że najwięcej schorzeń wśród populacji do 18 r.ż. występuje w przedziale wiekowym 10-14 lat (31 006 osoby, czyli prawie 31% osób ze schorzeniami w tej grupie wiekowej).

W 2014r. wśród najmłodszych dzieci w wieku do 2 lat najczęściej stwierdzoną chorobą była alergia pokarmowa. Nieco starsze dzieci w wieku 3-4 i 5-9 lat najczęściej chorowały na dychawicę oskrzelową. Wśród dzieci w wieku 10-18 lat najczęściej było przypadków zniekształceń kręgosłupa i zaburzeń refrakcji i akomodacji oka.

Zniekształcenia kręgosłupa są najczęstszym przewlekłym schorzeniem u dzieci i młodzieży. W 2014r. schorzenie to odnotowano u 18 443 osób w wieku 0-18 lat. Wskaźnik chorobowości wynosił 453 schorzenia na 10 tys. dzieci i młodzieży. Najwyższy był w grupie wiekowej 10-14 lat -782 schorzenia na 10 tys. dzieci tej grupy wiekowej. U 16 665 osób tej grupy wiekowej stwierdzono zaburzenia refrakcji i akomodacji oka - 409 schorzeń na 10 tys. Od 2010 roku obserwuje się wzrost liczby dzieci i młodzieży leczonych z powodu dychawicy oskrzelowej. W 2014r. wynosiła ona 14 104, tj. 346 na 10 tys.

Z powodu otyłości leczono 8 528 osób, o 118 osób mniej niż rok wcześniej. Otyłość stwierdzono u ponad 2% dzieci w wieku 0-18 lat. Największy odsetek dzieci z otyłością zarejestrowano w grupie wiekowej 10-14 lat - 3,2% tej grupy wiekowej.

Spośród wszystkich leczonych w wieku 0-18 lat w 2013r. lekarze podstawowej opieki zdrowotnej po raz pierwszy schorzenia stwierdzili u 14 363 osób. Głównym powodem zachorowalności wśród tych pacjentów były zniekształcenia kręgosłupa (2 595 osób), dychawica oskrzelowa (2 136 osób), oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (1 788 osób).

Na koniec 2014r. pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej było prawie 600 tys. osób w wieku 19 lat i więcej, u których stwierdzono schorzenia. W podstawowej opiece zdrowotnej na co najmniej jedną chorobę przewlekłą leczono prawie 36% osób dorosłych w wieku 19 lat i więcej. Na 10 tys. ludności tej grupy wiekowej przypadało średnio 3 566 osób z różnymi schorzeniami (w 2012r. - 3 807).

Ze sprawozdań przekazywanych przez lekarzy POZ wynika, że największym problem zdrowotnym w populacji dorosłych w 2014r., podobnie jak w latach poprzednich, były

choroby układu krążenia, na które chorowało 322 123 osób w wieku 19 lat i więcej (wskaźnik na 10 tys. wynosił 1 915), w tym głównie leczono z powodu choroby nadciśnieniowej (wskaźnik 1 388). U 147 393 osób dorosłych stwierdzono choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (wskaźnik - 876) a u 85 597 - przewlekłe choroby układu trawiennego (wskaźnik - 509). Od 2010r. na choroby układu mięśniowo-kostnego zaobserwowano wzrost leczonych o prawie 95%, na przewlekłe choroby układu trawiennego o 65%.

Najliczniej występujące schorzenia: choroby układu krążenia, choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, przewlekłe choroby układu trawiennego, cukrzyca i choroby obwodowego układu nerwowego stanowiły razem prawie 51% wszystkich schorzeń.

Z powodu cukrzycy leczono 78 445 osób (wskaźnik - 466). Inne problemy zdrowotne to: choroby obwodowego układu nerwowego (wskaźnik - 463), niedokrwienne choroba serca (370) oraz przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa (263) i choroby tarczycy (260). Od 2010r. wzrost leczonych zanotowano wśród chorych na tarczycę (wzrost o 61,3%) i choroby układu nerwowego (o 50%).

Spśród wszystkich leczonych w wieku 19 lat i więcej w 2013r. lekarze podstawowej opieki zdrowotnej po raz pierwszy stwierdzili schorzenia u 85 504 osób (5,1% osób analizowanej grupy wiekowej). Głównymi powodami zachorowalności wśród tych pacjentów były: choroby układu krążenia ogółem (wskaźnik na 10 tys. wynosił 191), z tego choroba nadciśnieniowa (wskaźnik - 122), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (130), przewlekłe choroby układu trawiennego (79) oraz choroby obwodowego układu nerwowego (64).

Najliczniejszą grupę pacjentów ze schorzeniami stwierdzonymi w podstawowej opiece zdrowotnej stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej (198 795 osób, czyli u prawie 65% osób tej grupy wiekowej stwierdzono co najmniej jedno schorzenie). W grupie wiekowej 65 lat i więcej najczęściej występowały choroby układu krążenia (43,1% leczonych populacji w wieku 65 lat i więcej; wskaźnik na 10 tys. ludności tej grupy wiekowej - 4 309), z tego głównie choroba nadciśnieniowa (ponad 31,5% leczonych populacji w wieku 65 lat i więcej; wskaźnik - 3 154), choroby układu mięśniowo-kostnego (prawie 14,8% leczonych populacji w wieku 65 lat i więcej; wskaźnik - 1 480), cukrzyca (12,1% leczonych populacji w wieku 65 lat i więcej; wskaźnik - 1 210), przewlekłe choroby układu trawiennego (7,4% leczonych populacji w wieku 65 lat i więcej; wskaźnik - 740). W odniesieniu do roku 2013 w roku 2014 odnotowano największy wzrost leczonych w grupie osób w wieku 65 lat i więcej z powodu:

chorób tarczycy (wzrost o 117,6%), chorób układu mięśniowo-kostnego (o 111,4%), chorób układu nerwowego (o 70,7%) i nowotworów (o 68,9%).

Zachorowania na choroby zakaźne i zatrucia:

Według danych statystycznych udostępnionych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Bydgoszczy, w 2014r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowano najwięcej zachorowań z powodu następujących chorób zakaźnych: grypa i podejrzenia zachorowań na grypę - 206 197, ospa wietrzna - 14 130, wirusowe zakażenia jelitowe - 3 301, biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - 1 924, płonica (szkarlatyna) - 1 819, inne bakteryjne zakażenia jelitowe - 652 oraz salmonelozы - zatrucia pokarmowe - 469.

W 2014r. w porównaniu do lat poprzednich w województwie kujawsko-pomorskim nastąpił gwałtowny wzrost zachorowań na grypę i podejrzeń o zachorowania na grypę. W 2014r. zarejestrowano w województwie 206,2 tys. przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (to około 2 razy więcej niż w poprzednim roku), w tym 106,9 tys. (51,8%) u dzieci w wieku 0-14 lat. Potwierdzonych laboratoryjnie zachorowań odnotowano tylko 20. Wskaźnik zapadalności na grypę na 10 tys. ludności wynosił 986,2 i był wyższy niż wskaźnik dla Polski - 815,2).

Drugą jednostką chorobową pod względem liczby zachorowań była ospa wietrzna. W 2014r. odnotowano o ponad 1,5 tysiąca więcej przypadków zachorowań niż w rok wcześniej. Wskaźnik zapadalności na 10 tys. ludności wynosił 67,6 (w 2013r. - 60,4) i był wyższy niż wskaźnik dla Polski - 57,6 (w 2013 r. - 46,4). Najwyższa zapadalność wystąpiła w powiecie chełmińskim - 143,4 zachorowań na 10 tys. ludności powiatu, aleksandrowskim - 136,1 i tucholskim - 119,3.

W 2014r. zarejestrowano 3 301 przypadków zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 1 420 (43%) zachorowań dotyczyło dzieci do lat 2. Zapadalność na 10 tys. ludności wyniosła, tak jak w roku poprzednim, prawie 16 zachorowań. Najwyższe wskaźniki zachorowalności na 10 tys. ludności zarejestrowano w powiecie brodnicki - 30,4, we Włocławku - 26,2, powiecie żnińskim -24,7 i Grudziądzu - 21,2.

Obserwuje się wzrost zachorowań na szkarlatynę. W 2014r. było o 92 przypadki więcej niż w 2013 r. i o 663 przypadki więcej niż w 2011r. Zapadalność na 10 tys. ludności wynosiła 8,7 i była wyższa niż dla Polski - 5,9. Najwięcej zachorowań na 10 tys. ludności miasta lub powiatu zanotowano: w powiecie rypińskim - 18,8, Toruniu - 15,2 i grudziądzkim - 13,7.

Znacząco wzrosła liczba zachorowań na kszusiec, ze 120 przypadków w 2013r. do 300 w 2014 roku. Wskaźnik zapadalności na 10 tys. ludności wynosił 1,4 i był wyższy niż wskaźnik dla Polski - 0,6. Najwyższa zapadalność na kszusiec wystąpiła w Toruniu - 7,8 zachorowań na 10 tys. ludności, powiecie toruńskim - 5,2 i aleksandrowskim - 4,1.

W 2014r. zarejestrowano 31 nowych wykrytych zakażeń HIV, o 19 przypadków mniej niż w 2013r. Zgłoszono również 2 przypadki AIDS, a w 2013r. - 4.

Zapadalność na pozostałe choroby zakaźne w województwie przedstawia się w następująco: wzrosła liczba przewlekłych wirusowego zapalenia wątroby typu B ze 105 w 2013r. do 259 w 2014r., spadła liczba zachorowań na salmonelozę, z 543 w 2013r. do 480 w roku 2014, pojawiło się 5 przypadków czerwonki bakteryjnej i pojawiły się 22 przypadki włośnicy oraz nie wystąpił ani jeden przypadek odry.

Zachorowania na gruźlicę:

Według danych Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie w 2014r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowano 287 przypadków zachorowań na gruźlicę (o 61 mniej niż w roku poprzednim), w tym stwierdzono 270 przypadków gruźlicy płuc i 17 przypadków gruźlicy pozapłucnej. Odnotowano większą zachorowalność na gruźlicę wśród mężczyzn - 63,4%, w 2013r. - 72,1%. Zapadalność na gruźlicę wszystkich postaci wyniosła w 2014r. prawie 14 osób na 100 tys. ludności.

Nowych zachorowań (bez wznów) na gruźlicę wszystkich postaci było 264 (współczynnik - 12,6 osób na 100 tys. ludności). Stanowiły one około 92% ogółu zachorowań w 2014r. Ponowne zachorowania - było ich 23 - to 8% zarejestrowanych przypadków. Zachorowania na gruźlicę płuc stanowiły 94,1% wszystkich zachorowań.

Wśród chorych zarejestrowanych w 2014r. potwierdzenie bakteriologiczne diagnozy uzyskano u 253 osób (88,1%). Gruźlica płuc została potwierdzona bakteriologicznie u 243 osób, co stanowiło prawie 90% zachorowań na gruźlicę płuc; gruźlica pozapłucna została potwierdzona bakteriologicznie u 10 osób, stanowiło to prawie 58,8% zachorowań na gruźlicę pozapłucną.

Porównując poszczególne grupy wiekowe można zaobserwować, że w przedziale wiekowym 0-14 lat stwierdzono 2 zachorowania na gruźlicę, w roku poprzednim - 3. Natomiast najwięcej przypadków gruźlicy odnotowano w grupie wiekowej 45-64 lata - 124 chorych (w roku 2013 było 153).

W 2014 roku w województwie na gruźlicę zaszczepiono 18 548 noworodków, co stanowiło 92,6% ogółu żywo urodzonych. Dla Polski odsetek zaszczepionych noworodków wynosił 92,4%.

c) analiza i ocena ryzyka wystąpienia zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z uwzględnieniem chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych.

Skuteczne zapobieganie występowaniu epidemii, ograniczanie jej rozmiarów oraz zwalczanie skutków wymaga każdorazowo, w zależności od potrzeb i rodzaju choroby, przeprowadzenia odpowiednich analiz i ocen ryzyka.

Dżuma

Ostra choroba zakaźna wywołana przez pałeczkę dżumy, zaliczana do chorób zakaźnych szczególnie niebezpiecznych. Źródłem zakażenia mogą być zakażone gryzonie, małe ssaki (koty)-w dżumie płucnej (człowiek chory na dżumę płucną). Droga szerzenia- za pośrednictwem wektorów (pcheł) z ognisk dżumy zwierzęcej, w przypadku dżumy płucnej drogą kropelkową z człowieka na człowieka. Odporność populacji-duża wrażliwość na zakażenie. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-od kilkudziesięciu lat nie notuje się choroby na terenie województwa. Istniejący ruch turystyczny umożliwia zaimportowanie choroby z rejonów enzootycznych w Azji, Afryki, Ameryki Północnej. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – mogą wystąpić trudności diagnostyczne choroby w sytuacji pojawienia się pierwszych przypadków choroby. Międzynarodowy system nadzoru epidemiologicznego sprawnie powiadamia o zagrożeniach związanych z szerzeniem się choroby w różnych rejonach świata. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia epidemii dżumy na terenie województwa jest obecnie niska.

Cholera

Ostra, szczególnie niebezpieczna i wysoce zakaźna choroba charakteryzująca się biegunką, wymiotami doprowadzającymi do odwodnienia organizmu i w przypadkach nie leczonych do zgonu. Źródłem zakażenia jest chory człowiek lub nosiciel. Droga szerzenia-droga pokarmowa (wypicie wody lub spożycie żywności zanieczyszczonej przecinkowcem cholery. Odporność populacji-wrażliwość na zakażenie powszechna. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-od wielu lat nie odnotowuje się przypadków cholery na terenie województwa. Mogą wystąpić przypadki zawleczone z krajów Azji i Afryki, w szczególności związane z ruchem turystycznym. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – mogą wystąpić trudności diagnostyczne choroby w sytuacji pojawienia się pierwszych przypadków choroby. Międzynarodowy system nadzoru epidemiologicznego sprawnie powiadamia o zagrożeniach związanych z szerzeniem się choroby w różnych rejonach

świata. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia epidemii dżumy na terenie województwa jest obecnie niska.

Żółta gorączka

Ostra, wirusowa choroba zakaźna przebiegająca z wysoką gorączką i towarzyszącą skazą krwotoczną. Źródłem zakażenia są chore małpy i chory człowiek. Droga szerzenia-za pośrednictwem wektorów, którymi są komary występujące w strefie tropikalnej Afryki i Ameryki. Odporność populacji- powszechna wrażliwość na zakażenie. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-na terenie województwa nie notowano jeszcze przypadków tej choroby. Istniejący ruch turystyczny umożliwia zaimportowanie przypadków choroby z rejonów jej występowania. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – żółta gorączka objęta jest międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi. Chory podlega hospitalizacji, zgłoszeniu do WHG i rejestracji. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia żółtej gorączki na terenie województwa jest obecnie niskie.

Krymsko-kongijska gorączka krwotoczna

Ostra, wirusowa choroba zakaźna przebiegająca z wysoką gorączką i towarzyszącą skazą krwotoczną. Jest to choroba klimatu, występująca na południu Europy, w Azji i Afryce. Źródłem zakażenia krew i tkanki zwierząt domowych w okresie wiremii, krew człowieka w ostrym okresie choroby. Droga szerzenia-za pośrednictwem wektorów, którymi są kleszcze z rodzaju *Hyalomma*, *Dermacentor*, *Rhipicephalus*. Odporność populacji- powszechna wrażliwość na zakażenie. Chorują w zasadzie tylko pewne grupy ludności, zawodowo związane z łowiectwem, hodowlą, ubojem, pracami leśnymi. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-na terenie województwa nie notowano jeszcze przypadków tej choroby. Istniejący ruch turystyczny umożliwia zaimportowanie przypadków choroby z rejonów jej występowania. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – choroba objęta jest międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi. Chory podlega hospitalizacji, zgłoszeniu do WHG i rejestracji. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia epidemii krymsko-kongijskiej gorączki) **sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.** na terenie województwa jest obecnie niskie.

Gorączka Lassa

Ostra, wirusowa choroba zakaźna przebiegająca z wysoką gorączką i towarzyszącą skazą krwotoczną występująca w Afryce. Źródło zakażenia – gryznie i chory człowiek. Droga szerzenia-droga pokarmowa (spożywanie żywności i wody zakażonej wydaliniami

gryzoni – moczem). Kontaktowa- bezpośredni kontakt z chorym człowiekiem (jego płynami ustrojowymi i wydzielinami). Odporność populacji-wrażliwość na zakażenie populacji województwa powszechna. W rejonach endemicznych wrażliwość na zakażenie zależna od poziomu przeciwciał we krwi ludzi mających wcześniej kontakt z czynnikiem zakaźnym. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-na terenie województwa nie notowano jeszcze przypadków tej choroby. Istniejący ruch turystyczny umożliwia zaimportowanie przypadków choroby z rejonów jej występowania. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – choroba objęta jest międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi. Chory podlega hospitalizacji, zgłoszeniu do WHG i rejestracji. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia Gorączki Lassa na terenie województwa jest obecnie niskie.

Gorączka Denga

Wirusowa choroba zakaźna występująca w dwóch postaciach klinicznych: jako postać klasyczna – o przebiegu zazwyczaj łagodnym z wysoką gorączką i towarzyszącą plamisto-grudkową wysypką oraz pod postacią gorączki krwotocznej Denga – przebiegająca z wysoką gorączką i towarzyszącą skazą krwotoczną. Źródło zakażenia – chory człowiek. Droga szerzenia-choroba szerzy się przez wektory (komary tropikalne *Aedes aegypti*, *A. scutellaris*). Odporność populacji-wrażliwość na zakażenie populacji województwa powszechna. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-na terenie województwa notowano w 2008 roku jeden przypadek importowanej, klasycznej (łagodnej) postaci choroby. Istniejący ruch turystyczny umożliwia zaimportowanie przypadków choroby z rejonów jej występowania. Epidemie mogą powstawać wszędzie gdzie pojawi się wektor i źródło zakażenia. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – choroba objęta jest międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi. Chory podlega hospitalizacji, zgłoszeniu do WHG i rejestracji. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia Gorączki Lassa na terenie województwa jest obecnie niskie.

Zatrucia i zakażenia pokarmowe.

Niejednorodna pod względem etiologicznym i klinicznym ostre zachorowania o objawach ze strony przewodu pokarmowego. Źródło zakażenia – zwierzę i/lub człowiek zakażony objawowo lub bezobjawowo (nosiciel). Droga szerzenia-żywność i woda, zwłaszcza pitna. Odporność populacji-powszechna wrażliwość. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-wysokie poziomy zapadalności w tej grupie chorób oraz występujące ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych świadczą o istnieniu sprzyjających

warunków do epidemicznego szerzenia się zakażeń i powstawania masowych zatruc. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – przy słabo nasilonych objawach choroby lub zakażenia bezobjawowych pacjenci często nie zgłaszają się do lekarza, przez co faktyczna liczba przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych w populacji jest dużo wyższa niż wskazują na to statystyki nadzoru epidemiologicznego. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia epidemii zatruc i zakażeń na terenie województwa jest wysokie

Grypa.

Ostra, wysoce zakaźna choroba o etiologii wirusowej, ze szczególnym powinowactwem do układu oddechowego. Źródło zakażenia – chory człowiek. Droga szerzenia-inhalacyjna (kropelkowa) lub poprzez kontakt z przedmiotami codziennego użytku zanieczyszczonymi wydzielinami dróg oddechowych chorego. Odporność populacji-wynika z przebytych naturalnych kontaktów z wirusem (większa u osób dorosłych). Możliwość nabycia odporności poprzez szczepienia. Ze względu na dużą zmienność antygenową wirusa zakażenie jest powszechne. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-wzrost zachorowalności na grypę występuje cyklicznie co 2-3 lata. Ostatni taki wzrost notowany był w 2009 roku. Aktualnie występują niskie stany zapadalności na grypę i podejrzenia grypy. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – chorzy ze słabo nasilonymi objawami lub zakażeniami bezobjawowymi rzadko korzystają z pomocy lekarskiej. Obowiązek zgłaszania choroby przez lekarzy obejmuje przypadki grypy i podejrzeń grypy, trudne do wyselekcjonowania w warunkach klinicznych z grupy innych ostrych wirusowych zakażeń układu oddechowego. Tak mało precyzyjne zdefiniowanie tej grupy chorób powoduje obniżenie czułości nadzoru epidemiologicznego. Szacuje się występowanie znacznie wyższych poziomów zapadalności od tych rejestrowanych, w ramach prowadzonego nadzoru epidemiologicznego. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia epidemii grypy jest obecnie oceniane jako średnie. Podobny wzrost zapadalności jak w sezonie 2012-2013 wynikający z okresowości występowania grypy „oczekuje się” również w sezonie 2013-2014. Kolejne 2 lata powinny wykazać się zapadalnością poniżej średniej.

Gruźlica

Zakaźna i zaraźliwa choroba wielonarządowa, wywoływana przez prątki gruźlicy. Źródło zakażenia – chory na gruźlicę człowiek, bydło lub inne zwierzęta. Praktycznie źródłem zakażenia jest obficie prątkujący chory człowiek lub rzadziej bydło wydalające prątki

wraz z mlekiem. Droga szerzenia- najczęściej droga powietrzna (inhalacyjna), rzadziej droga pokarmowa. Odporność populacji-w populacji występują znaczne różnice w stopniu wrażliwości na zakażenie i rozwój choroby. Aktualna sytuacja epidemiologiczna- od wielu lat obserwuje się powolny spadek zapadalności na gruźlicę. Obecnie rejestruje się ok. 20 przypadków nowych zachorowań na 100 tys. ludności. Dominującą postacią choroby jest gruźlica o umiejscowieniu płucnym. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy wraz z licznymi poradniami leczenia gruźlicy i chorób płuc na terenie całego województwa realizuje program zwalczania gruźlicy. Całościowy nadzór epidemiologiczny nad gruźlicą od 2013 roku zaczęły realizować jednostki organizacyjne PIS województwa kujawsko-pomorskiego. Czułość nadzoru epidemiologicznego nad chorobą oceniana jest wysoko. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia epidemii gruźlicy, niskie.

Zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych bakteryjne (BZO)

BZO jest zapalną reakcją organizmu na zakażenie bakteryjne opon mózgowych i rdzenia kręgowego. Najważniejszymi czynnikami etiologicznymi BZO od wielu lat pozostają bakterie z grupy *Haemophilus influenzae* typu b (Hib), meningokoki i pneumokoki. Największy potencjał epidemiczny z tej grupy bakterii mają meningokoki typu A i C. Źródło zakażenia – najczęściej chory człowiek lub nosiciel. Droga szerzenia- kropelkowa lub poprzez bliski kontakt. Rzadko drogą pokarmową (*Listeria monocytogenes*, *E. coli*). Odporność populacji-podatność populacji na zakażenie uzależniona jest od wieku i jest ona największa u małych dzieci po 6 miesiącu życia. Aktualna sytuacja epidemiologiczna-od kilku lat w województwie utrzymują się niskie poziomy zapadalności na BZO. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – wszystkie przypadki BZO podlegają w Polsce obowiązkowi zgłaszania i rejestracji. Chorzy podlegają hospitalizacji aż do ustąpienia objawów. Ocena ryzyka – ryzyko wystąpienia ognisk epidemii BZO na terenie województwa jest niskie.

Wąglik

Choroba odzwierzęca, wywołana przez przetrwalnikującą laseczkę wąglika. Źródło zakażenia – zwierzęta chore na wąglik oraz środki spożywcze i produkty z nich pochodzące. Droga szerzenia-do zakażenia ludzi może dojść Podczas bezpośredniego kontaktu z chorymi zwierzętami, ich krwią, wydzielinami i wydaliniami, po spożyciu skażonego mięsa lub skażonej wody oraz poprzez wdychanie przetrwalników, np. przy

sortowaniu wełny. Odporność populacji – powszechna podatność na zakażenie. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – choroba objęta jest międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi. Ocena ryzyka – duża przeżywalność przetrwalników w środowisku, możliwość zakażenia wielu ludzi drogą wziewną oraz wysoka śmiertelność sprawiają, że mogą być one wykorzystane jako broń biologiczna.

Ospa prawdziwa

Wirusowa choroba zakaźna, przebiegająca z charakterystyczną wysypką, powodującą powstanie blizn. Źródło zakażenia-chory człowiek. Droga szerzenia – kropelkowa, w wyniku styczności z chorym człowiekiem lub przez zanieczyszczone wydzielinami lub strupami z wysypki skórnej, przedmioty. Odporność populacji- powszechna podatność na zakażenie osób nie szczepionych. Dostępność do podmiotów wykonujących działalność leczniczą czułość nadzoru epidemiologicznego – choroba objęta jest międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi. Ocena ryzyka – możliwość użycia wirusa ospy prawdziwej jako broni biologicznej lub środka bioterroru.